

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

4 СНЕЖНЯ 2014 г.

ЧАЦВЕР № 230 (27840)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

«Міс Беларусь»:
на дыетах
не сяджу!»

Чаго чакаць
абітурыенту-2015?

Тэхналогія
і тэхніка
стварэння... сям'і

ЦЫТАТА ДНЯ

Канстанцін СУМАР,
старшыня Брэсцкага
аблвыканкама:

«Прысваенне Брэсту статусу культурнай сталіцы перш за ўсё з'яўляецца прызнаннем заслуг работнікаў культуры. Гэта сведчыць аб тым, што вельмі шмат зроблена і кіраўнікамі, і людзьмі, якія працуюць у сферы культуры. Цяпер мы павінны выкарыстоўваць гэты статус для таго, каб, па-першае, больш масава развіць уласныя культурныя традыцыі, падтрымаць свае творчыя калектывы. Па-другое, настаяцца максімальна прыцягнуць сюды найлепшыя прадстаўнікоў сусветнага мастацтва — спевакоў, музыкантаў, артыстаў. Каб яны часцей бывалі ў нас, і ў брастаўчан і гасцей горада была магчымасць пазнаёміцца з выдатнымі выканаўцамі, скрыпачамі, віртуозамі ў іншых жанрах».

Курсы замежных валют,
устаноўленыя НБ РБ з 4.12.2014 г.

Долар ЗША		10820,00
Еўра		13380,00
Рас. руб.		199,50
Укр. грыўня		713,72

ISSN 1990 - 763X

1 4 2 3 0

9 771990 763008

РАЗАБРАЦЦА ПА-ПАРТНЁРСКУ

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка даручыў на працягу 10 дзён урэгуляваць сітуацыю з пастайкамі беларускай прадукцыі ў Расію

Такую задачу ён паставіў перад урадам на нарадзе аб прынятых мерах па зняцці забарон на ўвоз беларускай прадукцыі ў Расійскую Федэрацыю і транзіт тавараў санкцыйнага спіса, паведамляе БЕЛТА.

Кіраўнік беларускай дзяржавы нагадаў перадгісторыю пытання, якое ўзнікла ў выніку падзей ва Украіне, у чым заходнія краіны абвінавачвалі перш за ўсё Расійскую Федэрацыю, выставіўшы шэраг умоў і ўвёўшы ў дачыненні да Расіі санкцыі эканамічнага і фінансавога характару.

«Расійская Федэрацыя, доўга не разважаючы, прыняла рашэнне аб адказе на санкцыі, — адначасова беларускі лідар. — Расія забараніла ўвоз на сваю тэрыторыю пэўных тавараў з асобных краін, якія раней увялі супраць яе адпаведныя санкцыі».

Аляксандр Лукашэнка расказаў, што яму за дзень да прыняцця расійскім урадам рашэння пазваніў Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін і праінфармаваў, што імі ўводзяцца такія санкцыі. «Размова была доўгай, і для мяне гэта, вядома, было

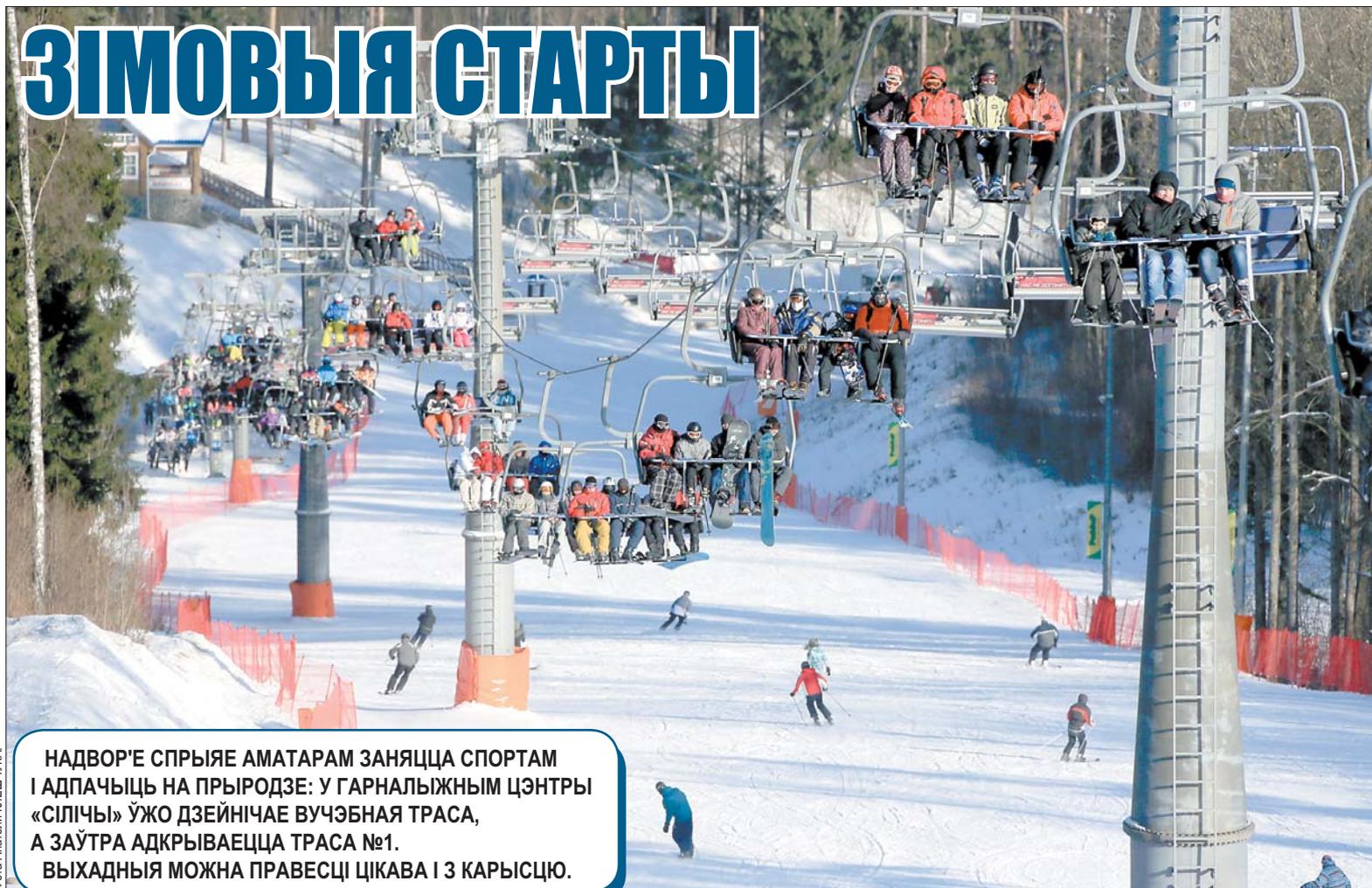

Фота БЕЛТА.

нечакана. Але, тым не менш, я сказаў Прэзідэнту, што гэта права Расійскай Федэрацыі вырашаць, што ўвозіць, а што — не.

СТАР 2

ЗІМОВЫЯ СТАРТЫ

Фота Анастасія КІШЧУК.

НАДВОР'Е СПРЫЯЕ АМАТАРАМ ЗНЯЦЦА СПОРТАМ І АДПАЧЫЦЬ НА ПРЫРОДЗЕ: У ГАРНАЛЫЖНЫМ ЦЭНТРЫ «СІЛІЧЫ» УЖО ДЗЕЙНИЧАЕ ВУЧЭБНАЯ ТРАСА, А ЗАУТРА АДКРЫВАЕЦЦА ТРАСА №1. ВЫХАДНЫЯ МОЖНА ПРАВЕСЦІ ЦІКАВА І З КАРЫСЦЮ.

■ Назвы без памылак

ІМЯНЫЯ ВУЛІЦЫ — ПА АДЗІНЫМ СТАНДАРЦЕ

Цяпер у нашай краіне назвы вуліц у гонар знакамітых людзей будуць даваць па поўным імені і прозвішчы, паведамляе прэс-служба Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Беларусі.

Спецыялісты камітэта патлумачылі, што адразу разглядаўся і другі «дыферэнцыраваны» падыход. Ён прадугледжваў, што назва можа складацца з прозвішча; імя і прозвішча ў выпадках, калі назвы прысвойваюцца ў гонар непаўналетняй выдатнай асобы (напрыклад, вул. Марата Казея); у гонар замежных вядомых асоб (вул. Карла Маркса); у немілагучных і двухсэнсоўных назвах (напрыклад, вул. Напалеона Орды); звання і прозвішча; псеўданама.

Аднак, зыходзячы з таго, што назвы элементаў вулічна-дарожнай сеткі і іншых аб'ектаў інфраструктуры выконваюць як мінімум дзве функцыі (адрасную і мемарыяльную), за ўвядзенне ў дзеянне аднастайнага падыходу выказалася большасць членаў Тапанімічнай камісіі камітэта. Эксперты пагадзіліся, што прыняцце гэтага падыходу ў поўнай меры адпавядае патрабаванням уніфікацыі тапанімічнай сістэмы ўнутры населеных пунктаў і адначасова служыць адукацыйна-выхаваўчым мэтам. Падыход дазваляе ідэнтыфікаваць асобу, у гонар якой названа вуліца.

Фота Надзея БУЖАН.

■ На кантролі

«ГРЫМАСЫ» ГАНДЛЮ

У ПАГОНІ ЗА ВЫРУЧКАЙ — НЕ ГРЭБУЮЦЬ ПАДМАНАМ

Павелічэнне колькасці прыватных гандляроў не зрабіла станоўчага ўплыву на якасць тавараабароту. Такую выснову зрабілі спецыялісты Камітэта дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці, санслужбы і іншых кантралюючых органаў пасля праверак шэрагу гандлёвых аб'ектаў.

Прагэрмаваны тавар — у продаж

Пам'яшканні нашых гандлёвых аб'ектаў па сваім знешнім выглядзе, ды і таварным напаўненні, цяпер практычна не ўступаюць замежным. Паступова ўкараняецца і сістэма акцый, скіраваных на зэнавыя зніжкі. Аднак хапае і выпадкаў, калі ў імкненні атрымаць максімальную выручку ігнаруюцца элементарныя нормы абыходжання з таварам, пры гэтым не грэбуюць падманам пакупнікоў.

Для параўнання — уражанні маіх знаёмых з Гродна ад нядаўняга наведвання аднаго з гіпермаркетаў у суседнім Беластоку.

СТАР 4

РАЗАБРАЦЦА ПА-ПАРТНЁРСКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Хоць нашы дамоўленасці ў рамках Мытнага саюза патрабуюць папярэджання загадзя аб такіх санкцыях — больш за тое, узгаднення такіх крокаў. І мы, і Казахстан не сталі пярэчыць Расіі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, у размове з Уладзімірам Пуціным ён гарантаваў выкананне Беларуссю сваіх абавязальстваў па знешняй граніцы Мытнага саюза ў частцы недапушчэння падсанкцыйных тавараў на тэрыторыю Расіі з пэўных краін. «Але я таксама папярэдзіў Прэзідэнта, што беларускія прадпрыемствы, якія заключаць і будуць заключаць кантракты з заходнімі партнёрамі па пастаўках тавараў на тэрыторыю Беларусі, прадоўжаць выконваць гэтыя дамоўленасці. Гэта значыць мы не далучаемся да санкцый Расіі (і гэтага Расія і не патрабавала) і працуем, як звычайна. І, калі мы, напрыклад, мяса, малака, агародніну і фрукты, рыбу завозілі і перапрацоўвалі на тэрыторыі Беларусі, а потым гандлявалі гэтымі прадуктамі на еўразійскай прасторы, у тым ліку ў Мытным саюзе, значыць так і будзем працаваць. На гэта Прэзідэнт Расіі сказаў: «Гэта ваша права, размова не пра тое», — адзначыў беларускі лідар.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што размова ішла толькі аб тым, каб Беларусь, задзейнічаўшы мытнюю, пагранічную і іншыя службы, не дапускала прамых паставак у Расію забароненых тавараў. «Ніякай размовы аб недапушчэнні транзіту праз Беларусь у Казахстан, Манголію, Кітай не вялося», — сказаў Прэзідэнт.

Што датычыцца аб'ёмаў паставак прадуктаў харчавання з Беларусі на расійскі рынак, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што з моманту эмбарга яны па асобных пазіцыях калі і павялічыліся, то ўсяго на 2–5 працэнтаў. Пры гэтым Беларусь нават поўнацэнна не вычарпала аб'ёмы ўзгодненых у пачатку года з Расіяй балансаў паставак.

«На сённяшні дзень, на канец года, мы недаставілі гэтай прадукцыі ў дагавораных аб'ёмах. Чаго нас папракаць, што мы павялічылі нешта, прывезлі аднекуль? Мы дамовіліся і маем магчымасць пастаўкі на расійскі рынак яшчэ па 10–15 працэнтаў тавараў, пачынаючы ад малочных, мясных і заканчваючы рыбай. Якія могуць быць папрокі, што мы тут павялічылі нешта і пастаўляем звыш нормы, дэмпіруючы, збіваючы цэны ў Расійскай Федэрацыі? Не можа быць прэтэнзій!» — заявіў Прэзідэнт.

«Мы не можам сёння ўвезці, нават калі б нам захацелася, больш мяса і малака, чым мы ўвозілі з Захаду (да ўвядзення Расіяй санкцый) для перапрацоўкі, паколькі ў нас няма лішніх магутнасцяў», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

«Мы катэгарычна забаранілі махінацыі з заходнімі таварамі з мэтай паставак на расійскі рынак — напрыклад, пераклеілі ярлык і паставілі. Гэтага няма, не было і не будзе! Але мы перапрацоўвалі і будзем перапрацоўваць тую прадукцыю, якую лічым патрэбнай, на тэрыторыі Беларусі», — заявіў Прэзідэнт.

«Кантрабандных тавараў ад сваіх партнёраў па Мытным саюзе мы ў Беларусі атрымліваем значна больш: турэцкіх, кітайскіх, неабавязкова харчовых. Харчовыя не могуць канкураваць у Беларусі. Нехарчовых тавараў — шмат! І мы ніколі не прад'ялялі Расійскай Федэрацыі прэтэнзій, а таксама Казахстану», — падкрэсліў беларускі лідар. «Але, тым не менш, Расія павяля сабе непрыстойна, забараніўшы многім беларускім прадпрыемствам пастаўку харчовых тавараў на тэрыторыю Расіі», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«Узнікае пытанне: чаму гэта адбылося? — прадоўжыў Аляксандр Лукашэнка. — Рознае жуллё, якое круціцца ў Расіі, хоча нажыцца на расійскім рынку за кошт павышэння цэн. Пастаўка беларускіх тавараў значна стрымлівае рост цэн у Расійскай Федэрацыі, а зразумела, мы ведаем, каму гэта не на руку. Але гэта іх праблема».

«Пытанне ў тым, што Расія пайшла на парушэнне ўсіх нашых дамоўленасцяў, якіх мы дасягнулі ў Мытным саюзе. Так, можна гэта тлумачыць нейкімі пытаннямі бяспекі — можна прыдумаць усё і прышыць ярлык», — адзначыў Прэзідэнт. Ён дадаў, што беларускую прадукцыю добра ведаюць у іншых краінах і купляюць.

«Калі паставіць пытанне аб тым, якія усё ж такі тавары больш бяспечныя, беларускія або расійскія, гэта выкліка проста смех не толькі ў Беларусі, але і ў любога расіяніна. Таму што ў Расійскай Федэрацыі, няхай на мяне не крыўдзяцца, на паўстагоддзя адсталі ад Беларусі ў плане бяспекі тавараў», — сказаў беларускі лідар. Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што ў Беларусі захаваны савецкія ДАСТы, да іх прад'яўляюцца строга патрабаванні.

«Нашу прадукцыю ў Расіі, Казахстане і іншых краінах цудоўна ведаюць, купляюць, ды і мы спажываем гэтыя прадукты. Больш за тое: усё лепшае, каб не было прэтэнзій, мы пастаўляем на знешнія рынкі, перш за ўсё ў Расійскую Федэрацыю. І ў гэтым плане я адмятаю ўсялякія прэтэнзій да якасці беларускай прадукцыі», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Ён не выключыў, што і ў Беларусі ёсць пэўныя праблемы, і гэта не значыць, што ў краіне павінны «самазаспакойвацца і спачываць на лаўрах: у нас жа, маўляў, усё добра».

Аляксандр Лукашэнка папракнуў беларускі ўрад у няздольнасці вырашыць пытанне з Расіяй па пастаўках прадукцыі: «Маё абурэнне выклікалі не толькі паводзіны Расіі, але і бесхрыбетнасць

нашага ўрада, які чарговы раз вывозіць «здохлыя» праблемы на Прэзідэнта».

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што тыдзень таму ім былі дадзены канкрэтныя даручэнні ўраду аператыўна выпрацаваць дзейсныя меры па ўрэгуляванні сітуацыі і зняцці забарон і абмежаванняў на пастаўкі ў Расію і транзіт па яе тэрыторыі. Таксама было пастаўлена пытанне па процідзеянні такой палітыцы з боку Расійскай Федэрацыі.

«Непаваротлівасць і пасіўнасць з боку нашых міністэрстваў, кіраўнікоў прадпрыемстваў, губернатараў і ўрада мяне проста ўражае! Чаго чакалі тры месяцы? Чаму адразу не прапанавалі нашым партнёрам дэталёва разабрацца па сутнасці праблем? Чаму не здымалі аператыўна пытанні?» — звярнуўся Прэзідэнт да прысутных.

Ён падкрэсліў, што чакае ад службовых асоб, якія адказваюць непасрэдна за стан спраў у гэтай сферы, адказу на пытанне, калі пачнуцца пастаўкі на расійскі рынак тавараў 23 беларускіх прадпрыемстваў, што трапілі пад абмежаванні, а таксама як Беларусь будзе забяспечваць свае міжнародныя абавязальствы па транзіце тавараў. «Калі Расія не хоча, каб нейкія тавары ішлі праз яе транзітам у Казахстан, Узбекістан, Кітай, Манголію, Турцыю і іншыя краіны, — няхай яна займаецца забаронай гэтага транзіту. Але не мы!» — падкрэсліў беларускі лідар.

«Мы — транзітная рэспубліка. Мы ад гэтага атрымліваем хоць і невялікія, але нейкія грошы. І не можам забараніць праз нашу тэрыторыю транзіт тавараў у іншыя краіны. Гэта парушэнне ўсіх норм міжнароднага права», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Ён звярнуў увагу на тое, што ў Беларусі адпрацаваны механізм і ўсе транзітныя грузы ў суправаджэнні ідуць да Расійскай Федэрацыі. «Мы перадаём Расіі, а яны там няхай забараняюць, калі хочучь не дапусціць транзіту. Але гэта, яшчэ раз падкрэсліваю, парушэнне ўсіх норм міжнароднага права і нам не трэба ў гэта ўключацца», — лічыць беларускі лідар.

«Мы дамовіліся з расійскімі партнёрамі, што не будзем цяпець ад уведзеных эканамічных санкцый у адказ у дачыненні Амерыкі і Еўропы. Нам, дай Бог, вылезці б з тых санкцый, якія прыменены супраць нас. Мы ж не можам далучацца да санкцый і пагаршаць сваё становішча. І так у нас хапае праблем», — дадаў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы строга паставіў пытанне кантролю якасці прадукцыі ўнутры Беларусі, парадку на прадпрыемствах, выканання тэхналогіі перапрацоўкі і ўсіх рэгламентаў, пачынаючы ад граніцы, транзіту, недапушчэння рээкспарту і да наладжвання паставак беларускай прадукцыі. Прэзідэнт таксама даручыў больш актыўна шукаць новыя рынкі збыту.

■ Парламенцкі дзённік

САЛІДАРНЫ ЎДЗЕЛ КОЖНАГА

Падаткі павялічацца, а разам з імі — і дапамога сем'ям, што выхоўваюць дзяцей

У наступным годзе ў краіне будзе прафіцытны бюджэт. Ён будзе фарміравацца ў асноўным за кошт павелічэння падаткаў на прыбытак для банкаў да 25% і падаходных да 13%. Станоўчае салда пойдзе на пагашэнне знешняй пазыкі Беларусі і забеспячэнне сацыяльнай палітыкі.

«Рэспубліканскі бюджэт працягвае заставацца сацыяльна арыентаваным, як і ў мінулым і пазамінулых гадах», — паведаміў на пасяджэнні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па правах чалавека, нацыянальных аб'яднанняў і сродках масавай інфармацыі яе старшыня Андрэй НАВУМОВІЧ.

Учора на пасяджэнні парламенцкай камісіі дэпутаты абмеркавалі блок законапраектаў, якія датычацца бюджэту краіны на будучы год.

Прафіцыт бюджэту плануецца забяспечыць праз павелічэнне падаткаў. Дакладней, за кошт павышэння стаўкі падатку на прыбытак для банкаў з 18% да 25%. Падаходны падатак плануецца павысіць з 12% да 13%. Атрыманьня сродкі будуць накіраваны ў тым ліку і на падтрымку сямей, якія выхоўваюць дзяцей.

— У Беларусі захоўваецца нестабільная дэмаграфічная сітуацыя. Адна з прычын гэтага — недастатковая фінансавая падтрымка сямей, якія выхоўваюць дзяцей, — адзначыў Аляксандр ВАСЕВІЧ, намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення падатковай палітыкі і бюджэту Міністэрства фінансаў Беларусі.

Для індывідуальных прадпрямальнікаў плануецца павысіць падатак з 15% да 16%. Дадатковыя даходы ад павышэння падаходных ставак ацэньваюцца ў 2,6–3,1 трлн рублёў.

Праект рэспубліканскага бюджэту на 2015 год улічвае рызык запавольвання развіцця сусветнай эканомікі і адсутнасць росту валавога ўнутранага прадукту Расійскай Федэрацыі ў сувязі з падзеннем кошту на нафту. Законапраект прадугледжвае зніжэнне інфляцыі беларускага рубля да 12% і зніжэнне стаўкі рэфінансавання да 15–16% у год.

«Больш за 50% сродкаў ідзе на фінансаванне такіх сфер, як ахова здароўя, адукацыя і культура, — паведаміў Юрый СЕЛІВЕРСТАЎ, начальнік галоўнага ўпраўлення бюджэтнай палітыкі Міністэрства фінансаў Беларусі. — У наступным годзе плануецца таксама вылучыць 1,8 трлн рублёў на стварэнне мацярынскага капіталу ў 1,6 трлн рублёў, які выхоўваюць дзяцей. Усяго на падтрымку ў рамках сацыяльнай палітыкі плануецца выдаткаваць болей за 21 трлн рублёў.

«За аснову росту валавога ўнутранага прадукту прыняты 100,5%. Гэтыя паказчыкі будуць дасягацца, галоўным чынам, за кошт павышэння выніковасці мадэрнізацыі і стварэння новай вытворчасці, — дадаў Юрый Селіверстаў. — Тэмпы росту экспарту тавараў і паслуг без нафты і нафтапрадуктаў плануецца на ўзроўні 100% да 2014 года».

Акрамя таго, на пасяджэнні адзначылі прыярытэтыя задачы, якія ўлічваліся пры фарміраванні бюджэту. Гэта зніжэнне знешняга дзяржаўнага доўгу, павышэнне заробку ў бюджэтнай сферы, дадатковыя меры для падтрымкі сямей, якія выхоўваюць двух і больш дзяцей, фінансавая падтрымка мадэрнізацыі эканомікі і экспарту, умацаванне абароназдольнасці і бяспекі краіны.

Агульныя рэсурсы бюджэту — каля 214,5 трлн рублёў. Рост у параўнанні да ўзроўню 2014 года — каля 7,5%. Паказчык гэты не вельмі вялікі. Віной таму інфляцыя беларускага рубля ў 12%. Структура бюджэту не мяняецца адносна гэтага года. Палова расходаў будзе мець сацыяльную накіраванасць. Тэмпы росту гэтых расходаў — 16%, што апырэджвае рост даходаў. На адукацыю плануецца выдзеліць 43 трлн рублёў, ці 4,9% ВУП. На ахову здароўя — 35 трлн рублёў (4% ВУП). На нацыянальную абарону — 8 трлн (0,9% ВУП). На фінансаванне праваахоўнай дзейнасці — 15 трлн (1,7% ВУП). Выдаткі на сацыяльную палітыку — 21,8 трлн рублёў (2,6% ВУП). Сёлета гэты паказчык склаў 17,8 трлн рублёў, ці 2,3% ВУП. Трэба адзначыць, што выдаткі на адукацыю і ахову здароўя павялічваюцца. Хаця рост гэты невялікі, тэндэнцыя назіраецца станоўчая.

«На фарміраванне бюджэту ўдзельнічаюць плацяжы па знешняй пазыцы. Таму ў гэтым годзе бюджэт будзе са значным прафіцытам — каля 16 трлн рублёў. Сродкі станючага салда будуць накіроўвацца на пагашэнне пазыкі», — патлумачыў Юрый Селіверстаў.

Знешняя пазыка Беларусі сёння складае каля 3 млрд долараў ЗША. Абслугоўванне гэтай пазыкі абыходзіцца дадаткова яшчэ ў \$1 млрд.

Праект бюджэту прадугледжвае таксама павышэнне акцызаў на тытунь і алкагольныя напоі — усе, акрамя піва. З улікам падатковага манеўру ў Расіі акцызы на нафтапрадукты знізяцца на 22% у параўнанні з 2014 годам. Акрамя таго, з наступнага года беларусам дазваляць плаціць падаткі ў замежнай валюце.

Вераніка ПУСТАВІТ

■ Суседзі

Больш за 300 бізнесменаў, кіраўнікоў міністэрстваў, ведамстваў і органаў мясцовага кіравання прынялі ўдзел у беларуска-польскім інвестыцыйным форуме, што ў пачатку тыдня прайшоў ў Варшаве.

Як паведамляе прэс-служба Міністэрства замежных спраў, на гэтай пляцоўцы адбылося абмеркаванне перспектываў для польскіх інвестараў сфер у нашай краіне, прававых рэжымаў, а таксама ўмоў працы для замежных інвестараў на нашым рынку з улікам фарміравання Еўразійскай эканамічнай прасторы.

Дэлегацыю Беларусі ўзначаліў намеснік прэм'ер-міністра Міхал Русы, польскую — віцэ-прэм'ер, міністр эканомікі Польшчы Януш Пехацінскі. Па інфармацыі МЗС, былі падпісаны тры пагадненні ад супрацоўніцтва: паміж Нацыянальным агенствам інвестыцый і прыватызцыі і Польскім агенствам інфармацыі і замеж-

ных інвестыцый, паміж Рэспубліканскім інстытутам прафесійнай адукацыі і Познаньскім цэнтрам бесперапыннай адукацыі, а таксама паміж Дзяржаўным камітэтам па стандартызацыі нашай краіны і Польскім камітэтам па стандартызацыі.

У гэты ж дзень адбылася рабочая сустрэча Міхала Русага з міністрам сельскай гаспадаркі і развіцця вёскі Польшчы Марэкам Савіцкім, падчас якой было абмеркавана ўзаемадзеянне беларускіх і польскіх аграрыяў у пытаннях перапрацоўкі сельгаспрадукцыі, стварэння ўмоў для захоўвання сельгассыравіны. Па выніках сустрэчы Міхал Русы і Марэк Савіцкі падпісалі пратакол рабочай групы па супрацоўніцтве ў галіне сельскай гаспадаркі паміж аграрнымі ведамствамі дзвюх краін.

Наша дэлегацыя прыняла ўдзел у Трэцім пасяджэнні сумеснай беларуска-польскай камісіі па эканамічным супрацоўніцтве. Як паведамляюць у МЗС, асабліва ўвага была нададзена развіццю на тэрыторыі нашай краіны экспарта-

арыентаваных вытворчасцяў з польскім капіталам (у тым ліку ў галінах машынабудавання, дрэваапрацоўкі, фармацэўтыкі, інфармацыйных тэхналогій), а таксама пытанням прамысловай кааперацыі, стандартызацыі і страхавання.

Падчас пасяджэння камісіі абмяркоўваліся і інвестыцыйныя праекты па будаўніцтве лагістычных і гандлёвых цэнтраў, а таксама мадэрнізацыя транспартнай інфраструктуры. Беларуская дэлегацыя пазнаёмілася з польскім вопытам у сферах фінансавых паслуг, паляпшэння інвестыцыйнага клімату, падтрымкі маляга і сярэдняга бізнесу.

Удзельнікі мерапрыемстваў у Варшаве таксама звярталі і да перспектываў узаемадзеяння дзвюх краін у рамках інтэграцыйных аб'яднанняў — Еўрасаюза і Еўразійскага эканамічнага саюза. Асабліва ўвага нададзена пытанням, звязаным з падтрымкай выхаду новых беларускіх тавараў на рынак Польшчы.

Надзея ЮШКЕВІЧ

«ИНВЕСТИЦИЙНЫ» ДЫЯЛОГ

■ Супрацоўніцтва

МІЛЬЁН ДОЛАРАЎ НА НОВЫ ДЭМАГРАФІЧНЫ ПРАЕКТ

Фонд ААН у галіне народанасельніцтва (ЮНФПА) і Расійская Федэрацыя падпісалі пагадненне аб выдзяленні сродкаў на фінансаванне праекта міжнароднай тэхнічнай дапамогі «Падтрымка рэалізацыі Нацыянальнай праграмы дэмаграфічнай бяспекі Рэспублікі Беларусь». На рэалізацыю праекта будзе затрачана 1 140 000 долараў. Расія выдаткавала 900 000 долараў, яшчэ 180 000 — Фонд ААН у галіне народанасельніцтва і 60 000 — Дзіцячы фонд ААН.

Паводле слоў намесніка прадстаўніка Фонду ААН у галіне народанасельніцтва ў Рэспубліцы Беларусь Алены КАСЬКО, на працягу 30 месяцаў плануецца прааналізаваць тэндэнцыі шлюбнасці і нараджальнасці ў Беларусі, правесці даследаванне «Гендар і пакаленне», удаканаліць сістэму маніторынгу сацыяльна-працоўнай сферы ў частцы ацэнкі дэмаграфічнай сітуацыі і палітыкі, павысіць кваліфікацыю профільных спецыялістаў і ацаніць патрэбы ў спецыялістах-дэмографістаў. Такім чынам, плануецца удаканаліць сістэму маніторынгу эфектыўнасці дэмаграфічнай палітыкі, палепшыць сістэму дэмаграфічнай адукацыі ў краіне. Гэта лагічны працяг супрацоўніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны з ЮНФПА ў галіне рэалізацыі Нацыянальнай праграмы дэмаграфічнай бяспекі Рэспублікі Беларусь на 2011-2015 гады.

Святлана БАРЫСЕНКА

«РАЎБІЧЫ»

ДА ЧЭМПІЯНАТУ ГАТОВЫ!

Пра гэта заявіў намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Анатоль ТОЗІК падчас наведвання Рэспубліканскага цэнтра алімпійскай падрыхтоўкі па зімовых відах спорту «Раўбічы», які ў лютым рыхтуецца прыняць чэмпіят свету па біятлоне сярод юніёраў.

Анатоль Тозік аглядзеў асноўныя аб'екты спарткомплексу, у тым ліку адну з гасцініц, біятлонны стадыён, судзейскі павільён, медыцынскі цэнтр. Па яго словах, ёсць пэўныя недапрацоўкі, але часу на іх ліквідацыю хапае.

Сёлета цэнтр «Раўбічы» адзначыў сваё саракагоддзе. За гэты тэрмін спарткомплекс не раз прымаў самыя прэстыжныя спаборніцтвы міжнароднага і еўрапейскага ўзроўню. Так, у 1974, 1976, 1982 і 1990 гг. тут праходзіў чэмпіят свету па біятлоне, у 1991 г. — Кубак свету па лыжных гонках, а ў 1995 і 2006 гг. — Кубак Еўропы па фрыстайле. Шаснаццаць гадоў таму Міжнародны саюз біятлістаў прысвоіў спарткомплексу «Раўбічы» катэгорыю «А», што дазваляе праводзіць тут спаборніцтвы вышэйшага ўзроўню без усялякіх выключэнняў.

Нагадаем, што Рэспубліканскі цэнтр «Раўбічы» ўпершыню будзе прымаць спаборніцтвы міжнароднага ўзроўню пасля глабальнай рэканструкцыі.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ

■ Будзе свята!

СЯДЗІБА ДЗЕДА МАРОЗА ЧАКАЕ ГАСЦЕЙ

Першы святочны цягнік «Падарожжа ў сядзібу Дзеда Мароза» адправіцца 20 снежня са станцыі Мінск-Пасажырскі ў 22.46. У яго саставе будуць шэсць купэйных вагонаў з праваднікамі-снягуркамі. Пасажырамі навагодняга цягніка стануць больш за 200 турыстаў.

— Яны даедуць да Брэста, адкуль камфартабельным аўтобусам дабярэцца да Белаўскай пушчы. У нацыянальным парку госці прабудуць цэлы дзень. Турыстаў чакае насычаная навагодня экскурсійная праграма: яны змогуць наведаць сядзібу Дзеда Мароза, домік Снягуркі, музей падарункаў і вятрак, загадаць жаданне на паляне казак і атрымаць навагодні падарунак ад самога пушчанскага чараўніка, — распавялі падрабязнасці ў прэс-цэнтры Беларускай чыгункі. — У праграму экскурсійнага тура таксама ўваходзіць знаёмства з музеем прыроды нацыянальнага парку «Белаўская пушча», прагулка ўздоўж вальераў з жывёламі. Назад у сталіцу з Брэста навагодні цягнік адправіцца ў 18.12 і прыбудзе ў Мінск у 22.29.

Святочныя навагоднія падарожжы ў Белаўскую пушчу, у сядзібу Дзеда Мароза чыгуначным транспартам адбудуцца таксама 26 снежня і 3 студзеня.

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Вечная каштоўнасць

ЗАЛАТАЯ СОТКА

Звычайна будучыя гаспадары загараднай нерухомаści актыўна цікавяцца пустымі зямельнымі ўчасткамі ў першыя месяцы вясны, каб ужо летам пачынаць будаваць там свае «палацы». Бліжэй да зімы падобная актыўнасць, наадварот, зніжаецца. Такія тэндэнцыі існавала раней. Сёлета нават у апошнія дні лістапада людзі з грашыма «трымаюць руку на пульсе».

І гэта ўжо факт, бо на апошнім аўкцыёне па продажы зямельных участкаў у прыватную ўласнасць у Мінскім раёне з малатка было прададзена 13 надзелаў. Больш за тое, практычна за ўсе выстаўленыя лоты ўдзелнікі аўкцыёну змагаліся да апошняга.

Самую вялікую цікавасць айчыныя «багацеі» праявілі да ўчастка ў аграгарадку Лоша Лашанскага сельсавета. Здаецца, нічога занадта «смачнага» ў гэтых 14 сотак без камунікацый і не было, аднак... Менавіта на яго было пададзена ажно 26 заяў, што стала рэкордам аўкцыёну. А цана на ўчастак падчас таргоў павялічылася ў 5,6 раза. Нагадаю, што лот быў выстаўлены на аўкцыён за 60 млн рублёў, а прададзены за 340 млн рублёў (каля 31,5 тысячы долараў). Аднак тут спачатку не абышлося без невялікага казусу, бо на

19-м кроку, калі была абвешчана сума 367 млн рублёў, ахвотных купіць участак не знайшлося. Аўкцыяністу прыйшлося вярнуцца да папярэдняй цаны, якую потым павялічвалі амаль па «капейцы».

Але самы дарагі ўчастак быў прададзены ў вёсцы Сялюты Папярянскага сельсавета, на які паступіла 11 заяў. Стартавы лот гэтых 10 сотак без камунікацый склаў 100 млн рублёў, а канчатковая цана на яго падчас таргоў вырасла ў 6 разоў. Гэтыя «залатыя» соткі былі прададзены ажно за 612 млн рублёў (каля 56,6 тысячы долараў).

На пусты ўчастак без камунікацый у вёсцы Вярбіцкая Бараўлянскага сельсавета прэтэндавалі 6 заяўнікаў. За надзел у 12 сотак новы гаспадар аддаў 428 млн рублёў (або 39,6 тысячы долараў). Тут стартавы цэннік на ўчастак падчас таргоў павялічыўся ў 3 разы.

Гэтыя «залатыя» соткі былі прададзены ажно за 612 млн рублёў (каля 56,6 тысячы долараў).

Ждановіцкі сельсавет выстаўляў на аўкцыён два ўчасткі без камунікацый — у вёсцы Дзегцяроўка і вёсцы Яркава. На ўчастак у Дзегцяроўцы была пададзена толькі адна заява.

Такім чынам, участак прададзены адзінаму заяўніку за 210 млн рублёў (або 19,4 тысячы долараў). Участак у суседняй вёсцы карыстаўся большай папулярнасцю. На яго было пададзена 5 заяў. Цана лота падчас таргоў паднялася ў 2 разы і склала 495 млн рублёў (або 45,8 тысячы долараў).

Два ўчасткі па 15 сотак з электрычнасцю рэалізоўваю на таргах у аграгарадку Гатава Навадворскі сельсавет. Лоты былі выстаўлены на таргі па аднолькавым пачатковым кошыце — 90 млн рублёў. Лот №5 з іх быў прададзены за 212 млн рублёў (19,6 тысячы долараў), а лот №6 — за 193 млн рублёў (17,9 тысячы долараў). На ўчастак прэтэндавалі па 4 і 3 заяўнікі адпаведна.

Вёска Будзённага Астрашыцка-Гарадоцкага сельсавета прапанавала стандартны ўчастак, на які былі пададзены 3 заявы. Цана на лот падчас таргоў вырасла ў 2,3 разы і склала 250 млн рублёў (23 тысячы долараў). Участак у аграгарадку Атоліна Сенецкага сельсавета быў рэалізаваны за 345 млн рублёў (32 тысячы долараў). На лот прэтэндавалі 3 заяўнікі. На ўчастак, плошча якога 14 сотак, праведзена электрычнасць. Цана на лот падчас таргоў павялічылася амаль удвая.

Хацэжынскі сельсавет рэалізоўваў 2 лоты. Участак плошчай у 15 сотак з электрычнасцю ў вёсцы Дубянцы пасяхова прададзены за

Зямля пад Мінскам працягвае карыстацца ажыятажным попытам

135 млн рублёў (12,5 тысячы долараў). Пачатковы кошт лота склаў 90 млн рублёў. За ўчастак памерам амаль 14 сотак без камунікацый у аграгарадку Хацэжына арганізатары атрымалі 472 млн рублёў (43,7 тысячы долараў). На лот было пададзена 6 заяў. Цана на яго падчас таргоў паднялася ў 2 разы.

Юзуфаўскі сельсавет рэалізоўваў на таргах участак 12,5 соткі без камунікацый у вёсцы Лускава. Пры наяўнасці 4 заяўнікаў лот прададзены за 170 млн рублёў (15,7 тысячы долараў). Кошт падчас таргоў павялічыўся ў 2,5 раза.

Нагадаю, што напярэдадні зямельнага аўкцыёну калегі па прыспрабавалі прагназаваць мінімальную актыўнасць патэнцыяльных пакупнікоў. Існавала нават меркаванне, што аўкцыён не адбудзецца. Антырэклама тут спрацавала лепш за ўсе мінулыя падрабязныя аб'явы. Спрацавала такім чынам, што на аўкцыён зарэгістравалася такая вялікая колькасць прэтэндэнтаў, пасля чаго попыт «багацеяў» на таргах быў задаволены менш чым напалову. Але сумаваць і ім не трэба: бліжэйшы аўкцыён па продажы зямельных участкаў у прыватную ўласнасць у

Мінскім раёне адбудзецца 9 снежня. Удачы!

Дарэчы, днямі старшыня Мінаблвыканкама Сямён ШАПІРА падчас прыёму грамадзян паведаміў, што ў свой час дырэктар аднаго з прадпрыемстваў звярнуўся да яго з просьбай выдзеліць зямельны ўчастак у Мінскім раёне для будаўніцтва адміністрацыйна-бытавога корпуса без аўкцыёну.

Сямён Шапіра адказаў так: «Калі ніякіх перашкод для перадачы гэтай зямлі няма, то ўчастак будзе выстаўлены на аўкцыён і вы зможаце прыняць у ім удзел». Ён асабліва падкрэсліў, што ні адзін участак зямлі пад Мінскам без аўкцыёну цяпер не выдзяляецца і надалей выдзяляцца не будзе. «У радыусе 50 км ад Мінска без аўкцыёну зямельны ўчастак ніхто не атрымае. Для участкаў на адлегласці больш за 50 км ад Мінска дзейнічае іншы прынцып — там попыт на зямлю меншы. Гэта рашэнне Мінаблвыканкама, і яго тычыцца абсалютна ўсіх», — падкрэсліў кіраўнік рэгіёна.

Сяргей КУРКАЧ

■ Будзь пільным!

Няхай самі «фільтруюць» прапановы

УП «Мінскводаканал» звяртае ўвагу спажываючых паслуг водазабеспячэння сталіцы на тое, што ў кватэры мінчан пачасціліся выпадкі пранікнення пад выгледам супрацоўнікаў прадпрыемства прадстаўнікоў фірм, якія прапануюць фільтры для ачысткі вады, і заклікае грамадзян быць пільнымі.

Маніторынг якасці вады ў кватэрах УП «Мінскводаканал» не праводзіць, інфармуе прэс-служба Мінгарвыканкама. Згодна з лабараторнымі данымі, пітная вада, што падаецца прадпрыемствам, па ўсіх кантралюемых паказчыках адпавядае патрабаванням СанПіН 10-124 РБ99 «Пітная вада. Гігіенныя патрабаванні да якасці вады цэнтралізаваных сістэм пітнага забеспячэння. Кантроль якасці».

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Ведай нашых!

ЦЕРАМОГА «Ў КУБЕ»

Маленькія таленты з трох калектываў Цэнтры культуры «Віцебск» заваявалі на міжнародным фестывалі дзіцячай і маладзёжнай творчасці «Балтыйскі ваяж-2014» ажно дзевяць узнагарод. Разам з імі за прызавыя месцы змагаліся прадстаўнікі Арменіі, Латвіі, Літвы, Расіі, Узбекістана...

Радзіму Шагала годна прадставілі выхаванцы студыі эстраднай песні «Форум», тэатра песні і музыкі «Прастор» і падрыхтоўчай вакальна-харэаграфічнай студыі «До-мі-соль». Яны занялі першае, другое і трэцяе месцы, а таксама атрымалі спецыяльны прыз...

Цікава, што гэты фэст (шосты па ліку) прайшоў на круізным караблі «Ізабэла». На яго борце маленькія спевакі бралі ўдзел не толькі ў конкурсе, але і ў мностве навучальных і забаўляльных мерапрыемстваў. У прыватнасці, адбыліся экскурсіі ў музей казак Астрыд Ліндгрэн. А ў музеі Vasa ў Стакгольме дзеці ўбачылі адзіны ў свеце карабель XVII стагоддзя, які захаваны да нашых дзён.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

■ Факт

Запрашэнне ў прафесію

Каля 700 старшакласнікаў, якія плануецца звязаць сваё будучае жыццё з працай у органах унутраных спраў, прынялі ўдзел у дні адчыненых дзвярэй, які прайшоў у Магілёўскім інстытуце МУС. На мерапрыемстве таксама прысутнічалі навучэнцы абласных казёцкіх вучылішчаў з Брэста, Віцебска, Магілёва і Гомеля.

— Мы даём магчымасць нашым будучым курсантам вызначыцца з выбарам прафесіі, ацаніць сацыяльна-бытавыя ўмовы і вучэбна-матэрыяльную базу ўстановаў, — звярнуўся да падлеткаў начальнік інстытута генерал-маёр міліцыі Валерый ПАЛІШЧУК. — Я ў свой час прыехаў з далёкага Казахстана, каб паступіць сюды. Прайшоў вялікі службовы шлях, даслужыўся да генеральскіх зорак і вярнуўся ў родную альма-матар, каб узначаліць яе. Перад вамі наглядны прыклад таго, што ўсё магчыма.

У той жа дзень адбыўся «круглы стол» з кіраўнікамі навучальных устаноў, у якіх працуюць прававыя і ваенна-патрыятычныя класы, а таксама дырэктарамі казёцкіх вучылішчаў. Галоўным пытаннем стала тэма планавання сумеснай працы гэтых устаноў з інстытутам.

Нэллі ЗІГУЛЯ

■ Карысны эксперымент

ДАМА ЗДАВАЛА Ё БАГАЖ...

УСЁ — ПА НОВАЙ ТЭХНАЛОГІІ!

Беларуская чыгунка пачала эксперымент па перавозцы багажу ад насельніцтва па новай тэхналогіі ў спецыяльна абсталяваным купэ цягніка міжрэгіянальных ліній эканом-класа №652/651 Брэст — Мінск.

Пасажырам, якія хацелі б скарыстацца такой магчымасцю, дастаткова аплаціць новую паслугу ў спецыяльнай білетнай касе і здаць багаж у вагон №5 пасля падачы цягніка на пасадку або папярэдне — у багажнае аддзяленне. У пункце прызначэння атрымальнік мае магчымасць

забраць багаж адразу з вагона ці атрымаць яго пазней у багажным аддзяленні.

— Новая тэхналогія спрашчае працэс афармлення і транспарціроўкі багажу, дазваляе аптымізаваць выдаткі па яго перавозцы ў багажных вагонах. Зараз апошнія ўключаюцца ў саставы цягнікоў, якія курсіруюць па пэўных маршрутах. Пры гэтым аплаціць перавозку багажу, а таксама атрымаць яго ў пункце прызначэння можна толькі ў багажных аддзяленнях, — патлумачылі сутнасць эксперыменту ў прэс-цэнтры магістралі. — Яшчэ адна перавага перавозкі багажу па новай тэхналогіі — зручныя тэрміны дастаўкі. Цяпер багаж-

ныя вагоны ўключаюцца ў саставы цягнікоў толькі па пэўных днях (у сярэднім не больш за два разы на тыдзень), а перавесці багаж у спецыяльным купэ цягніка №652/651 Брэст — Мінск можна ў любы дзень, акрамя нядзелі.

Да ведама

Ад адной асобы да адпраўкі асабістых рэчаў у спецыяльным купэ цягніка №652/651 Брэст — Мінск прымаецца не больш за 10 багажных месцаў (скрынка, упакоўка і г.д.) агульнай вагой да 200 кілаграмаў. Дапускацца вага аднаго месца не менш за 5 і не больш за 20 кілаграмаў, а памеры не павінны перавы-

шаць 200 сантыметраў па суме трох вымярэнняў. Упакоўку багажу, якая б забяспечвала захаванасць змесціва, адпраўніку неабходна выканаць самастойна. Перавозка асабістых рэчаў па маршруце Брэст — Баранавічы — Мінск вядзецца ў абодвух напрамках. Кошт дастаўкі аднаго месца вагой да 10 кілаграмаў — каля 10 тысяч рублёў. Аплаціць перавозку багажу можна як у спецыялізаваных білетных касах (каса №2 станцыі Брэст-Цэнтральны і №5 станцыі Мінск-Пасажырскі), так і ў багажным аддзяленні станцыі Баранавічы-Палескія.

Сяргей РАСОЛЬКА

ІМЯНЫЯ ВУЛІЦЫ — ПА АДЗІНЫМ СТАНДАРЦЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Менавіта дзякуючы гэтым мерам жыхары Мінска даведаюцца, што вуліца Караткевіча названа ў гонар не Уладзіміра Караткевіча, а падпольшчыка Дзмітрыя Караткевіча, які загінуў у час вайны з фашыстамі. А вуліца Бяды названа ў гонар генерал-маёра авіяцый Леаніда Бяды, які загінуў у аўтакатастрофе разам з Фёдарам Сурганавым. Больш дакладныя назвы вуліц гарадоў і вёсак краіны паспрыяюць уважліваму вывучэнню гісторыі нашай Айчыны.

З практычнага пункту гледжання выкарыстанне ў назве імені, прычым на першым месцы, неабходна для правільнага напісання прозвішча на рускай і беларускай мовах, што дапамагае пазбегнуць граматычных памылак. Эксперты ўпраўлення геадэзіі і картаграфіі камітэта нагадваюць, што згодна з правіламі арфаграфіі:

— прозвішча, якое заканчваецца на літару «о» не пад націскам у рускай мове, на беларускай мове будзе мець апошнюю літару «і», калі гаворка ідзе пра мужчыну, і — «а», калі пра жанчыну: ул. Алеся Осипенка — вул. Алеся Асіпенкі; ул. Полины Осипенко — вул. Паліны Асіпенка;

— прозвішча, якое ў назойным склоне заканчваецца на літару «к», у родным склоне мае канчатак «а», калі гаворка ідзе пра мужчыну, і нулявы канчатак, калі пра жанчыну: Ильончик: ул. Ирины Ильончик — вул. Ирины Ильончик; ул. Олега Ильончика — вул. Алега Ильончыка;

— прозвішча, якое заканчваецца на «вич/віч» не скланяецца, калі гаворка ідзе пра жанчыну, і скланяецца, калі гаворка ідзе пра мужчыну: Багдановіч: вул. Ирины Багдановіч — ул. Ирины Богданович; вул. Максима Багдановіча — ул. Максима Богдановича.

Старшыня Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Беларусі і Тапанімічнай камісіі пры Савеце Міністраў Георгій Кузняцоў адзначыў, што вопыт нашай краіны па навядзеным парадку з назвамі населеных пунктаў і іх састаўных частак (вуліц, плошчаў і г.д.) лічыцца перадавым у СНД. Паводле слоў кіраўніка Дзяржкаммаёмасці, «мы ствараем аснову для ліквідацыі той блытаніны, якая да гэтага часу панавала, калі імёны знакамітых людзей прысвойваліся не па агульным правіле, а па чыйсьці суб'ектыўнай думцы. Гус-

Фота Надзеі БУЖАК.

таўшчыне ў гэтай справе не месца. Цяпер па ўсёй краіне будуюцца шмат новага жылля, пракладваюцца новыя вуліцы. У выпадку, калі яны будуць мець нейкае імя і прозвішча альбо псеўданім, то будучы называцца па адзіным стандартзе, які прапісваецца».

Разам з тым, у Дзяржкаммаёмасці быў зроблены акцэнт на праблему, што рэгулярна ўзнікаюць з выканаўцамі. Мясцовыя ўлады і жыллёва-камунальныя службы не заўсёды звяраюць звесткі, якіяносяць на адрасныя таблічкі, з тым, як пазначаны назвы вуліц у рэестры адрасоў Беларусі.

Сяргей КУРКАЧ.

■ Ну і ну!

АБАКРАЎ ПРЫЯЦЕЛЯ Ё... ЦАРКВЕ

Па падазрэнні ў здзяйсненні крадзяжу супрацоўнікі Партызанскага РУУС сталіцы затрымалі 20-гадовага раней судзімага мінчаніна. А ўчыніў яго зламыснік... у царкве.

— У дзень свайго нараджэння малады чалавек сустрэў у храме знаёмага і быў запрошаны да таго на гарбату. Падчас стасункаў затрыманы звярнуў увагу на куртку, якая вісела ў куце малельнага пакоя. Яна належала якраз яго знаёмаму, — распавяла прэс-афіцэр Партызанскага РУУС г. Мінска **Наталля ГАНУСЕВІЧ**. — Выбраўшы момант, малады чалавек вырашаў праверыць яе кішэнні і знайшоў у іх грошы на суму каля 400 долараў. Здабычай зламысніка стаў і пашпарт прыяцеля. Дарэчы, якраз яго рэшткі былі знойдзены ў затрыманнага: мужчына спрабаваў спаліць дакумент. А ўкрадзеныя грошы ён, як было пазней устаноўлена, патраціў у адным са сталічных казіно.

ЗАМЕСТ РАМОНТУ — ЗГОН

З розніцай у адзін дзень супрацоўнікі аддзела ДАІ Цэнтральнага РУУС сталіцы па падазрэнні ў згоне затрымалі двух мужчын. У абодвух выпадках транспартныя сродкі былі перададзены апошнім для рамонту.

Напачатку супрацоўнікі Дзяржаўтаінспекцыі бліжэй да поўначы паспрабавалі спыніць «Масквіч 412», які рухаўся на вялікай хуткасці. Кіроўца патрабавання не выканаў, і інспектары муслілі пачаць пераслед машыны. Калі яе спынілі, высветлілася, што за рулём знаходзіцца мужчына нападлітку. Пазней было устаноўлена, што ўладальнік «Масквіча» перадаў сваю машыну затрыманаму для рамонт, а дазволу на карыстанне не даваў. «Слесар» жа свае самавольныя дзеянні патлумачыў тым, што машына спатрэбілася, каб з'ездзіць на аўтарынак па... запчасткі для яе. У другім выпадку супрацоўнікі раённай ДАІ спынілі для праверкі дакументаў «Рэно». І зноў мужчына за рулём быў нападлітку... А калі высветлілі даныя ўладальніка машыны і звязаліся з ім, зноў прагучала, што машына перададзена для рамонт, але ніяк не для асабістага карыстання.

РЭШТКІ ДЗІЧЫНЫ КІДАЛІ З МОСТА Ё РАКУ

На 4-м кіламетры аўтадарогі Асіповічы — Баранавічы пад аўтамабільным мостам цераз раку Сіняя работнікі Асіповіцкай міжрайінспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету знайшлі рэшткі... дзікоў і аленяў.

— Усяго было выяўлена 40 капытоў, шэсць галоў і пяць шкур дзікоў, а таксама дзве шкуры высакароднага аленя, — распавяла журналісту «Звязды» прэс-сакратар Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь **Вольга ГРАМОВІЧ**. — Можна меркаваць, што браканьеры скідвалі з моста рэшткі дзічыны, каб у прамым сэнсе слова «ўтапіць канцы» сваіх правапарушэнняў. У адной з галоў знойдзена куля ад наразнай палляўнічай зброі, якую адправілі на экспертызу. Вырашаецца пытанне аб завядзенай крымінальнай справы. Незаконнае паляванне пацягнула нанясенне шкоды прыродзе ў асабліва буйным памеры — 1,8 тысячы базавых велічынь (!) (адна базавая — 150 тысяч рублёў).

Сяргей РАСОЛЬКА

«ГРЫМАСЫ» ГАНДЛЮ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Заходзяць яны ў кавярню, якая там размешчана, а тутэйшая работніца раіць (неверагодна, але факт)... не спяшацца з пакупкамі. Маўляў, крыху пачакайце і тады будзе магчымасць скарыстацца значна меншымі расцэнкамі. І сапраўды, неўзабаве ўсе стравы ўпалі ў цане больш чым удвая. Прычым гэта, аказваецца, не нейкая разавая акцыя, а звычайная практыка, калі напрыканцы дня ва ўстанове грамадскага харчавання імкнучца распрадаць літаральна ўсё, каб нічога не залежалася, і назаўтра гандляваць выключна свежай прадукцыяй. І калі гэта ўжо сістэма, то, значыць, выгадна не толькі кліентам кавярні, але і яе гаспадарам.

На жаль, з іншымі падыходамі сустрэліся кантралёры ў многіх гандлёвых аб'ектах на Гродзеншчыне. Вось, напрыклад, як ставяцца да сваёй рэпутацыі ў вачах пакупнікоў у ЗАТ «Юніфуд». Праверылі 9 гандлёвых аб'ектаў гэтай сеткі, і ўсюды былі ўстаноўлены парушэнні. Гэта і ігнараванне асартыментнага пераліку прадукцыі, і яе рэалізацыя са скончаным тэрмінам захоўвання, і недакладная інфармацыя для пакупнікоў па вазе і кошце тавару. Акрамя таго, лабараторным шляхам было ўстаноўле-

на, што з 16 адабраных проб прадукцыі ажно 11 не адпавядалі патрабаванням па мікробіялагічных паказчыках: выяўлены бактэрыі групы кішэчнай палачкі, залацісты стафілакок. Вынесена прадпісанне прыпыніць дзейнасць аднаго гандлёвага аб'екта і пяці цэхаў па вытворчасці мясных паўфабрыкатаў, гатовых кулінарных і хлебабулачных вырабаў.

Вышэйзгаданыя парушэнні былі ўстаноўлены і ва ўсіх з васьмі правяраных аб'ектах ААТ «Еўрагандаль». Спыненне рэалізацыі больш за тону харчовых прадуктаў са скончаным тэрмінам прыдатнасці, без наяўнасці дакументаў аб іх наяўнасці, маркіровачных ярлыкоў альбо з парушэннем нормаў таварнага суседства

на прылаўках і тэмпературнага рэжыму. Сярод прадукцыі, выбраў якой забаранілі з-за неадпаведнасці неабходным патрабаванням, — салаты, кулінарныя вырабы, сушы-ролы. І зноў жа — пагроза здароўю пакупнікоў. З 18 адабраных узораў прадукцыі ўласнай вытворчасці па выніках лабараторных даследаванняў 6 не адпавядалі нарматывам па паказчыках бяспекі, устаноўлена наяўнасць бактэрыяў групы кішэчнай палачкі.

Ні асартыменту, ні лагістыкі

Праверкі арганізацый аптывага гандлю паказалі, што на Гродзеншчыне адсутнічае дакладная і мэтанакіраваная кан-

цэпцыя развіцця гэтай сферы, дрэнна ўкараняюцца сучасныя лагістычныя тэхналогіі. Карыстаючыся гэтым, суб'екты малага бізнесу і буйныя прыватныя гандлёвыя арганізацыі практычна бесперашкодна імпартауюць у вобласць тавары, не маючы часам адпаведнай матэрыяльна-тэхнічнай базы. Пры гэтым прыватнікі самастойна ўстанавліваюць для сябе спецыялізацыю па імпарце і аптывым гандлі канкрэтнымі групамі тавараў, ствараючы канкурэнцыю аналагічнай айчынай прадукцыі.

Паводле ацэнкі Камітэта дзяржаўнага кантролю, на Гродзеншчыне да сённяшняга часу не выканана даручэнне кіраўніка дзяржавы аб стварэнні ў кожнай вобласці да 1 ліпеня гэтага года інфраструктуры аптывага гандлю, базавых арганізацый для ажыццяўлення прамых паставак у Беларусь тавараў замежнай вытворчасці, што запатрабаваны на спажывецкім рынку. З тым, каб аказваць арганізацыям і індывідуальным прадпрыемствам, якія працуюць у гэтай сферы, комплекс лагістычных паслуг па фарміраванні заказаў і дастаўцы тавараў.

Напрыклад, для ўвозу ў вобласць неабходнага асартыменту тавараў лёгкай прамысловасці аблвыканкамам былі вызначаны прадпрыемствы «Гандальадзёне», «Абутак-

гандаль» і ААТ «Гандлёвы дом «Нёман». Сёлета за 9 месяцаў яны паставілі індывідуальным прадпрыемствам спажывецкіх тавараў на суму 192,5 млрд рублёў, у тым ліку імпартаўнай вытворчасці — на 14 млрд. Гэта складае, адпаведна, 3,4 і 0,3% у рознічным гандлёвым абароце фізічных асоб і ІП (5,7 трыльёна рублёў).

Суб'екты малага бізнесу і буйныя прыватныя гандлёвыя арганізацыі практычна бесперашкодна імпартауюць у вобласць тавары, не маючы часам адпаведнай матэрыяльна-тэхнічнай базы.

Дарэчы, прадпрыемства «Абутакгандаль» праз склад-магазин і сайт прапануе асартымент абутку, які набываецца не напрамую ад замежных пастаўшчыкоў, а ад айчынных аптывых прадпрыемстваў прыватнай формы ўласнасці. Такі падыход выклікае справядлівыя нарананні індывідуальных прадпрыемстваў на высокія аптыва-адпускныя цэны тавару, з-за чаго ён не можа канкураваць па цэнавым фактары з абуткам, які яны самі купляюць за мяжой.

Адсутнасць шырокага асартыменту тавараў на прадпрыемствах, вызначаных аблвыканкамам, вядзе да масавых закупаў па імпарце без дакументаў, што пацвярджаюць якасць вырабаў. Напрыклад, у аднаго з гродзенскіх ІП не адпавядалі патрабаванням тры з чатырох найменшых электратэхнічнай прадукцыі, у другога — усе 22 найменні парфумеры і касметыкі. Пры гэтым валюту для закупкі імпартаўных тавараў індывідуальныя прадпрыемствы і прыватныя аптывыя арганізацыі, у тым ліку і буйныя сеткавыя аператары, набываюць, зразумела, на ўнутраным рынку. Развіццю аптывага гандлю павінна была садзейнічаць рэалізацыя праграмы развіцця лагістычнай сістэмы Беларусі на перыяд да 2015 года, зацверджаная пастановай урада. Аднак яе рэалізацыя правалена, паведамляе Камітэт дзяржаўнага кантролю. Устаноўленыя тэрміны рэалізацыі інвестыцыйных праектаў па будаўніцтве ў Гродзенскай вобласці трох лагістычных цэнтраў зрываюцца.

Па выніках калегіі Камітэта дзяржкантролю Гродзенскай вобласці аблвыканкаму рэкамендавана ўзмацніць кантроль за выкананнем канцэпцыі развіцця ўнутранага гандлю.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Імёны

«Міс Беларусь-2014» Вікторыя МІГАНОВІЧ:

«Ні на якіх дыэтах я не сяджу!»

Далёка не кожнай дзяўчыне выпадае стаць першай прыгажуняй краіны. А Вікторыі Мігановіч, ураджэнцы Сморгоні, гэта ўдалося — сёлета яна стала «Міс Беларусь». Акрамя тытулу і кароны, пераможца атрымала ў падарунак тыднёвае падарожжа ў Парыж і права прадстаўляць Беларусь на міжнародным конкурсе прыгажосці «Міс свету-2014». Напярэдадні ад'езду Вікторыі ў Лондан мы сустрэліся з ёй, каб даведацца пра будні пасля перамогі, уражанні ад французскай сталіцы і падрыхтоўку да заваявання новай вяршыні.

— **Перамога на конкурсе «Міс Беларусь» неяк змяніла вашу жыццё?**

— Ніякіх сур'ёзных перамен пасля конкурсу не адбылося. Проста стала больш нейкіх мерапрыемстваў, дабрачынных акцый. Вось ужо некалькі месяцаў я не працую, але, думаю, хутка ўсё вернецца «на кругі свае». Буду займацца ўсімі тымі справамі, што і раней. Мне падабаецца сумяшчаць сваю працу і новыя абавязкі.

...Маё жыццё не раздзялілася на «да» і «пасля», усё засталася па-ранейшаму. Усе сябры засталіся са мной, і я дагэтуль адчуваю іх падтрымку. Я ўсё тая ж дзяўчына, якой была да конкурсу. У цэлым кола знаёмых пашыры-

лася, і гэта вялікі плюс, што сустракаеш новых людзей, з'яўляюцца новыя кантакты.

— **З боку маладых людзей адчуваецца зацікаўленасць?**

— Не магу сказаць, што прыхільнікаў стала нашмат больш. Увагу з боку хлопцаў я заўважаю, але асабліва сур'ёзна яе не ўспрымаю. Заўсёды бачу, шчыра людзі да мяне ставяцца альбо ім проста імпануе быць побач з прыгожай дзяўчынай. Часам дастаткова толькі ўбачыць чалавека, і становіцца зразумела, чым ён дышае, як ставіцца да жыцця і да людзей. Я не дазваляю новым знаёмым набліжацца да мяне вельмі блізка.

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

Абітурыент-2015

З «СУСВЕТНАЙ ЭКАНОМІКІ» — У БУХГАЛТАРЫ

Чаму ва ўстановах адукацыі рыхтуюць незапатрабаваных спецыялістаў?

У 2015 годзе Міністэрства адукацыі плануе зменшыць кантрольныя лічбы прыёму ў ВНУ на дзённую форму навучання за кошт бюджэтных сродкаў на 400 месцаў. А на завочнай бюджэтнай форме навучання мяркуецца скараціць 600 месцаў. Ці азначае гэта, што канкурэнцыя пры паступленні ў ВНУ абвострыцца?

фота Анастасія КІШЧУКА

Сёлета агульнаадукацыйную школу скончылі 55,1 тысячы чалавек (гэта на 7% менш, чым у 2013 годзе). А выпуск на ўзроўні базавай школы склаў амаль 90 тысяч чалавек. Тэндэнцыя змяншэння выпуску з 11-х класаў назіраецца ўжо апошнія пяць гадоў. Захаваецца яна і ў 2015 годзе...

— Мы ўсе маем на сёння абмежаваны кантынгент маладых людзей. Натуральна, што кожная з устаноў адукацыі будзе імкнуцца завабіць іх да сябе. Таму канкурэнтамі паміж сабой з'яўляюцца не толькі ВНУ: за абітурыентаў з імі паспрачаюцца і сярэднія спецыяльныя, і прафесійна-тэхнічныя навучальныя ўстановы, — папярэджвае

рэктару міністра адукацыі Сяргею МАСКЕВІЧ. — Раней мы ставілі ў прыклад іншым поспехі ўстаноў, якія выканалі кантрольныя лічбы прыёму: маўляў, пераймаць іх вопыт... Але цяпер усе разумеюць, што калі нейкая ўстанова адукацыі спрацавала лепш, то для іншай абітурыентаў проста не хпіла. У такой сітуацыі адкрыццё або закрыццё набору на тую ці іншую спецыяльнасць у адной установе можа сур'ёзна паўплываць на ўсю прыёмную кампанію, таму нам трэба выпрацаваць прынцыпова новыя механізмы вызначэння кантрольных лічбаў прыёму, празрыстыя і зразумелыя для ўсіх.
(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

РАЗМЕРКАВАННЕ

ТЭХНАЛОГІЯ І ТЭХНІКА СТВАРЭННЯ... СЯМ'І, або Як не заблукаць у «трох соснах» узаемаадносін

Гэтым летам Вераніка і Аляксей Сысы пажаніліся, а пасля разам паехалі на размеркаванне ў Капыльскі лясгас. Маладая сям'я працуе тут амаль паўгода. Нам яны расказалі, чым ім спадабаўся Капыль, як праходзяць будні і чым сужэнцы заняты ў вольны час.

...Вераніка і Аляксей — аднагрупнікі, вучыліся разам пяць гадоў у Беларускай дзяржаўнай тэхналагічным універсітэце на факультэце тэхналогіі і тэхнікі лясной прамысловасці.

— Мне бацькі параілі, каб пайшла ў лясную справу, — дзеліцца Вераніка. — Тлумачылі так: не прападзеш, будзе добры заробак.

Чаму яны так думалі — невядома, бо работнікаў лясной гаспадаркі сярод сваякоў няма ні ў Веранікі, ні ў Аляксея. Ён таксама прыслухаўся да парады бацькоў, хоць душа ляжала да машын, механізмаў і тэхнічных навук.

...Іх гісторыя кахання нагадвае меладраматычны сюжэт. Спярыша Вераніка і Аляксей трапілі ў адну групу. Пачалі сябраваць, хлопца запрасіў дзяўчыну на спатканне, якое скончылася... чатырма гадамі зацішша. «Адліга» надыйшла толькі на апошнім курсе навучання. Былое забылася, і маладыя людзі вырашылі проста схадзіць пагуляць, а пасля — паўтарыць сустрэчу. Так рамантычныя адносіны закруціліся з новай сілай. Прапанову для і сэрца Вераніка прыняла без кап-

рызаў. Вяселле адгулялі на радзіме маладой — у Лідзе (сама яна з вёскі). А потым настаў час і для размеркавання. Малады муж загадзя паклапаціўся пра будучую працу: ён праходзіў вытворчую і перааддзіпломную практыку ў Капыльскім лясгасе. Да таго ж Аляксей — мясцовы.

— Выбару ў мяне не было, бо муж адразу сказаў — едзем у Капыль, — «паскардзілася» Вераніка.

Аляксей пацвердзіў: «Яна пагадзілася выйсці замуж, а пра астатняе думаў я. Мясціны знаёмыя, вопыт працы быў. А наконт сталі-

цы... Ведаецца беларускую прыказку: «Дзе нарадзіўся, там і згадзіўся»? Працы хапае паўсюль, калі ведаць, чым сябе заняць. Лясгас тут моцны, людзі працавітыя, а праблемы ёсць паўсюль, куды б ты ні паехаў».

Абое ўладкаваліся добра. Вераніка працуе інжынерам па стандартызацыі, сертыфікацыі і метралогіі. За гэтай складанай спецыяльнасцю хаваецца шмат папяровай працы, аднак жанчыне даводзіцца ладзіць і рэйды па лесе.

— Я правяраю працу леснікоў на адпаведнасць усім прынятым стандартам, — тлумачыць Вераніка. — Але гэта не значыць, што я працую толькі з дакументамі. Таксама хаджу па лесе з рулеткай і правяраю спілаваныя харвестарам дрэвы: сачу, каб не было крывых, гнілых, хворых. Вяду экалагічны ўлік адходаў. Раней я такімі справамі не займалася, многае для мяне ў навінку, таму даводзіцца шмат у чым разбірацца. Пакуль працую па сістэме сваіх папярэднікаў. У любым выпадку, магу звярнуцца па дапамогу да свайго калегі, які да мяне працаваў на гэтай пасадзе.

У адрозненне ад жонкі, якая мае малы вопыт працы, Аляксей можа параўноўваць...

— Будзённая праца значна адрозніваецца ад студэнцкай практыкі, — адзначае малады спецыяліст. — Цяпер працую з усведамленнем, што ад маіх рашэнняў залежыць, якім будзе ўчастак.
(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

фота Надзеі БУЖАК

3 «СУСВЕТНАЙ ЭКАНОМІКІ» — У БУХГАЛТАРЫ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

У гэтым годзе патокаі выпускнікоў агульнаадукацыйных школ размеркаваліся наступным чынам: **16,7% адзінаццацікласнікаў былі залічаны ва ўстановы прафесійна-тэхнічнай адукацыі, 24,1% — ва ўстановы сярэдняй спецыяльнай адукацыі, 56,3% пайшлі атрымліваць вышэйшую адукацыю, а 2,9% абралі нейкі іншы шлях.**

Пасля заканчэння базавай школы 19,5% выпускнікоў пайшлі ў прафтэхустановы, 14,9% паступілі ў сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы, а 63,8% адклалі пытанне з прафесійным вызначэннем яшчэ на два гады і вырашылі прадоўжыць навучанне на старшай ступені школы.

НА БУДОЎЛЮ АБО ДА ПЛІТЫ?

— З улікам таго, што рынак працы ўстойліва арыентаваны на рабочыя прафесіі, нам трэба пераразмяркоўваць патокаі школьнай моладзі, — лічыць **першы намеснік міністра адукацыі Вадзім БОГУШ**. — Структура прыёму на ўзровень прафесійна-тэхнічнай адукацыі мабільна адгукваецца на запыты рэгіянальных рынкаў працы. Спецыяльнасці рэальнага сектара эканомікі складаюць у структуры прыёму да 80%. Пры гэтым патрэба ў кадрах на 98,8% пацвярджаецца заключанымі дагаворамі і пададзенымі заяўкамі на падрыхтоўку кадраў.

Па інфармацыі Міністэрства адукацыі, у 2014 годзе моладдзю былі асабліва запатрабаваны прафесіі цырульніка, візажыста, повара, кандытара, страхавога агента, муляра, плітачніка, трактарыста-машыніста, кіроўцы аўтамабіля і некаторыя іншыя. У той жа час установы прафтэхуадукацыі адчувалі цяжасці пры камплектаванні груп па прафесіях лёгкай прамысловасці, машынабудавання, сельскагаспадарчай вытворчасці, дрэваапрацоўкі і будаўніцтва.

— Работа па павышэнні прэстыжнасці рабочых прафесій з'яўляецца надзвычай актуальнай і павінна праводзіцца на пастаяннай аснове. Відавочна, што адных намаганняў устаноў адукацыі і органаў кіравання адукацыяй недастаткова. Трэба радыкальна змяніць ролю працадаўцаў у гэтым пытанні, — падкрэслівае Вадзім Богуш. — А пры фарміраванні кантрольных лічбаў прыёму ў ССНУ трэба скарачаць прыём па тых спецыяльнасцях, дзе значная колькасць выпускнікоў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй працаўладкоўваецца рабочымі з разрадам ніжэй за чацвёрты. Трэба падумаць пра адкрыццё ва ўстановах сярэдняй спецыяльнай адукацыі падрыхтоўкі па праграмах прафтэхуадукацыі. Гэтая мера дазволіць падрыхтаваць неабходныя кадры са значна меншымі выдаткамі бюджэтных сродкаў і ў больш кароткія тэрміны.

Да слова, у гэтым годзе план прыёму ва ўстановы прафтэхуадукацыі за кошт сродкаў бюджэту выкананы на 92,6% (недабор склаў 2541 чалавек). А на ўзровень сярэдняй спецыяльнай адукацыі — на 92,5%. На наступны год аб'ём і структуру прыёму ва ўстановы прафесійна-тэхнічнай адукацыі прапануецца захаваць на сёлетнім узроўні. Выключаць толькі рэдкія і нешматлікія прафесіі, па якіх заяўленая патрэба складае менш за 25 чалавек, арганізаваўшы адпаведнае навучанне кадраў непасрэдна на прадпрыемствах.

«ТАБЛЕТКА» АД КАДРАВАГА ДЭФІЦЫТУ

Ва ўстановах вышэйшай адукацыі па выніках асноўнага набору засталася незапоўненае 1561 бюджэтнае месца, таму спатрэбіўся дадатковы набор. Мэтай правядзення другой «хвалі» залічэння была ліквідацыя дэфіцыту кадраў па вострадэфіцытных для краіны спецыяльнасцях, няхай і за кошт зніжэння мінімальнага парoga на ЦТ для прэтэндэнтаў на вышэйшую адукацыю... Напрыклад, абітурыентам, якія паступілі ў рамках дадатковага набору на ваенныя,

Фота Анастасіі Кішчэўскай

спартыўныя і сельскагаспадарчыя спецыяльнасці, дастаткова было мець у сертыфікацыі ўсяго 3 балы. Прычым гэта тычылася ўсіх экзамэнацыйных дысцыплін.

Дадатковы набор быў аб'яўлены на 1439 месцаў і выкананы на 94%. Ён паспяхова прайшоў ва ўсіх ВНУ міністэрстваў адукацыі, спорту, культуры, унутраных спраў і абароны. Крыху сапсавала агульную карціну толькі Беларуска-сельскагаспадарчая акадэмія, дзе засталася незапоўненае 81 месца.

Выпускнікі спецыяльнасці «Сусветная эканоміка» працуюць... у якасці спецыялістаў па рабоце з кліентамі на піўзаводзе «Аліварыя», спецыялістамі па пластыкавых картках банка, бухгалтарамі, служаць прапаршчыкамі ў міліцыі, а выпускнікі спецыяльнасці «Міжнародныя адносіны» ўладкоўваюцца ва ўпраўленне пратакольнай службы банка?

Пры гэтым на многіх спецыяльнасцях у ВНУ сфарміраваўся конкурс, якога не назіралася падчас асноўнага набору. У шэрагу выпадкаў прахадны бал дадатковага набору быў нават вышэйшы за прахадны бал падчас першай «хвалі» залічэння. Так, на спецыяльнасці «Меліярацыя і водная гаспадарка» ў Брэсцкім тэхнічным універсітэце на адно месца прэтэндэвалі 12 чалавек, на спецыяльнасці «Метралогія, стандартызацыя і сертыфікацыя» ў БДАТУ — 8,5 чалавек, «Праектаванне і вытворчасць сельскагаспадарчай тэхнікі» ў БДАТУ — 5,8 чалавек, «Машыны і абсталяванне ляснога комплексу» ў БДТУ — 4,7 чалавек, «Тэхнічнае абсталяванне машынабудаванчай вытворчасці» ў Полацкім дзяржаўным універсітэце — 3,6 чалавек на месца, «Пачатковая адука-

цыя» ў Беларуска-дзяржаўным педагагічным універсітэце — 2,7 чалавек на месца.

У 85% выпадкаў прахадны бал дадатковага набору быў вышэйшы за прахадны бал падчас асноўнага набору. Але як такое стала магчымым, калі ўлічваць зніжэнне планкі патрабаванняў да абітурыентаў?

— Па-першае, дадатковым шанцам скарысталіся абітурыенты з высокімі баламі сертыфікатаў ЦТ, якія не прайшлі па конкурсе на прэстыжныя спецыяльнасці асноўнага набору. Па-другое, прайшлі абітурыенты, якія па адной з экзамэнацыйных дысцыплін мелі бал, які не дазваляў ім удзельнічаць у асноўным набору, затое па двух іншых прадметах балы былі ў іх дастаткова высокія, — патлумачыў гэты «феномен» Вадзім Богуш.

На думку першага намесніка міністра адукацыі, дадатковы набор паспрыяў паляпшэнню маральна-псіхалагічнай атмасферы прыёмнай кампаніі, паколькі забяспечыў дадатковыя гарантыі абітурыентам пры паступленні ў ВНУ. **Засталося незразумелым толькі адно: як дадатковы набор стасуецца з ідэяй ранняй прафарыентацыі і свядомага выбару будучай прафесіі? І ці можна запоўніць усе бюджэтныя месцы ў ВНУ без пагрозы дэвальвацыі дыплама? Асабліва ўлічваючы сімвалічныя балы ў сертыфікатах ЦТ, дазволеныя ўдзельнікам другой «хвалі» залічэння...**

«АПЕТЫТЫ» І РЭЧАІСНАСЦЬ

Лічбы прыёму на ўмовах аплаты (на дзённую і завочную формы навучання) на 100% выканалі сёлета толькі ВНУ Міністэрства аховы здароўя і Міністэрства сувязі. ВНУ Міністэрства адукацыі змаглі выканаць план толькі на 61%, Міністэрства спорту — на 75%, Мінтранса — на 52% і МНС — на 34%.

Дэфіцыт абітурыентаў фактычна прывёў да таго, што амаль усе ахвотныя маглі сэле-

та стаць студэнтамі. Цікава, што колькасць платных месцаў у некаторых ВНУ істотна перавышала колькасць бюджэтных месцаў па той жа спецыяльнасці. Адзінай перашкодай стала мінімальна планка, устаноўленая для ўдзельнікаў цэнтралізаванага тэсціравання. Для тых, хто ўдзельнічаў у дадатковым набору на бюджэтных месцах, гэтая планка была зніжана, але для маладых людзей, гатовых плаціць грошы за сваё навучанне, парог зніжаць не сталі. І, напэўна, правільна зрабілі. Усё ж такі вышэйшая адукацыя не павінна станавіцца даступнай абсалютна ўсім.

Вадзім Богуш упэўнены, што ВНУ павінны ўстанаўліваць больш рэальныя лічбы набору на платную форму навучання, а не дзейнічаць па прынцыпе: «Запланую ў межах ліцэнзійнай колькасці, можа, і набяру». Напрыклад, у прыватных ВНУ план прыёму быў выкананы толькі на 24%, а на дзённай форме навучання — і ўвогуле толькі на 16%.

Загадам міністра адукацыі створана міжведамасная рабочая група па планаванні падрыхтоўкі кадраў па ўсіх узроўнях прафесійнай адукацыі. Ужо можна з упэўненасцю сказаць, што захаваецца тэндэнцыя скарачэння эканамічных і юрыдычных спецыяльнасцяў, асабліва ў няпрофільных установах вышэйшай адукацыі. Гэтая работа будзе праводзіцца з улікам размеркавання выпускнікоў. Будуць аналізавацца факты, калі выпускнікі працуюць або не па профілі, або не ў адпаведнасці з прысвоенай кваліфікацыяй. Напрыклад, які стаўціца да таго, што выпускнікі спецыяльнасці «Сусветная эканоміка» працуюць... у якасці спецыялістаў па рабоце з кліентамі на піўзаводзе «Аліварыя», спецыялістамі па пластыкавых картках банка, бухгалтарамі, служаць прапаршчыкамі ў міліцыі, а выпускнікі спецыяльнасці «Міжнародныя адносіны» ўладкоўваюцца ва ўпраўленне пратакольнай службы банка? Скарачэнне няпрофільных юрыдычных і эканамічных спецыяльнасцяў будзе адбывацца, як плануецца, за кошт поўнага адмаўлення ад іх на бюджэтнай форме навучання і захавання толькі на платнай форме на ўзроўні фактычнага прыёму 2014 года.

ВЫБАР... У ЦІШЫНІ

А цяпер — пра тры змяненні, якія могуць адбыцца падчас наступнай прыёмнай кампаніі ў ВНУ. Міністэрства адукацыі прапануе павысіць парогавыя значэнні балаў па першым профільным прадмеце ўступных выпрабаванняў да 20-ці. Пры гэтым парогавыя значэнні балаў па другім профільным прадмеце захаваць на ўзроўні гэтага года. Прадастаўляць права ўдзелу ў дадатковым набору абітурыентам, якія не пераадолелі мінімальны парог тэставага бала толькі па адной дысцыпліне.

Плануецца чарговая рэвізія структуры і зместу тэставых заданняў — дзеля павышэння іх якасці, а таксама правядзенне параўнальнага аналізу вынікаў ЦТ з вынікамі экзамэнацыйных сесій студэнтаў першага года навучання. Такім чынам будуць шукаць адказ на пытанне: ці варта змяняць падыходы да ацэнвання вынікаў ЦТ? Мяркуюцца ў тэставых заданнях па рускай і беларускай мове скараціць частку А і павялічыць частку В, дзе адсутнічаюць падказкі, з дапамогай якіх абітурыент павінен зрабіць правільны выбар.

Таксама ёсць намер правесці эксперымент па выкарыстанні аўтаматызаванай сістэмы прыёму дакументаў і залічэння ва ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях юрыдычнага і педагагічнага профіляў. Што да арганізацыі ўступнай кампаніі, то Міністэрства адукацыі прапануе пакінуць працягласць прыёмнай кампаніі без змяненняў, але павялічыць тэрміны прыёму дакументаў у асноўны набор на два дні і, адпаведна, на два дні скараціць прыём дакументаў у дадатковы набор. Таксама прапануецца змяніць падыход да інфармавання абітурыентаў.

Апошні дзень падачы дакументаў зрабіць «днём цішыні» — гэта значыць, не інфармаваць абітурыентаў аб колькасці пададзеных заяў, каб не заахвочваць стыхійнасць выбару будучай прафесіі...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Спецыяльнасць	ВНУ	Прахадны бал асноўнага набору	Прахадны бал дадатковага набору
Хімічная тэхналогія перапрацоўкі драўніны	БДТУ	92	174
Сельскае будаўніцтва і добраўпарадкаванне тэрыторый	БрДТУ	109	255
Тэхналагічнае абсталяванне машынабудаванчай вытворчасці	БНТУ	95	217
Спартыўна-педагагічная дзейнасць (хакей на траве)	БДУФК	150	211
Металургічная вытворчасць і металаапрацоўка	БНТУ	98	204
Кіраванне падраздзяленнямі транспартных войскаў (аднаўленне і будаўніцтва шляхоў зносін)	БелДУТ	105	171

Самыя высокія конкурсы на рабочыя прафесіі:

- **цырульнік, візажыст** (4 чалавекі на месца ў Гродзенскім прафесійна-тэхнічным каледжы бытавога абслугоўвання);
- **повар, кандытар** (3,8 чалавекі на месца ў Гродзенскім прафесіянальным тэхналагічным каледжы);
- **повар** (3 чалавекі на месцы — у Мінскім прафесійна-тэхнічным каледжы кулінарыі);
- **электраманцёр па рамонце і абслугоўванні электраабсталявання** (2,8 чалавекі на месца — у Магілёўскім прафесійным электратэхнічным каледжы);
- **агент страхавы, аператар ЭВМ** (2,4 чалавекі на месца — у Магілёўскім эканамічным прафесійна-тэхнічным каледжы);
- **кухар, пекар** (2,4 чалавекі на месца ў Гомельскім прафесійным ліцэі рачнога флоту);
- **муляр, тынкоўшчык, абліцоўшчык-плітачнік** — 2,4 чалавекі на месца ў Гомельскім прафесійным ліцэі будаўнікоў.

04 12 2014 г.

Агульны інтэрв'ю

КАНТАКТЫ БЕЗ МЕЖАЎ

Убачыць новыя перспектывы імкнецца моладзь Саюзнай дзяржавы

Штогод каля 20 тысяч беларусаў накіроўваюцца атрымліваць адукацыю ў Расію, а 2 тысячы расіян прыязджаюць вучыцца ў Беларусь. Гэтая інфармацыя была агучана падчас «круглага стала» «Перспектывыя напрамкі развіцця Саюзнай дзяржавы: дзіцяча-юнацкая і маладзёжная палітыка», што адбылося ў Нацыянальнай бібліятэцы. Размова таксама ішла пра навуковы абмен, дзейнасць сумеснай ВНУ (Беларуска-Расійскага ўніверсітэта ў Магілёве), маладзёжны бизнес-акселератар, а таксама пра іншыя шматлікія праекты. Адзначалася эфектыўнае супрацоўніцтва айчынных і расійскіх будатрадаў: такія зводныя атрады працуюць на будаўніцтве Беларускай АЭС у Астравецкім раёне і на аб'ектах нафтагазавага радовішча «Баваненкава» ў Ямала-Нянецкай аўтаномнай акрузе.

Фота Марыны БЕГУНЮК

Спыняцца на дасягнутым ніхто не збіраецца. Бліжэйшым часам паміж Міністэрствам адукацыі Беларусі і Міністэрствам адукацыі і навукі РФ будзе падпісана новае Пагадненне аб супрацоўніцтве ў сферы маладзёжнай палітыкі. Некаторыя канкрэтныя прапановы былі агучаны падчас «круглага стала».

Падручнік плануецца выдаць да 2016 года, калі будзе адзначана 20-годдзе саюзнага будаўніцтва. Кніга будзе выкарыстоўвацца ў навучальным працэсе студэнтаў-гісторыкаў абедзвюх краін.

Так, напрыклад, ад кіраўніцтва Нацыянальнага дзіцячага цэнтра «Зубраня» прагучала ідэя аб удзеле расійскіх юнкараў у спецыялізаванай журналісцкай змене ў лагеры (пра сёлетнюю зусім нядаўна «Чырвонка» пісала), а таксама аб сустрэчах для абмену

досведам паміж ваяжатымі «Зубраняці» і іх калегамі з Расіі.

— Нашы ініцыятывы закліканы спрыяць паляпшэнню зносін паміж моладдзю краін Саюзнай дзяржавы, — расказала карэспандэнт «Чырвонкі» **метадыст НДЦ «Зубраня» Таццяна ШВАЙКА**. — Дзеці з Расіі і іншых краін цяпер таксама адпачываюць у нашым цэнтры, аднак найважнейшай задачай з'яўляецца іх удзел у тэматычных зменах. Адпачынак беларускіх дзяцей фінансуецца з дзяржбюджэту нашай краіны, а ў выпадку з расійскай моладдзю мы якраз і спадзяёмся на дапамогу Саюзнай дзяржавы. Што ж тычыцца важацкага абмену досведам, то асаблівых фінансавых выдаткаў гэта не патрабуе, аднак мы хочам, каб такое супрацоўніцтва таксама адбывалася пад эгідай Саюзнай дзяржавы.

Сярод іншых ініцыятыў вылучалася, напрыклад, прапанова абмяняцца на працоўнымі ў выкарыстанні інтэрнэту ў сферы адукацыі, якую выказала **дырэктар Нацы-**

янальнага інстытута адукацыі Беларусі **Раіса СІДАРЭНКА**. Некаторыя праекты знаходзяцца ў стадыі рэалізацыі ўжо сёння.

Гэта датычыцца, напрыклад, стварэння падручніка па гісторыі Саюзнай дзяржавы, пра які паведаміла намеснік дэкана гістарычнага факультэта МДУ імя М.В. Ламаносава **Аксана СОЛАПАВА**. Паводле яе слоў, стварэннем падручніка ўжо сёння займаюцца беларускія і расійскія гісторыкі з гістфакаў МДУ і БДУ, Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і арганізацыі «Беларусы Масквы». Падручнік плануецца выдаць да 2016 года, калі будзе адзначана 20-годдзе саюзнага будаўніцтва. Кніга будзе выкарыстоўвацца ў навучальным працэсе студэнтаў-гісторыкаў абедзвюх краін.

— Сёння мы маем наступную сітуацыю: спажываючы дасягненні інтэграцыі, грамадзяне нашых краін часта не ўсведамляюць, што гэта вынік стварэння Саюзнай дзяржавы, — распавяла карэспандэнт «Чырвонкі» **Аксана Салапава**. — Я маю на ўвазе бесперашкоднае перасячэнне мяжы, атрыманне медыцынскай дапамогі на тэрыторыі абедзвюх краін, магчымасць атрымання адукацыі і многае іншае. Пра гэтыя праекты трэба гаварыць як мага больш, каб людзі ведалі, навошта існуе Саюзная дзяржава. Распаўсюджванне інфармацыі можа адбывацца або праз СМІ, або праз сістэму адукацыі. Пазітыўныя моманты беларуска-расійскай інтэграцыі павінны выкладацца, і, спадзяюся, падручнік, які мы ствараем, будзе гэтаму спрыяць.

Вынікі мерапрыемства пракаментавала **начальнік дэпартаменту сацыяльнай палітыкі і інфармацыйнага забеспячэння Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы Маргарыта ЛЕЎЧАНКА**:

— Мы вельмі задаволены вынікамі дыялогу. Часта на аналагічных мерапрыемствах людзям не трэба казаць пра рэгламент, яны лёгка ўкладваюцца ў адведзены ім хвіліны. Сёння ж нашых спікераў прыходзілася спыняць, так шмат ідэй і думак па ўдасканаленні працы з моладдзю Саюзнай дзяржавы яны маюць. Гэта добры знак. Што датычыцца канкрэтных ініцыятыў, якія прагучалі, то іх рэалізацыя патрабуе пэўнага часу, у першую чаргу з-за афармлення дакументаў. Але я думаю, ужо хутка моладзь абедзвюх краін зможа убачыць пазітыўныя вынікі нашага дыялогу.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

3 ПОШТЫ ЧЫРВОНКІ

ФЕСТИВАЛЬ АБ'ЯДНОЎВАЕ ДЗЯЦЕЙ І ДАРОСЛЫХ

Маргарыта МАЛАШКА, вучаніца 11 класа СШ №12 г. Слуцка:

«Кожны год у нашай школе праводзіцца фестываль сям'і. Яго мэта — спрыяць згуртаванасці бацькоў з дзецьмі і даць зразумець апошнім, што сям'я ў жыцці любога чалавека — самае важнае. Таксама фестываль дапамагае дзедацца пра скрытыя таленты кожнага члена сям'і.

У гэтым навучальным годзе фестываль вырашылі правесці ў два этапы. Такі падзел быў прапанаваны школьным парламентам, які існуе з моманту адкрыцця навучальнай установы і называецца «Школьная рэспубліка «Алімп».

Першы этап фестывалю — кірмаш «Сардэчна запрашаем. Рэцэпты нашых мам» — ужо прайшоў. У ім удзельнічалі вучні 3-8 класаў. На кірмашы было прадстаўлена смачнае печыва, якое дзеці зрабілі сумесна з бацькамі, розныя іншыя вырабы, малюнкi. Ахвотных удзельнічаць у кірмашы было вельмі шмат. Сталы, на якіх была выстаўлена прадукцыя, занялі ўвесь хол школы. Дзецям было цікава прадаваць свае вырабы, для іх гэта быў новы досвед. З кірмашу ніхто не пайшоў з пустымі рукамі. А забавлялі «кліентаў» песнямі і вершамі.

Другі этап фестывалю — «Вайна ў маёй сям'і» — будзе праведзены ў маі наступнага года. Ён будзе прысвечаны 70-годдзю вызвалення Беларусі ад фашыстаў і Вялікай Перамогі».

НЕ ЗДАВАЦЦА, ЗАЎСЁДЫ БЫЦЬ «НА ПАЗІТЫВЕ»

Далей Маргарыта працягвае:

«**У Слуцкай СШ №11 прайшоў конкурс «Містар БРСМ». За гэтае званне змагаліся 14 вучняў гарадскіх і сельскіх школ. Ад нашай навучальнай установы ў конкурсе браў удзел Ілья Янковіч.**

Я пацікавілася ў яго, што было самым складаным. Хлопец адказаў: расказаць пра сябе ў вершаванай форме і не забыцца, пасля гэтага выканаць песню, зноў жа, не забыўшы слоў і трапляючы ў ноты... Дапамагла яму падтрымка з боку бацькоў, а таксама арганізатара школы Іны Уладзіміраўны Дзічкоўскай. Яна не толькі дапамагла шукаць матэрыялы, але і эмацыянальна настройвала да кожнага этапу конкурсу.

Найбольш прадстаўніку ад нашай школы на конкурсе запомніліся выступленні Яўгена Самусевіча, Дзяніса Даніловіча, Аляксандра Бурэрава. «Хлопчы не толькі добра трымаліся на сцэне, але і па-за ёй аказаліся цікавымі суразмоўцамі, з якімі я кантактаваў на працягу ўсяго конкурсу».

Я спытала ў Ільі, ці не засмуціў ён, што не атрымаў звання «Містар БРСМ». Хлопец адказаў, што не. «Я правёў незвычайны дзень, які буду згадваць яшчэ доўгі час. Гэты конкурс даў мне бяспэчны вопыт. Можа быць, у далейшым, дзякуючы яму, у мяне атрымаецца перамагчы...»

АДЧУЛІ СЯБЕ САПРАЎДНЫМІ ЖУРНАЛІСТАМІ!

Вадзім ГАЛУШКА, вучань 9 класа СШ №4 г. Навагрудка:

«**Я зацікавіўся журналістыкай год таму і вырашыў паспрабаваць свае сілы ў «Школе юнага журналіста» пры Цэнтры творчасці дзяцей і моладзі. Займаюся ўжо другі год і ніводнага разу не пашкадаваў, што прыйшоў сюды.**

Разам з «калегамі» па гуртку мы наведваем розныя мерапрыемствы, сустракаемся з цікавымі людзьмі, пішам рэпартажы і інтэрв'ю, удзельнічаем у розных конкурсах. Але галоўным нашым дасягненнем я лічу ўдзел у фестывалі-конкурсе дзіцячых і маладзёжных СМІ «Свежы вецер». Вельмі ўрадаваліся, калі арганізатары конкурсу паведамілі, што мы прайшлі адборачны этап і разам з юнымі журналістамі з усёй Беларусі запрошаны на спецыяльную змену «Зубраняці карпункт» у НДЦ «Зубраня».

Паколькі змена была профільнай, у школе для нас уявілі дадатковыя заняткі. Тэхнічную журналістыку мы вывучалі ў Акадэміі мультымедыянага журналіста, а прыгожа гаварыць нам дапамагала настаўніца па рыторыцы. Прыемным сюрпрызам стала паездка ў Мінск на тэлеканалы «АНТ» і «СТБ». Нам паказалі, як працуюць у тэлекудыі, і пазнаёмлілі з вядучымі праграмы «Добрай раніцы, Беларусь» Яўгенам Булкам і Вольгай Багатырэвіч. Яны адкрылі нам некаторыя таямніцы тэлежурналістыкі. У адным з калідораў мы сутыкнуліся з Георгіем Калдуном, які таксама з задавальненнем пагутарыў з намі.

На працягу ўсёй змены мы удзельнічалі ў розных конкурсах, форумах, канферэнцыях. Кожны змог паспрабаваць сябе ў якасці сапраўднага журналіста: надрукавацца ў газеце, зняць свой рэпартаж. У дзень ад'езду было вельмі цяжка развітацца з новымі сябрамі і любімымі ваяжатымі, таму я вырашыў, што налета вярнуся сюды зноў».

Лісты чытаў Сяргей РАСОЛЬКА.

«Калючы» аргумент

У ЛЕСЕ НАРАДЗІЛАСЯ — НЯХАЙ ТАМ І ЖЫВЕ!

Да Новага года засталася нядоўга. Ужо прадаюць ёлачныя цацкі, паштоўкі, бенгальскія агні, мішуру і мандарыны. Хутка вокны дамоў засвецяцца ад рознакаляровых агнёў гірлянд. Усе будуць рыхтавацца да сустрэчы Новага года. Мне прыгадалася, як напярэдадні мінулага года сям'ёй выправіліся па галоўны атрыбут свята — елку.

...Дрэўцы прадаваліся на кожным кроку. Яны былі звалены ў велізарныя кучы, у многіх — паламаныя верхавіны, а галінкі валяліся пад нагамі прахожых. Было зразумела, што такія дрэўцы ўжо наўрад ці купяць. Хутчэй за ўсё, іх адправяць на якую-небудзь звалку. І толькі адзінкі з іх патрапяць у цёплыя дамы — на навагодняе свята. Сумнае відовішча.

Ад убачанай карціны мне, помніцца, стала няўтульна, а святочны настрой імгненна знік. Пакуль я блукала па кірмашы, бацькі ўжо купілі нам елку. Гэта была сапраўдная прыгажуня — невысокая, з пушыстымі галінкамі і тонкім ствалом, зусім не та-

кая, як тыя, што ляжалі ў вялікай кучы. «Чаму ты такая сумная? Здарылася нешта?» — заклапочана спытала маці. «Не, усё ў парадку», — адказала я.

...Вечар. Я сядзела на канапе і чытала кнігу. У пакоі пахла ігіцай і мандарынамі. Напярэдадні мы ўпрыгожвалі елку: павесілі шклянныя шары, «дожджык», а на верхавіну дрэва ўстанавілі «зорку». А мне ўсё роўна было крыху сумна. Да навагодніх свят ссякаюць дзясяткі тысяч елак і соснаў, якія праз дзесяць дзён з абсыпанымі іголкамі і засохлымі галінкамі валяюцца каля пад'ез-

даў, або тырчаць з гурбаў побач з дамамі. Мёртвыя, адзінокія, нікому не патрэбныя. Іх ссеклі дзеля адзінага дня ў годзе...

Людзям падабаецца пах ігіліцы. Але ж для таго, каб яго адчуць, зусім не абавязкова ссякаць дрэва. Можна пайсці ў лес або парк або ўпрыгожыць свой дом напярэдадні Новага года хваёвымі галінкамі. Сваю навагоднюю елку можна зрабіць самому — з цукерак, цацак, CD-дыскаў, пластыкавых бутэлек. Такое святочнае дрэва, несумненна, падкрэсліць вашу індывідуальнасць і ўжо сапраў-

ды нікога не пакіне абьякавым. А можна замест традыцыйнай елкі выкарыстоўваць, напрыклад, пальму: упрыгожыць яе мішурай, выразанымі з паперы сняхынкамі.

Чаму да елкі такое асаблівае стаўленне? Чаму менавіта яна з'яўляецца сімвалам, абавязковым атрыбутам Новага года — усімі намі любімага свята?

Нашы далёкія продкі надзялялі дрэвы здольнасцю рабіць дабро і зло, лічылі, што ў іх галінах знайшлі прытулак духі — як добрыя, так і злыя. Людзі ўпрыгожвалі дрэвы, каб задобрыць духаў і залучыцца іх падтрымкай. Але гэтая традыцыя ставіць пад пагрозу нашы лясы? І хіба ім было сумна? Хіба ў іх не было сапраўднага свята?

Берагчы прыроду мяне навучыў дзіцячы мультык «Зіма ў Прастаквашыне». Памятаецца, як там сустракалі Новы год у вёсцы, а ў двары прыбралі велізарную елку? І хіба ім было сумна? Хіба ў іх не было сапраўднага свята?

Арына КАГАЛЁНАК, вучаніца 11 класа наваполацкай гімназіі №2.

Бачыць мэта

Альтэрнатыўная крыніца шчасця

У чым яго сутнасць для маладога навукоўца?

З лесатэхнікаў у энергетыкі — менавіта такі шлях прайшоў кандыдат тэхнічных навук Сяргей ВАСІЛЕВІЧ. Цяпер ён працуе загадчыкам лабараторыі ўзнаўляльнай энергетыкі, а таксама з'яўляецца старшынёй савета маладых навукоўцаў Інстытута энергетыкі Нацыянальнай акадэміі навук. Карэспандэнты «Чырвонкі» наведалі вучонага на працоўным месцы і даведаліся, чаму адбыліся такія перамены ў яго жыцці, а таксама распыталі спадара Васілевіча пра новыя распрацоўкі ў сферы энергетыкі.

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

— Сяргей Уладзіміравіч, раскажыце, калі вы адчулі цягу да навукі?

— Напэўна, яна была яшчэ ў школе, але я гэтага не ўсведамляў. Мне падабалася гісторыя, марыў стаць археолагам. Але пасля заканчэння школы ўсё ж выбраў дакладныя навукі. Вышэйшую адукацыю атрымліваў у БДТУ па спецыяльнасці «Леснінжынерная справа». Адрозніе пра якую навуку не думаў, але пасля першага ж курса зразумеў, што мне гэта цікава: пачаў удзельнічаць у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях, пісаць навуковыя артыкулы.

«Дарэчы, пры падтрымцы Акадэміі пабудавалі ў Бараўлянах кватэру як маладыя спецыялісты. Цяпер вось будую лецішча ў Мінскім раёне».

— А як аказаліся ў Інстытуце энергетыкі?

— Пасля атрымання дыплома размеркаваўся ў Івацэвіцкі раён, адпрацаваў там паўгода па спецыяльнасці. Але цяга да навукі падштурхнула паступіць у аспірантуру. Спыніў свой выбар на энергетыцы, бо ва ўніверсітэце нам чыталі курс пад назвай «Энергетычнае выкарыстанне драўніны», і мяне зацікавіў гэты кірунак. Пазнаёміўся з членам-карэспандэнтам Акадэміі навук Валянцінам Аляксеевічам Барадулем, да якога я і пайшоў у аспірантуру. Ступень кандыдата навук атрымаў у Інстытуце цепла- і масаабмену НАН Беларусі, пасля застаўся там працаваць. Паралельна выкладаў у БНТУ. А два гады таму мяне запрасілі ў Інстытут энергетыкі ў якасці загадчыка лабараторыі, і я вырашыў паспрабаваць. На той момант лабараторыя была невялікая, усяго два чалавекі, я трэці. Цяпер жа мы пашырыліся — маем дзесяць супрацоўнікаў.

— Чым займаецца ваша лабараторыя?

— У асноўным мы працуем у сферы біяэнергетыкі — атрымліваем энергію з біялагічнай масы. Патлумачу на прыкладзе драўніны. Па сутнасці, дрэва — гэта складаны вуглевадарод, з якога можна атрымліваць розныя (у тым ліку і для энергетыкі) рэчывы. Галоўная задача — вылучэнне цвёрдага, вадкага і газападобнага паліва, а таксама павышэнне яго якасці. Працуем не толькі з драўнінай. Цяпер, напрыклад, распрацоўваем устаноўку магутнасцю ў 2 МВт, палівам для якой з'яўляецца салома. Адзін з калег працуе з аспірацыйнай сумессю — адходамі ў галіне сельскай гаспадаркі. Для Беларусі гэты кірунак даволі перспектывны, бо ў нас вельмі шмат біямасы, якую можна выкарыстоўваць у тым ліку і ў энергетычных мэтах. Звычайна адходы драўніны ў нас проста спальваюць, але яны валодаюць адносна невыскай цеплатворнай здольнасцю (у параўнанні, напрыклад, з вугалем). Наша задача — павысіць гэты паказчык.

— Ці ёсць у вас з калегамі якія-небудзь распрацоўкі, якія ўжо ўкараніліся ў вытворчасці?

— Нашай лабараторыі трохі больш за тры гады. Таму ўвесці якую-небудзь з распрацовак у прамысловую эксплуатацыю мы пакуль не паспелі. Але ўжо на працягу наступнага года плануем завяршыць працу па двух навукова-тэхнічных праектах, якія пасля ўкараняюцца на вытворчасці. Адзін з іх — устаноўка магутнасцю 2 МВт па спальванні саломы, пра якую я ўжо казаў. Цікавая яна тым, што салома, якая застаецца пасля жніва, будзе выкарыстоўвацца ў якасці паліва ў віхравой топцы (топцы, у якой цвёрдыя часцінкі паліва трымаюцца ў паветры за кошт моцнага віхру. — Аўт.). Атрыманы гарачы газ будзе сушыць зерне. Сушылка, абсталяваная такой устаноўкай, не мае патрэбы ў паліве. Другі праект — піролізны рэактар для атрымання драўніннага вугалю. У яго загрузаюцца адходы дрэваапрацоўкі, а працэс піролізу (раскладання арганікі без доступу кіслароду) падтрымліваецца за кошт саміх прадуктаў піролізу. Фактычна, устаноўка будзе працаваць «сама на сябе».

«Цяпер я разумею, што мяне ў працы нічога не абмяжоўвае. Я займаюся тым кірункам, які мне цікавы».

— Вы ўзначальваеце лабараторыю ўзнаўляльнай энергетыкі. Для Беларусі гэты кірунак падаецца вельмі актуальным. На вашу думку, ці могуць альтэрнатыўныя крыніцы энергіі ў перспектыве цалкам замяніць традыцыйныя?

— На цяперашнім этапе развіцця тэхналогій, безумоўна, не. І не толькі ў Беларусі. Вобразна кажучы, альтэрнатыўная энергетыка сёння знаходзіцца ў «падлеткавым узросце». Надта высокі сабекошт такіх тэхналогій. Ды і сэнсу зусім адмаўляцца ад традыцыйнай энергетыкі няма — заўжды трэба мець «запас трываласці». Безумоўна, для Беларусі ёсць пэўныя перспектывы ў напрамку ў сферы ўзнаўляльных крыніц энергіі, у першую чаргу гэта перапрацоўка біямасы: ужо названы піроліз і атрымліваецца пры браджэнні адходаў сельскай гаспадаркі ў пэўных умовах. Яго таксама можна спальваць і атрымліваць энергію. У многіх захаднееўрапейскіх краінах, напрыклад, у Германіі, гэта адзін з вядучых кірункаў альтэрнатыўнай энергетыкі. Энергія сонца таксама мае вялікія перспектывы (праўда, толькі калі знізіцца сабекошт сонечных панэляў). Астатнія крыніцы таксама могуць выкарыстоўвацца, але хутчэй у якасці дапаўнення да названых вышэй.

— Ці шмат вольнага часу застаецца ў маладога вучонага?

— Шчыра скажу, цяпер яго амаль няма, працы вельмі шмат. Калі быў, звычайна займаў яго сумеснымі з жонкай паходамі ў тэатр (асабліва мне падабаецца балет). Апошнім разам хадзілі на «Лебядзінае возера». Даўно хачу трапіць на оперу «Князь Ігар». Акрамя гэтага, я часам маюю. У асноўным пішу класічныя пейзажы. Ну, і хобі са школьных часоў, якое я ўжо называю, — гісторыя. У першую чаргу цікаўлюся гісторыяй Беларусі, Вялікага Княства Літоўскага.

— Дарэчы, як да вашай працы ставіцца жонка?

— Наўрад ці дрэнна, бо яна таксама працуе ў гэтай сферы. Праўда, ужо не ў Акадэміі навук. Таму яна мяне добра разумее.

«Адрозніе пра якую навуку не думаў, але пасля першага ж курса зразумеў, што мне гэта цікава: пачаў удзельнічаць у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях, пісаць навуковыя артыкулы».

— А як наконт фінансавага боку? Хапае вашай сям'і заробку двух навукоўцаў?

— Я не магу сказаць, як яно будзе далей, бо мы цяпер чакаем дзіця, але пакуль хапае. Тым больш што я паралельна выкладаю ва ўніверсітэце. Дарэчы, пры падтрымцы Акадэміі пабудавалі ў Бараўлянах кватэру як маладыя спецыялісты. Цяпер вось будую лецішча ў Мінскім раёне. Шчыра кажучы, я, напэўна, нейкі «няправільны» — рэдка думаю пра грошы. Быў час, калі я ўвогуле з пустым кашальком хадзіў. Але ніколі не рабіў з гэтага трагедыі. Бо галоўнае — душэўная раўнавага.

— Праца ў навуцы спрыяе такой раўнавазе?

— Так, безумоўна. Цяпер я разумею, што мяне ў працы нічога не абмяжоўвае. Я займаюся тым кірункам, які мне цікавы. А ўвогуле я лічу сябе шчаслівым чалавекам. Ёсць пэўныя планы: нараджэнне дзіцяці, будаўніцтва лецішча, напісанне доктарскай дысертацыі. Лабараторыя ў хуткім часе будзе пашырацца, нам дадуць новыя памяшканні. Ці ж гэтага мала для шчасця?

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

ТЭХНАЛОГІЯ І ТЭХНІКА СТВАРЭННЯ... СЯМ'І

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «43».)

Ва «ўладаннях» Аляксея знаходзіцца лясны, якія прылягаюць да Капыля. У падпарадкаванні маладога кіраўніка сем леснікоў, працу якіх ён кантралюе. Звычайны распарадак такі: Аляксей атрымлівае заданне ад кіраўніцтва,

тлумачыць яго сваім падначаленым, а пасля адпраўляе іх у лес. Леснікі займаюцца пасадкай і вырошчваннем дрэў. Майстар лесу выдае пасадачны матэрыял, інструменты, сродкі абароны і займаецца папяровымі справамі. Але бывае, што хлопцы самому даводзіцца прабыць у лесе цэлы дзень.

— Прыезджае дадому са словамі «я стаміўся, я сёння набегаўся», — выдае мужа Вераніка. А ён, у сваю чаргу, ад гэтых слоў не адмаўляецца.

— У лесе заўжды ёсць чым заняцца, — упэўнены Аляксей. — Ён дае чалавеку шмат даброт, і калі ўмець імі карыстацца, бедным не застанешся. Але хапае і браканьераў. Хоць незаконных высечак у лясніцтве амаль няма, кантроль усё ж патрэбен. Людзі прывыклі думаць, што лесу ў нас шмат. А калі кожны будзе надбайна ставіцца да яго, дык што застанецца нашчадкам?

«Будзённая праца значна адрозніваецца ад студэнцкай практыкі, — адзначае малады спецыяліст. — Цяпер працую з усведамленнем, што ад маіх рашэнняў залежыць, якім будзе ўчастак».

З жыллёвым пытаннем, якое хвалюе многіх размеркаваных маладых спецыялістаў, у сям'і Сысаў праблем няма. Маладыя здымаюць аднапакаёвую кватэру, арэнду ім аплочвае лясгас. Зарплата, па іх мерках, нармаль-

«Таксама хаджу па лесе з рулеткай і правяраю спілаваныя харвестарам дрэвы: сачу, каб не было крывых, гнілых, хворых. Вяду экалагічны ўлік адходаў. Раней я такімі справамі не займалася, многае для мяне ў навінку, таму даводзіцца шмат у чым разбірацца».

ная — Аляксей атрымлівае прыкладна чатыры мільёны, а Вераніка крыху менш.

— Пакуль грошай нам хапае, але калі з'явіцца дзеці, прыйдзецца цяжкавата, — падсумавала Вераніка.

Калі жонка рыхталася да фотасесіі, Аляксей распавёў нам, чым можна заняцца ў Капылі. Сам ён толькі нядаўна закончыў рамонт кватэры. Да «забавак» асабліва спрыту не мае — хапае клопатаў на працы. Адно сумна — усе сябры юнацтва жывуць цяпер у сталіцы.

— Пагадзіцеся, сяброў заводзяць з малых гадоў, — кажа хлопец. — А ў мяне так атрымалася, што адзін сябар працуе журналістам у сталічным выданні, другі — у канструктарскім бюро. Добра яшчэ, што бацькі побач.

У сям'і справы падзелены на жаночыя і мужчынскія. Але здараюцца і выключэнні з гэтага правіла.

— Не адмоўлюся і сам пастаяць ля пліты, калі ўбачу, што жонка стамілася, — прызнаецца Аляксей. — Усё ж чатыры гады практыў у інтэрнаце — гатаваць умяю. «Хочаш паказаць сябе гурманам, кін у суп лаўровы ліст», — так

Фота Навікі БУЖАН.

казалі хлопцы ў інтэрнаце. Але што з іх узяць, «пачаткоўцаў», — усміхаецца малады муж.

Канчатковага рашэння — застануцца яны ў Капылі ці не — маладыя яшчэ не прынялі. Затое выдатны падмурак для будучыні ў іх ужо закладзены.

Кацярына РАДЗЮК.

Мінск — Капыль — Мінск.

Самі глясябе

«Студэнцкі гарадок БДУ — адна вялікая і дружная сям'я», — скажа нехта. А мне студгарадок нагадвае цэлую планету, дзе кожны інтэрнат — асобная краіна са сваёй гісторыяй, традыцыямі, атмасферай і кіраваннем, якое, дарэчы, ажыццяўляецца не толькі супрацоўнікамі ўніверсітэта, але і студэнтамі. Сістэма студэнцкага самакіравання ў інтэрнатах БДУ мае некалькі напрамкаў і ўзроўняў. Яна фарміравалася тысячамі студэнтаў на працягу сарака гадоў (менавіта столькі часу існуе студгарадок).

ЯК АБ'ЯДНАЦЬ ГУМАНІТАРЫЯЎ І «ТЭХНАРОЎ»?

3 дапамогай студэнцкага самакіравання

Некаму можа падацца, што патрэбы ў самакіраванні няма: жыві сабе ціхенька, паказвай пропуск дзяжурным на ўваходзе ды плаці своєчасова за пражыванне. Аднак не ўсё так проста. Для большасці студэнтаў менавіта ў інтэрнаце пачынаецца самастойнае жыццё. Даводзіцца адвыкаць ад такога роднага і ўтульнага бацькоўскага дома, дзе маці заўжды пакорміць і прыбрэ, жыць у адным пакоі з незнаёмымі людзьмі (бывае, нават і з замежнікамі). А хто, як не самі студэнты, найлепш дапамогуць адаптавацца да новага ладу жыцця?

«Аднойчы мы знайшлі студэнта, які нелегальна знаходзіўся ў інтэрнаце. Ён хаваўся ў... накрытым коўдрамі чамадане, які стаяў на самай верхняй паліцы ў шафе. Нават калі чамадан знялі адтуль, вылазіць ён не хацеў, і ўвогуле працягваў рабіць выгляд, нібыта яго там няма, трымаючы «сабачку» маланкі знутры».

Адным з самых важных органаў студэнцкага самакіравання з'яўляюцца студсаветы. Яны функцыянуюць у сямі інтэрнатах БДУ. Культурна-масавая камісія арганізоўвае забаўляльныя мерапрыемствы, прадстаўнікі інфармацыйнай камісіі пішуць нататкі пра жыццё інтэрнатаў для сайта студгарадка, спартыўная камісія праводзіць спаборніцтвы, жыллёва-бытавая — займаецца праверкай санітарнага стану пакояў, а

прававой даводзіцца разбірацца ў абставінах парушэння правілаў пражывання ў інтэрнатах. Старшыня студсавета і яго намеснік уваходзяць у каардынацыйную раду — там рыхтуюцца мерапрыемствы і праекты, якія дапамагаюць падтрымліваць сувязь паміж насельнікамі розных інтэрнатаў.

Васіль Бабкоў трапіў у студсавет «двойкі» (інтэрната №2) толькі на чацвёртым курсе. Але, нягледзячы на гэта, яшчэ з першага прымаў актыўны ўдзел як у жыцці інтэрнатаў, так і ў жыцці студгарадка. Першы год Васіль быў старшынёй культурна-масавай камісіі. Там хлопец зарэкамендаваў сябе адказным і аб'ектыўным, лёгка наладжваў кантакты з усімі студэнтамі. Таму, калі паўстала пытанне аб тым, хто стане новым старшынёй, лепшага кандыдата, чым Васіль, не знайшлі.

— Студэнцкі савет стаў для мяне новай сям'ёй, развітацца з якой будзе вельмі складана, — распавядае Васіль, цяпер ужо студэнт пятага курса. — Усё, што мы робім, мы робім разам. Здаецца, за апошнія некалькі гадоў ніводнае мерапрыемства не абышлося без Васіля. Пры гэтым ён — выдатнік вучобы. У кастрычніку хлопец стаў пераможцам конкурсу «Студэнцкі лідар года студгарадка БДУ».

— Бачу мэту — іду да яе, — дзеліцца сваім жыццёвым прынцыпам Васіль. — Лідар павінен быць упэўненым у сабе і сваіх дзеяннях, таму што на яго заўжды глядзіць яго каманда.

Акрамя студсаветаў, у інтэрнатах ствараюцца аператыўныя атрады. Яны складаюцца выключна з хлопцаў, якія сочаць за парадкам і выкананнем правілаў пражывання.

Студэнт 5-га курса юрыдычнага факультэта Максім Амяльчук у аператыўны атрад

прышоў з пэўнай мэтай: каб засяліцца ў інтэрнат №11. Але з цягам часу гэтая прычына перастала быць перашаснай.

— Аператыўны атрад даў мне нашмат больш, чым я ад яго чакаў. Як бы пафасна ні прагучала, але менавіта тут я прасякнуўся духам з'яднанага калектыву. Ужо чацвёрты год побач са мной знаходзяцца людзі, якім можна давяраць, на якіх можна спадзявацца. Вопыт, які я атрымаў як камандзір аператыўнага атрада, з'яўляючыся ім з мінулага года, упэўнены, таксама спатрэбіцца мне ў будучыні.

Абавязкі ў аператыўнага атрада нялёгка, і часам іх выкананне бывае не вельмі прыемным. Але і камічных сітуацый хапае. Максім прыгадаў адну з такіх:

— Аднойчы мы знайшлі студэнта, які нелегальна знаходзіўся ў інтэрнаце. Ён хаваўся ў... накрытым коўдрамі чамадане, які стаяў на самай верхняй

паліцы ў шафе. Нават калі чамадан знялі адтуль, вылазіць ён не хацеў, і ўвогуле працягваў рабіць выгляд, нібыта яго там няма, трымаючы «сабачку» маланкі знутры.

Дзейнасць савета па прафілактыцы парушэнняў правілаў пражывання ў інтэрнатах для навучэнцаў БДУ сканцэнтравана на іх папярэджанні і змяшэнні. Акрамя таго, ён разглядае справы студэнтаў, якія ўжо парушылі гэтыя правілы. Праца вельмі адказная, бо ад рашэнняў, якія прымае савет, часам залежыць лёс парушальнікаў.

— Мала проста заўважыць парушэнне, трэба прымаць меры для таго, каб яны больш не паўтараліся. Складана быць аб'ектыўным, разбіраючыся ў абставінах, калі гаворка ідзе пра такіх жа студэнтаў, як і я. Але некалькі гадоў у прававой камісіі навучылі мяне аднолькава ставіцца да ўсіх, — прызнаецца старшыня савета Глеб Чакур, пяцікурснік факультэта радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій.

Важнае месца ў сістэме студэнцкага самакіравання займаюць спартыўна-турыстычны клуб і студэнцкая творчая лабараторыя. Яны аб'ядноўваюць студэнтаў, якім цікава самім займацца арганізацыяй паходаў, экскурсій і канцэртаў для студэнтаў. Асабліва трэба адзначыць грамадскую інфармацыйную службу. Дзякуючы ёй

Ідзі малодых

ВЫВЕДЗЕМ ЦЭЗІЙ НА «ЧЫСТУЮ ВАДУ»

Якія праблемы звычайна турбуюць школьнікаў у 15-гадовым узросце? Вучоба, адносіны з бацькамі і сябрамі, першае каханне... Крысціна Неўдаха, быўшы яшчэ дзесяцікласніцай ліцэя, зацікавілася тэмай радыёэкалогіі і біялогіі. Юны ўзрост не стаў перашкодай для сур'ёзных навуковых даследаванняў: дзяўчына перамагла ў трох міжнародных экалагічных алімпіадах у Азербайджане, Інданезіі і Грузіі.

Бацькі Крысціны працуюць настаўнікамі — менавіта яны і паспрыялі таму, каб дачка зацікавілася навукай, але сферу даследаванняў дзяўчына выбрала сама. У Лунінцы, дзе нарадзілася і вырасла Крысціна, тэма радыёэкалогіі знаходзіцца не на апошнім месцы: горад пацярпеў ад наступстваў аварыі на ЧАЭС. І хоць мінула ўжо 28 гадоў, жыхары Лунінецчыны і сёння адчуваюць на сабе ўздзеянне радыяцыі, вынікам чаго становяцца страшныя анкалагічныя дыягназы.

— Апошнім часам мне вельмі часта даводзілася чуць ад сяброў, знаёмых гісторыі пра людзей, хворых на рак. Захацелася больш даведацца пра анкалогію. Аказалася, што да прычын, якія выклікаюць захворванне, адносіцца лад жыцця і харчаванне, — гаворыць суразмоўца.

З надыходам сезона многія адпраўляюцца па грыбы і ягады, але мала хто задумваецца, што яны могуць змяшчаць цэзій-137. Канцэнтрацыя гэтага элемента можа перавышаць норму ў 7-10 разоў. У сваіх навуковых даследаваннях Крысціна Неўдаха распрацавала спосабы зніжэння радыяцыі ў дарах лесу.

— Насамрэч, усё проста — праблем са здароўем дапамога пазбегнуць правільная тэрмічная апрацоўка. Пільна стаўцеся да працэсу прыгатавання ежы, — дае параду дзяўчына. — Высветлілася, што самыя эфектыўныя метады зніжэння ўзроўню забруджвання — гэта трохразовае адварванне. Але ў гэтым выпадку разам з цэзіем з грыбоў выходзяць карысныя рэчывы і мінералы. Таму найбольш аптымальным спосабам апрацоўкі грыбоў з'яўляецца адварванне з дабаўленнем солі і воцату.

Дарэчы, сярод мэт навуковых работ Крысціны была і асветніцкая. Вынікамі даследаванняў ліцэістка дзялілася не толькі на канферэнцыях, але і са старонак СМІ. Так, у дзяўчыны атрымалася прыцягнуць увагу мясцовага насельніцтва да сур'ёзнай праблемы.

— Калі бралася за гэтую тэму, то хацела правесці даследаванне, вынікі якога можна было б прымяніць на практыцы, — прыгадвае дзяўчына. — Неўзабаве маімі ідэямі зацікавілася выкладчыца БДУ Алеся Аляксандраўна Швелева. Яна дапамагла мне паглыбіцца ў тэму даследавання, зрабіць працу больш грунтоўнай. Гэта дазволіла выйсці на міжнародны ўзровень.

Нягледзячы на ўсе дасягненні ў вучобе і навуцы, Крысціна застаецца простым і сціплым чалавекам: шмат чытае, займаецца рукадзеллем.

— Перамогі ў канферэнцыях і алімпіадах — гэта проста прыемны бонус для мяне. Я нават да апошняга не ведала, што ва ўніверсітэт мяне бяруць па-за конкурсам, рыхтавалася да ЦТ... — шчыра прызнаецца дзяўчына.

Удзел у міжнародных канферэнцыях і алімпіадах, безумоўна, пашырыў круггляд Крысціны. Яна пазнаёмілася не толькі з культурай іншых краін, але і з моладдзю, якую хвалююць тыя ж пытанні, што і яе.

— У паездках мяне шмат чаго ўразіла. Аднак я нават уявіць не магла, што тэма, якую я распрацоўвала ў родным Лунінцы, зможа прыцягнуць да сябе столькі ўвагі. Менавіта ўвага іншых людзей да нехарактэрных для іх праблем стала, на мой погляд, галоўнай перамогай.

Спыняцца на дасягнутым Крысціна Неўдаха не збіраецца. Сёлета яна стала першакурсніцай БДМУ. Таленавітая дзяўчына плануе працягваць свае навуковыя даследаванні, магчыма, крыху ў іншым напрамку, больш звязаным з яе будучай прафесіяй. Пажадаем ёй плёну і поспехаў!

Ганна КУРАК, студэнтка III курса Інстытута журналістыкі БДУ.

Ганна КУРАК.

Фота Аляксандра ШВЕЛЕВА.

Ітак бывае

ВІРТУАЛЬНЫ СВЕТ ПАЭЗІІ

Са з'яўленнем інтэрнэту
гэтыя словы набылі іншы сэнс

«Інтэрнэт — гэта новая выступка свабоды, што параўнальна нядаўна стала даступнай чалавеку», — піша расійскі праграміст, спецыяліст у сферы інтэрнэт-тэхналогій і штучнага інтэлекту Ігар Ашманаў. З'явіліся творцы, якія скарысталіся новай магчымасцю і падняліся па віртуальнай лесвіцы: размясцілі ўласныя вершы ў сацыяльных сетках. Іх можа прачытаць кожны карыстальнік. Але надрукаваных кніг такія аўтары часцей за ўсё не маюць, у саюзных пісьменнікаў не лічацца.

— З'ява гэта двухбакая, — тлумачыць знаўца беларускай літаратуры Аксана Бязлепкіна. — З аднаго боку, літаратура нібы ўзбагачаецца. Але яна не атрымлівае аб'ектыўнай крытыкі і таму не развіваецца.

...Сустрэча з мінскай паэткай Алісай Ахрамовіч (яна ж Mate Lakiato) адбываецца ў кавярні. Нас, наведвальнікаў, каля дзясятка. Але больш людзей маленькая кавярня і не змясціла б.

У сацыяльнай сетцы, дзякуючы якой мы і даведаліся пра паэтку, у Алісы — па сумяшчальніцтве фатографа, мастачкі і дызайнера — 111 чытачоў. Там жа — апублікаваныя вершы, аўдыя- і відэазапісы твораў. Дарэчы, яна не цураецца рускай і англійскай моў, але часцей піша па-беларуску.

Псеўданім прыйшоў сам сабою: Аліса любіць напой Late Makiatto. І «атмасферныя» кавярні, дзе робяць смачную каву. Менавіта ў іх адбываюцца яе выступленні. На сустрэчы можа прыйсці любы і прэзентаваць свой літаратурны твор. Ці паслухаць іншых.

— Для таго, каб папрысутнічаць, дастаткова набыць кубак кавы. Такі дагавор з адміністрацыяй кавярні. Яны нам — памяшканне, мы ім — кліентаў, — тлумачыць Аліса.

Дзіма Вецер піша выключна па-руску. Яго суполка налічвае болей за 5 тысяч чытачоў. Паэт жыве ў Мінску і часам ладзіць выступленні тут жа. Яны адбываюцца ў клубах ці кавярнях са сцэнай. Але больш вядомы ён у Расіі. Апошняе выступленне месяц таму адбылося ў Санкт-Пецярбургу. Кошт квіткаў — незалежна ад краіны — дэмакратычны: у сярэднім каля 50 тысяч беларускіх рублёў.

Дзіма лічыць, што колькасць чытачоў паэтычнай суполкі ў сацыяльнай сетцы часцей за ўсё не залежыць ад таленту творцы. А на пытанне «Чаму не друкуецца кніжка?» адказвае шчыра: «Грошай на яе няма».

«Падняць» беларускую элітарную (на іх думку) літаратуру спрабуюць удзельнікі рускамоўнага аб'яднання «Хімера». Гэтая суполка стварылася тры месяцы таму, у яе можна трапіць толькі праз жорсткі адбор. Група прымае да сябе выключна «абраных» і годных.

— Часам даводзіцца самім ісці «ў мінус», каб заплаціць за арэнду памяшкання для мерапрыемства, — дзеліцца Канстанцін Більдзікевіч, удзельнік суполкі. Ужо адбылося сем сустрэч нефармальнага аб'яднання. Выступленні бясплатныя.

«Як і па-за інтэрнэтам, у сацыяльных сетках можна сустрэць і таленавітых творцаў, і людзей, якія проста шукаюць шляхі да папулярнасці. На мой погляд, розніца ў тым, што першым нескладана рэалізавацца і па-за сецівам».

Ці з'яўляюцца паэтамі «віртуальныя» творцы? Хаця б юрыдычна? «Згодна з беларускім заканадаўствам, аўтарскае права на апублікаванне ў сацыяльных сетках не распаўсюджваецца. Яно з'яўляецца толькі тады, калі аўтар друкуе свае творы ў СМІ ці кнізе», — тлумачыць Антон Шэмет, юрыст са шматгадовым стажам.

Вось што адказала на тое ж самае пытанне расійская каманда падтрымкі з адной з сацыяльных сетак: «Калі вы размяшчаеце інфармацыю ў вольным доступе, то яе можна свабодна капіраваць, змяняць і распаўсюджваць. Мы лічым, што стваральнік кантэнту ў любым выпадку павінен радавацца таму, што яго творчасць разыходзіцца па сеціве».

Уладзімір КАПЦАЎ, дацэнт кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі БДУ, кандыдат філалагічных навук:

— Сёння літаратура, якая публікуецца ў інтэрнэце, мае канкрэтны камерцыйны бок. Напрыклад, раман Змітра Глухоўскага «Метро 2033» спачатку быў апублікаваны на адным з сайтаў для прайзаікаў і там выклікаў чытацкі выбух. Так яго і заўважылі будучыя выдаўцы. А выдавецтва «Эксмо» праз інтэрнэт пусціла ў свой час чутку, што раман Віктара Пялёвіна «Empire V» неарыгінальны, падраблены і такім чынам зрабіла яму амаль бясплатную рэкламу. А летась з'явіліся дзве кнігі — блог-бастары, дзе надрукаваны лепшыя творы віртуальных літаратараў. Дарэчы, удзельніцаў для «БрамаМар» (конкурс для маладых літаратараў) мы ў асноўным таксама шукаем праз інтэрнэт.

Зміцер БАЯРОВІЧ, паэт і прайзаік:

— Калі паэт займаецца самаабвясчэннем, гэта не паэт. Можна, толькі Маякоўскі мог так казаць пра сябе. І яму гэта пасавала. Але гэта выключэнне. Паэту проста трэба мець творы. Добрыя. Глыбокія. Якасныя. Калі яны такія, іх надрукуюць.

Алесь КУЗЬМІНОВА, магістр філалагічных навук, журналіст і паэтка:

— Як і па-за інтэрнэтам, у сацыяльных сетках можна сустрэць і таленавітых творцаў, і людзей, якія проста шукаюць шляхі да папулярнасці. На мой погляд, розніца ў тым, што першым нескладана рэалізавацца і па-за сецівам. Для іх інтэрнэт — проста дапамога і дадатковы канал сувязі з аўдыторыяй. У той жа час існуе праблема з аўтарамі, якія чамусьці баяцца паказаць свае творы па-за інтэрнэтам. Пэўна, трэба ладзіць конкурсы, матываваць аўтараў на самаўдасканаленне і выводзіць чалавека з віртуальнай прасторы, правяраць, ці сам ён хаця б свае вершы піша. Талент — гэта талент. Калі ён ёсць, ён правяціцца ў любым выпадку, нават калі чалавек занадта сціплы.

Вераніка ПУСТАВІТ, студэнтка IV курса Інстытута журналістыкі БДУ.

Мелодыя натхнення

МАСТАЦТВА
ПЕРАМОЖНЫХ «ДУДЛАЎ»

Гэтай восенню кампанія Red Bull праводзіла ў Беларусі незвычайны конкурс пад назвай Doodle Art. Студэнтам беларускіх ВНУ і проста зацікаўленым прапаноўвалася прадставіць увазе публікі так званыя «дудлы» (ад англійскага Doodle — малюнак, зроблены ў момант, калі ўвага чалавека адцягнутая чым-небудзь іншым. Яскравы прыклад — малюнкi, якія робяць людзі, размаўляючы па тэлефоне). Конкурс праходзіў пад лозунгам «Маляваў на парах? Атрымай па заслугах!», удзел у беларускім фінале ўзялі дваццаць чалавек, а перамагла Яна МАЗУРКЕВІЧ. Карэспандэнты «Чырвонкі» сустрэліся з дзяўчынай і пагутарылі пра конкурс, жыццё і мастацтва.

Здагадацца, чым займаецца Яна, трапіўшы да яе ў госці, няцяжка — пакой, у якім жыве дзяўчына, нагадвае маленькі музей сучаснага мастацтва. Сцены ўпрыгожваюць малюнкi ў самых розных тэхніках і жанрах, асобны стос папер з эскізамі і выявамі хаваецца на паліцы, на стале — графічны планшэт, фарбы... На адной са сцен лоджыі — зробленая балончыкам копія графікі вядомага англійскага вулічнага мастака Бэнксі.

Цяпер дзяўчына малюе гуашшу і чорнай гелевай ручкай, але ў хуткім часе, магчыма, паспрабуе працаваць і з алеем: сябры самымі рознымі спосабамі падтрымліваюць яе і нядаўна падарылі алейныя фарбы.

— Адукацыі ў сферы мастацтва ў мяне няма, — расказвае дзяўчына. — Маці лічыць, што на мяне паўплывалі дзіцячыя гурткі, у якія яна мяне вадзіла ў маленстве. У мяне засталася шмат малюнкаў з тых часоў, і я памятаю, што нас сапраўды нечаму вучылі, напрыклад, як маляваць нацюрморты. Пасля школы доўга думала, куды ўсё ж такі паступаць, і спынілася на спецыяльнасці «Лагістыка» ў Інстытуце бізнесу і менеджменту тэхналогій БДУ: яна здавалася мне перспектыўнай. Менавіта падчас вучобы пачала шмат маляваць. Мне падабалася рэалізоўваць нейкія свае ідэі ў малюнках, ад працэсу я адчувала сапраўднае задавальненне. Да таго ж мае захапленне падтрымлівалі сябры, і гэта таксама натхняла.

Скончыўшы вучобу, Яна ўладкавалася на прадыёмства «Мотавела», дзе працуе і сёння. Дзяўчына займаецца закупкай камплектных частак для веласіпедаў. На працу не скардзіцца, хаця прызнаецца, што спачатку было няпроста: словы «метыз» і «ўтулка» яе пужалі... Перад тым, як весці дзелавую размову, трэба было запойніць прабелы ў ведах. Увогуле, Яна лічыць важным досвед працы ў мужчынскім калектыве, і да сваіх калег ставіцца з несумненнай павагай.

— Пра конкурс «дудлаў» даведалася ад аднагрупніцы, якая даслала мне пра яго інфармацыю, — узгадвае Яна. — Я ўсё думала, што вось зараз падрыхтуюся, нешта прыдумаю і намалюю. Але неяк то часу не хапала, то штосьці замінала... Ведаецца, звычайна цяжка рабіць малюнак на «заказ», заўжды хочацца трапіць у настрой. У выніку я села маляваць у перадапошні дзень. Зрабіла, як мне цяпер падаецца, самае простае — малюнак быка. Гэта была мая адзіная асацыяцыя з кампаніяй-арга-

нізатарам.

Па выніках галасавання на сайце конкурсу малюнак Яны ўвайшоў у дваццатку лепшых у Беларусі і трапіў у фінал, які праводзіўся ў адным з мінскіх клубаў. У фінале судзі аддалі нашай гераіні толькі другое месца, але... Ужо пасля конкурсу арганізатары ўбачылі ў малюнку пераможцы парушэнні некаторых умоў конкурсу, і першае месца аўтаматычна перайшло да Яны.

— Вядома, перамозе я абрадалася. Праўда, пазней у інтэрнэце незнаёмыя людзі пісалі шмат усялякага, агульны сэнс напісанага можна звесці да пытання «А чаму менавіта ваша праца перамагла?». І гэта трохі засмучала. Галоўным прызам быў планшэтны камп'ютар, які я і атрымала. Першапачаткова планавалася, што пераможцаў конкурсу ад усіх краін збяруць разам у Кейптаўне, але прадстаўнікі некаторых краін туды не трапілі, у тым ліку і я. Ва ўмовах беларускага конкурсу гэтага і не абяцалі, але ўсё адно неяк прыкра. Са мной звязваліся пераможцы з іншых краін, якія таксама не паехалі ў Паўднёвую Афрыку...

Дарэчы, сусветным пераможцам Doodle Art стаў Сантану Каўшык Хазарыка з Індыі. Яго «дудл», зроблены пад уплывам вывучэння індуізму, быў прызнаны лепшым сярод работ 27 краін-удзельніц.

— Конкурс мне вельмі спадабаўся. Па-першае, мяне шчыра здзіўляла, што падчас фінальнага мерапрыемства, калі выстаўляліся ўсё 20 работ фіналістаў, многія людзі з цікавасцю разглядалі нашы малюнкi. Такая ўвага заўжды прыемная. А яшчэ я пазнаёмілася з цікавай дзяўчынай, малюнак якой мне самой спадабаў-

Работа, якая перамагла ў фінале рэспубліканскага конкурсу Doodle Art.

Творчая атмосфера лунае паўсюль. Сцяну лоджыі ўпрыгожвае зробленая Янай копія графікі Бэнксі.

ся больш за ўсё. Яна вучыцца ў БДУ на спецыяльнасці, звязанай з дызайнам. Мы парамаўлялі, і гэта яшчэ раз пераканала мяне ў тым, што «школа» мае вялікае значэнне, а ў мяне яе зусім няма.

Ёй заўжды падабалася працаваць рукой, і нават цяпер, калі трэба мець нешта ў электронным фармаце, гэта спачатку з'яўляецца на паперы, потым скануецца, а агрэхі выпраўляюцца.

Кажучы так, Яна, пэўна, трохі хітруе... Цяпер дзяўчына малюе гуашшу і чорнай гелевай ручкай, але ў хуткім часе, магчыма, паспрабуе працаваць і з алеем: сябры самымі рознымі спосабамі падтрымліваюць яе і нядаўна падарылі алейныя фарбы. Увогуле, Яна кажа, што надта не любіць рабіць малюнкi на камп'ютары, хоць час гэтага вымагае. Ёй заўжды падабалася працаваць рукой, і нават цяпер, калі трэба мець нешта ў электронным фармаце, гэта спачатку з'яўляецца на паперы, потым скануецца, а агрэхі выпраўляюцца.

Што датычыцца натхнення, то яно для дзяўчыны простае — сум:

— Часцей за ўсё я пачынаю маляваць, калі мне сумна, і на душы адразу становіцца так хораша і лёгка...

Грашовага прыбытку хобі Яне не прыносіць, хаця, напэўна, магло б. Для сваіх сяброў яна робіць унікальныя аксэсуары, напрыклад, чохлы для смартфонаў: пэўны малюнак пераводзіць у лічбавы фармат і друкуе на пластыку. Падчас інтэрв'ю Яна частае нас згатаваным уласнаручна пірагам, з чаго робім выснову, што перад намі не толькі добрая мастачка...

— Калі я толькі прыйшла працаваць пасля вучобы, зразумела, што нават на працы ты ўвесь час набіраешся вопыту, новыя ведаў, — кажа яна. — Цяпер, калі прыходжу дадому пасля працоўнага дня, як бы цяжка мне ні было, застаўляю сябе рабіць што-небудзь карыснае, вучыць новае. Акрамя малявання, мяне цікавяць кіно, музыка.

Гарбаты п'ем з кубкаў, якія Яна ўпрыгожыла, і напрыканцы сустрэчы гэта ўжо не здзіўляе...

— Вядома, я хачу звязаць жыццё з маляваннем. Дызайн, напэўна, не мае. Я цікавілася працай аніматара і нават хадзіла на курсы 3D-анімацыі, але ў гэтым відзе значна менш малявання, а больш геаметрыі. Канкрэтныя варыянты пакуль няма, але я ведаю: галоўнае — нешта рабіць. Вучыцца новаму, спрабаваць, і ўсё прыйдзе.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ, Фота Надзеі БУЖАН.

Незамыкацца ў сабе

Гісторыя адной чырвонай стужкі *

На вуліцы холадна, ідзе дробны дождж. Але хлопец нічога не заўважае. Як цяпер жыць далей? Адчай, страх за сваю будучыню, надзея на цуд, што дыягназ акажацца страшным сном — усё гэта адначасова круцілася ў яго галаве... Дождж стаў мацнейшым. Схамянуўшыся, Ігар зразумеў, што знаходзіцца каля дома сваіх бацькоў. Тут ён быў шчаслівы — маленькае бесклапотнае дзіця. Вось пад тым старым дрэвам яны з бацькам і хлопцамі з двара ладзілі будан. З таго акна на пятым паверсе маці клікала іх усіх дадому на гарбату з яе фірменнымі піражкам. Ніякіх хваляванняў, перажыванняў, цяжкасцяў — усё было так лёгка і зразумела...

На свежым паветры думкі пачалі пакрысе праясняцца. Вечер нібы знёс трывогу на сваіх нябачных крылах. «Жыццё на гэтым не скончылася», — пераконаў у думках сам сябе хлопец. Трэба змагацца, змагацца за сваю будучыню, шчасце, сям'ю. ВІЧ — не прысуд. Жывуць жа з ім людзі, і ён, Ігар, зможа. Ён яшчэ будзе шчаслівы.

...У кішэні зазваніў тэлефон. Гэта маці: яна з акна убачыла сына, які нерашуча таптаўся ля пад'езда. «Ігарок, ты чаго там мерзнеш? Падыймайся хутчэй, у нас сёння твае любімыя піражкі», — пачуўся ў трубку знаёмы голас. Ігар зайшоў у знаёмы пад'езд. Сёння яго чакала, мабыць, самая цяжкая ў жыцці размова...

НЯЎМОЛЬНАЯ ПРАЎДА ЖЫЦЦЯ...

Колькі можна пражыць з ВІЧ? Мабыць, гэта першае пытанне, якое задае сабе чалавек, пачуўшы дыягназ «ВІЧ-інфекцыя». І адказаць на яго можна адной фразай: «Ніхто не ведае». Часам называюцца «тэрміны» жыцця з ВІЧ 15, 10, 5 гадоў. Многае залежыць ад ладу жыцця, які вядзе чалавек, яго індывідуальных асаблівасцяў арганізма, эфектыўнасці лячэння і іншых фактараў.

Па звестках аддзела прафілактыкі ВІЧ/СНІД Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, з 1987 года па 1 лістапада 2014 года ў Рэспубліцы Беларусь зарэгістравана 17 102 выпадкі ВІЧ-інфекцыі, колькасць людзей, якія жывуць з ВІЧ — 13 208. Кожны год выяўляецца каля 1000 новых выпадкаў. Часцей за ўсё гаворка ідзе пра моладзь ва ўзросце ад 15 да 29 гадоў.

КІНУЦЬ ВЫКЛІК АБСТАВІНАМ

Пра сітуацыю ў нашым горадзе і стаўленне грамадства да гэтай тэмы мы гутарым з фельдшар-эпідэміёлагам Наваполацкага гарадскога цэнтра гігіены і эпідэміялогіі Наталля Пірог.

Са слоў ВІЧ-пазітыўных людзей, ім вельмі дапамагае ў жыцці, калі яны маюць стасункі, калі бачаць, як іншыя пераадольваюць цяжкасці. У яго атрымалася — значыць, і ў мяне атрымаецца.

— Зразумела, што не ўсе прымаюць гэты дыягназ, таму ВІЧ-пазітыўным часам нялёгка, ім, вядома ж, неабходна псіхалагічная дапамога і падтрымка. Людзі, у якіх выяўлена ВІЧ-інфекцыя, часта замыкаюцца ў сабе і ні з кім не хочуць мець зносін, акрамя хіба медработніка і блізкіх сваякоў. Напрыклад, у Мінску, Віцебску і іншых гарадах ёсць групы ўзаемадапамогі, якія наведваюць інфіцыраваныя. На такія сустрэчы людзі прыходзяць з агульнай праблемай, агульнымі размовамі. Са слоў ВІЧ-пазітыўных людзей, ім гэта вельмі дапамагае ў жыцці, калі яны маюць стасункі, калі бачаць, як іншыя пераадольваюць цяжкасці. У яго атрымалася — значыць, і ў мяне атрымаецца. І чалавеку ўжо прасцей адаптавацца да ВІЧ-статусу.

— Якая першая рэакцыя людзей, якія даведліся пра свой ВІЧ-статус?

— Спачатку чалавек адчувае шок, не верыць вынікам абследавання: «Такога не магло здарыцца са мной, гэта не мае аналізы». Здараецца, інфекцыя выяўляецца выпадкова. Напрыклад, малады хлопец хацеў стаць донарам. Ён быў упэўнены, што здаровы, што ў яго ўсё ў парадку, але аналіз крыві паказаў, што ён ВІЧ-пазітыўны. Але ёсць людзі, якія самі чымсьці занепакоеныя і таму свядома прыходзяць на абследаванне.

— Як трэба паводзіць сябе сваякам у дачыненні да ВІЧ-пазітыўнага?

— Вядома, бывае па-рознаму, але ў асноўным сваякі ставяцца з разуменнем, падтрымліваюць. Іх галоўная задача — захаваць здаровы псіхалагічны клімат у сям'і. У нас створана ініцыятыўная група для дапамо-

гі людзям, якія сутыкнуліся з ВІЧ-інфекцыяй. Яе мэта — дапамагчы людзям навучыцца жыць з хваробай, сфарміраваць у іх прыхільнасць да лячэння, а сваякоў навучыць аказанню базавай медыцынскай і сацыяльнай дапамогі дома.

— Што трэба рабіць для таго, каб ВІЧ-пазітыўныя людзі адчувалі сябе камфортна ў грамадстве?

— У нас доўгі час ішла прапаганда, што ВІЧ — чума XX стагоддзя. З-за гэтага склаўся стэрэатып, што ВІЧ-інфекцыя — гэта ледзь не канец свету. Трэба мяняць стаўленне да людзей, якія жывуць з гэтым статусам. Прымаць ВІЧ, як любое іншае захворванне. Ні ў якім разе нельга падвяргаць ВІЧ-пазітыўных дыскрымінацыі.

— Наталля Мікалаеўна, ці можа чалавек з ВІЧ-інфекцыяй жыць паўнавартасным жыццём?

— Пра гэта можна пачытаць на інтэрактыўным сайце www.aids.by. У краіне некалькі чалавек адкрылі свой ВІЧ-статус, яны пішуць пра тое, колькі гадоў жывуць з ВІЧ-інфекцыяй, як жывуць. Гэтыя людзі вядуць звычайны лад жыцця, працуюць, займаюцца грамадскай дзейнасцю, ствараюць сем'і, нараджаюць дзяцей.

— У свеце каля 35 мільёнаў чалавек жыве з ВІЧ. І палова з іх — жанчыны. Мацярынства і ВІЧ — сумяшчальныя?

— Сёння жанчыны з ВІЧ-статусам нараджаюць, і калі будучая маці выконвае ўсе правілы лячэння і прафілактыкі, то дзеці нараджаюцца неінфіцыраванымі. Каля двух гадоў дзяцей назіраюць, праводзяць спецыяльныя абследаванні. Па адмоўных выніках апошніх можна смела гаварыць, што ўсё абышлося.

НЕ БОЙЦЕСЯ ЖЫЦЦЯ!

Напрыканцы хачу сказаць: не бойцеся мець стасункі з ВІЧ-пазітыўнымі людзьмі. Іх дыягназ не азначае, што ўсе яны вядуць амаральны лад жыцця. Проста так здарылася. І гэта можа адбыцца з кожным. Бо лад ВІЧ не мае значэння ваш пол, узрост або сацыяльны статус. Перад тварам бяды ўсе роўныя.

Арына КАГАЛЁНАК.

* «Чырвоная стужка» ўзнікла як афіцыйны міжнародны знак барацьбы са СНІДам, гэта абавязковы аtryбуt адпаведных акцый.

БЛАКІТНАВОКАЯ РУСАЛКА

Напэўна, гэта тая загадкавая дзяўчына, з якой ён пазнаёміўся ў клубе. Лілія, здаецца, так яе звалі. Худзенькая, мабыць, трохі бледная, з ямачкамі на шчоках, з вялікімі блакітнымі вачыма і доўгімі, як у русалкі, валасамі. Невялікія сінякі на руках, як ад уколаў, Ігар заўважыў толькі пакой знаёмства. Тады і закраліся першыя падзэрні. Але хлопец упарта гнаў ад сябе дрэнныя думкі... Навошта?... Як яна магла?... А, можа, не ведала?... Гэтыя пытанні не далі Ігару спакою... Пакой раптам стаў невыносна цесным і душным. Трэба на вуліцу — бегчы, бегчы з гэтага дома, дзе на часопісным століку ляжыць даведка з бальніцы з гэтым «чужым» дыягназам.

Не вучобаў і гадзінай

ПАСПЯХОВЫ СТУДЭНТ — ЗДАРОВЫ СТУДЭНТ!

Новы навучальны год прафілактычнага праекта «Мой стыль жыцця сёння — маё здароўе і поспех заўтра» стартваў у Беларускам дзяржаўным універсітэце інфарматыкі і радыёэлектронікі.

Праект быў распрацаваны спецыяльна для ўніверсітэта спецыялістамі Мінскага гарадскога цэнтра здароўя і гарадскога Цэнтра гігіены і эпідэміялогіі. У яго «фокусе» — студэнты першага курса, паколькі менавіта гэтая катэгорыя маладых людзей уваходзіць у групу рызыкі: фізіялагічныя і анатамічныя змяненні ў арганізме, высокая псіхаэмацыйная нагрузка, неабходнасць прыстасоўвацца да новых умоў пражывання і навування вядуць да зніжэння імунітэту і сур'ёзных медыцынскіх і сацыяльна-псіхалагічных праблем. Да таго ж менавіта ў асяроддзі першакурснікаў найбольш эфектыўна першасная прафілактыка рознага роду залежнасцяў.

Па словах аўтара і куратара праекта, урача-валеалага Цэнтра здароўя Сняжаны Каўрыгі, старту праекта папярэднічалі анкетаванне і дыспансерызацыя яго ўдзельнікаў на базе 33-й студэнцкай паліклінікі. Праведзеныя даследаванні паказалі спецыялістам, што сёлета трэба кансультваць першакурснікаў не толькі па праблемах залішняй

масы цела, але і зрабіць упор на прафілактыку сардэчна-судзіннай паталогіі. Па выніках анкетавання, 80% удзельнікаў праекта канстатавалі існаванне ў моладзевым асяроддзі моды на здаровы лад жыцця. Але ў шкале жыццёвых каштоўнасцяў лідзіруючую пазіцыю ў першакурснікаў займае сям'я (73%); затым ідуць адукацыя (64%), цікавая работа, прафесія (59%), а здароўе знаходзіцца толькі на чацвёртай пазіцыі (57%).

Адказваючы на пытанне пра спосабы захавання і ўмацавання здароўя, студэнты згадалі захаванне правіл асабістай гігіены, прыём вітамінаў, чытанне рознай літаратуры пра здароўе і наведванне спартыўных секцый.

У арганізацыі ўласнага харчавання студэнты часцей за ўсё кіруюцца наступнымі

прынцыпамі: 88% кожную раніцу сьнедаюць, 13% захоўваюць рэжым харчавання, 35% ведаюць аб правільным пітным рэжыме... Але 66% спажываюць найбольшую колькасць ежы пасля 18 гадзін або ўвогуле ў начны час.

На пытанне «Якія крыніцы інфармацыі аб захаванні здароўя вы лічыце найбольш эфектыўнымі?» адказы рэспандэнтаў размеркаваліся наступным чынам: на першым месцы стаяць веды, атрыманыя ад медыцынскіх работнікаў, на другім — ад бацькоў, а на трэцім — інтэрнэт-крыніцы. Таму ў рамках праекта ўдзельнікам будзе прадастаўлена магчымасць атрымліваць веды менавіта ад спецыялістаў.

У гэтым годзе яго ўдзельнікамі стануць не толькі старасты

груп, але і замежныя студэнты. Праграма заняткаў будзе пашырана. У прыватнасці, павялічыцца колькасць трэнінгавых заняткаў. Было распрацавана новае меню з улікам агульнай захваральнасці па ўніверсітэце, павялічыўся асартымент дыетычных прадуктаў у сталовай і буфетах універсітэта.

А ў якасці «педагогаў» будуць прыцягвацца выпускнікі прафілактычнага праекта мінулага года, якія атрымалі сертыфікат «Трэнер па пытаннях захавання і ўмацавання здароўя». Такія сертыфікаты маюць 25 лепшых старастаў груп.

Паказальна, што сёлета да праекта «Мой стыль жыцця сёння — маё здароўе і поспех заўтра» далучыліся і іншыя сталічныя ВНУ — напрыклад, БДТУ, Універсітэт культуры і мастацтваў, БДАУ, філіял Ра-

сійскага сацыяльнага ўніверсітэта, Беларуска дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка.

Да слова, шматгадовыя назіранні работнікаў 33-й студэнцкай паліклінікі сведчаць, што студэнты-гуманітарыі, асабліва першакурснікі, хварэюць часцей, чым студэнты тэхнічных ВНУ. У першую чаргу гэтая занамернасць тлумачыцца тым, што пры прыёме ў ВНУ на спецыяльнасці гуманітарнага кірунку медыцынскай абмежаванні па стане здароўя — мінімальныя, менавіта таму на гуманітарных спецыяльнасцях навукаецца больш дзяцей-інвалідаў або маладых людзей з хранічнымі захворваннямі.

А пры паступленні на тэхнічныя і сельскагаспадарчыя спецыяльнасці спіс медыцынскіх проціпаказанняў на многа шырэйшы. Перашкодай для атрымання прафесіі могуць стаць, напрыклад, захворванні органаў дыхання, сэрца, вачэй і іншыя.

Па інфармацыі 33-й сталічнай паліклінікі, самая «хваравітая» студэнты навукаецца ў Беларуска дзяржаўным педагогічным універсітэце, дзе асноўны кантынгент складаюць дзяўчаты. А на апошніх радах у рэйтынг зваротаў да медыкаў знаходзіцца студэнты Беларускага аграрна-тэхнічнага і Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Яблык — сімвал прафілактычнага праекта, здаровай усмешкі ды і ўвогуле здаровага ладу жыцця. А для спецыялістаў у ІТ-сферы, якіх рыхтуюць у БДУІР, яблык (калі прыгадаць кампанію Apple) — гэта яшчэ і сімвал прарыву ў развіцці інфармацыйных тэхналогій...

SEX=БАЛАСЫ

МАТЫЛЬКІ ШЧАСЦЯ

У кожнага з нас свой досвед спосабаў і метадаў знаёмства з процілеглым полам. У кагосьці гэты былі выпадковыя сустрэчы, нехта іх старанна рыхтаваў, каб «нечакана» сутыкнуцца з жаданым аб'ектам. Хтосьці знаёміўся на танцах ці пляжы, камусьці ў гэтым дапамог грамадскі транспарт. Як некалі спявалі Паплаўская і Ціхановіч: «Увайшоў у аўтобус перапоўнены і аказаўся ля вакна. Спытаў дзяўчыну незнаёмую...» І далей пра выпадковага спадарожніка, з якім «мне аказалася надоўга па пуці». Зараз вось новы спосаб завесці знаёмства ёсць, не выходзячы з кватэры, — праз інтэрнэт. Але справа не ў гэтым. Якім бы ні быў знешні антураж стасункаў паміж хлопчыкамі і дзяўчынкамі, аказваецца, ёсць пяць універсальных стадыяў любоўных адносін і іх наступстваў для арганізма. Адкуль ведаю? Вучоныя высветлілі. Нават не пытайцеся, чые! Вядома ж, брытанскія — без іх ніколі нідзе і ніяк! Як той казаў, без кавалка хлеба не пакінуць. Праверым на сабе іх высновы?

Фота Надзеі БУЖАН.

Спецыялісты назвалі першую стадыю ўзаемаадносін «матылькі ў жываце». І патлумачылі чаму. Падчас першай фазы людзі адчуваюць вельмі моцнае захапленне сваім каханым чалавекам, якое суправаджаецца таксама не менш магутнай сексуальнай цягай. Ну, матылькі, дык матылькі... Геранія Рэнаты Літвінавай з фільма «Граніца. Таежны раман» з характэрным млявым прыдыханнем, напрыклад, гаварыла з гэтай нагоды інакш: «Я лягаю, я — у раі...» У гэты час, як зноў жа падлічылі даследчыкі, губляюць вагу каля 30 працэнтаў закаханых («Доктар, пасля разводу я стала прауляцца. Што мне рабіць?» — «Перастаньце нараджаць святкаваць!» Ці вось яшчэ: «Ты не тлустая! Ты проста ў торціках заблыталася»), а яшчэ 39 працэнтаў становяцца рассяянымі і няўважлівымі на працы, выконваючы яе менш эфектыўна. («Ты моцная, ты справішся» — «Я разумная, я нават не вазьмуся»).

Як казаў дзед Міця:
«Ведаеце, як яна мяне называла? Ніхто не ведае!
Я ёй кажу — Санечка!
А яна мне — Міцонечка!..»

Як сцвярджаюць навукоўцы, цяга партнёраў адно да аднаго крыху суцільнае падчас другой стадыі любоўных адносін. Яе назвалі «станаўленне». Тут галоўны інтарэс абаіх — даведацца як мага больш пра партнёра. Менавіта на гэтым будуюцца далейшыя адносінны. Памятаеце дыялог паміж Калугінай і Навасельцавым са «Службовага рамана»? «Чаму вы ўвесь час віляеце? Што вы за чалавек? Я не магу вас раскусіць!» — «Не трэба мяне кусаць... Навошта... раскусваць? Не трэба...» Ну, вось, мабыць, неяк так. Арганізм, перажываючы стадыю «станаўлення», вызваляе монааміны, тлумачаць даследчыкі. Гэта прыводзіць да пачашчанага сэрцабіцця, што дае адчуванне радасці, моцнага задавальнення, па эфекце падобнага да ап'янення («Смачна прыклаўся», — сказаў Давід Гоцман з «Ліквідацыі», перакуліўшы шклянку каньяку, калі прыйшоў дадому да Норы «падбіваць кліны», але атрымаў «адлуп»). На гэтай стадыі і мужчыны, і жанчыны думваюць выключна пра сваё каханне. Прычым настолькі шмат думваюць, сцвярджаюць вучоныя, што ў 44 працэнтах выпадкаў губляюць сон, а ў 29 працэнтах у іх зніжаецца ўвага. (Як тут зноў не прыгадаць Навасельцава? Увогуле, на мой погляд, увесь фільм Эльдара Разанава падыходзіць у якасці цытатніка да даследавання брытанскіх вучоных — ледзьве не з любога месца да любой са стадыяў. Дык вось: «У мяне дзеці. У мяне іх двое: хлопчык і д-дзя... т-таксама хлопчык. Два хлопчыкі!»)

Ці правільна развіваюцца адносінны? Такое пытанне ўзнікае ў закаханых на трэцім этапе, які вучоныя назвалі перыядам «асіміляцыі». Партнёры пачынаюць задумвацца пра сумеснае будучае, пачынаюць «упускаць» каханага чалавека ў сваё жыццё: знаёміць з роднымі, з сябрамі. І гэта часта прыводзіць да стрэсу, паколькі, па назіраннях даследчыкаў, 27 працэнтаў людзей не ведаюць, чаго чакаць ад новых сувязяў ў ўзаемаадносінах, наколькі спадабаюцца знаёмым і родным іх выбраннікі. (Ёсць жарт у тэму каманды Вышэйшай лігі КВЗ з Белграда «Дэтэктыўнае агенцтва Месяцовае святло»: «Ты ведаеш, што пра яе ў пад'ездзе пішуць?» — «Мяне не засмучае, што яна — адказная за пажарную бяспеку.»)

У чацвёртай фазе паміж партнёрамі ўзнікае «сумленнасць». Тут ужо яны не саромеюцца паўстаць адно перад адным у сваім сапраўдным святле. Гэта яшчэ адна стадыя ва ўзаемаадносінах, дзе ў чалавека вельмі вялікая верагоднасць стрэсу, паколькі людзі перастаюць утойваць сваю трывогу і хваляванне, што выклікае розныя сумненні ў іх выбранніку (гэта адбываецца прыкладна ў 15 працэнтаў партнёраў). Як па мне, дык тут няма лепшай ілюстрацыі, чым цытаты з фільма «Любоў і галубы». Як казаў дзед Міця: «Ведаеце, як яна мяне называла? Ніхто не ведае! Я ёй кажу — Санечка! А яна мне — Міцонечка!..»

Пятая фазы дасягаюць, як правіла, тыя партнёры, якія пасля чатырох папярэдніх стадыяў не зляцелі з «эмацыянальных катушак». («Нармальна ўсё?» — заўсёды пытаецца каманда КВЗ «Адэскія мансы». «Ды нармальна ўсё!» — сама ж і адказвае.) Гэты перыяд навукоўцы назвалі фазай «стабільнасці». Гэта калі расце ступень блізкіх адносін і даверу паміж людзьмі. Па выніках даследавання, 23 працэнта партнёраў у гэты час адчуваюць шчасце. Як тут зноў не прыгадаць «Службовы раман»? Памятаеце, чым там усё скончылася? Яны заскочылі ў таксі. «Куды едем?» — «Прама!» І голас за кадрам: «Праз дзевяць месяцаў у сям'і Навасельцавых нарадзіўся яшчэ адзін хлопчык». Ці супала ўсё вышэйвыкладзенае з вашым асабістым? Лавіце матылькоў свайго шчасця...

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«Ні на якіх дыетах я не сяджу!»

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.
«ЧЗ».)

— Нярэдка даводзіцца чуць, што на конкурсах прыгажосці не абыходзіцца без зайздрасці і нядобразычлівасці...

— Не скажу, быццам нехта падчас конкурсу ствараў мне перашкоды і што адчувалася «напружанне ў паветры». Наадварот канкурсанткі па-сяброўску ставіліся адна да адной, дапамагалі, падтрымлівалі. І мы сёння падтрымліваем стасункі. Калі дзяўчаты прыязджаюць у Мінск, то сустракаем, дзелімся апошнімі навінамі, бо мы зблізіліся за час спаборніцтваў і нават з некаторымі пасябравалі.

— Да «Міс Беларусь» у вас не было досведу ўдзелу ў конкурсах прыгажосці. Што стала прычынай такога смелага кроку?

— Раўнае было спантаным.

Я ўбачыла рэкламу на тэлеканале АНТ і падумала: «А можа, і мне пайсці і рызыкнуць?» Схадзіла, памятаю, на кастынг раніцай, а потым пабегла на працу. Нават не думала, што прайду адбор. А потым панеслася: другі тур, фінал...

— Што было больш складаным — трапіць на конкурс ці перамагчы?

— Кастынг сам па сабе — вельмі хваляючае мерапрыемства. Там кожная з дзяўчат спадзяецца, што пасля ёй патэлефануюць. І на самім конкурсе цяжкасцяў хапала. Бо трэніроўкі кожны дзень, дэфіле, вучышся правільна хадзіць, танцаваць. Усе стараліся, але адна ўдзельніца не вытрымала і пакінула конкурс. Зразумела, усе дзяўчаты настроіваліся на перамогу, але на атмасферы і на ўзаемаадносінах паміж канкурсанткамі гэта негатыўна не адбілася. Мы былі як сапраўдная каманда.

— Вы да апошняга не казалі маці, што пайшлі на конкурс. Якой была яе рэакцыя, калі даведалася?

— Мама была рада, што я дайшла да фіналу. Для яе я ў любым выпадку заўсёды пераможца, і яна любіць і прымае мяне ўсякай.

«Сёння я ўдзельнічаю ў модных паказах, і мне падабаецца гэта. Але разумею, што так не будзе ўсё жыццё, трэба мець іншую прафесію».

— Вас выхоўвалі як прынкэсу?

— Я дакладна не была разбэшчаным дзіцем. Мяне дапамагалі выхоўваць бабуля з дзядулем. Маё дзяцінства прайшло ў вёсцы. У мяне было шмат сяброў. У класе нас вучылася толькі сем чалавек, і мы былі нібы адна сям'я. Вольны час бавілі на вуліцы. Напрыклад, зімой

маглі да ночы катацца на санках. Гэта было здорава і весела. Цяпер мне нават шкада сучасных дзяцей, якія прападаюць каля камп'ютара, бо іх дзяцінства праходзіць міма. Яны пазбаўляюць сябе зазору і радасці, якія некалі былі ў нас...

— На пачатку восені вы пабывалі ў Парыжы. З якім вопытам і ўражаннямі вярнуліся?

— Сам горад вельмі спадабаўся. Адзіны мінус — вялікі наплыў турыстаў. У першы дзень было складана арыентавацца, а потым ужо ўсе дні гуляла пешшу. Там у мяне былі розныя майстар-класы. На сустрэчы з візажыстам спасцігала сакрэты макіяжу. Майстар, якая ўжо не першы год працуе ў Парыжы, дала мне шмат карысных парадаў, якімі абавязкова буду карыстацца. Таксама ў мяне была фотасесія каля розных выдатных мясцін горада. Фатаграф трапіўся добры, і, як высветлілася, ён таксама родам з Беларусі. Яшчэ вывучала правільны этыкету, майстэрства дэфіле і ў тэорыі, і на практыцы. Удалося пакаштаваць і стравы французскай кухні. Эмоцыі і ўражанняў назавасіла нямала.

— Як рыхтуецца да «Міс свету»? Настройваеце сябе на перамогу?

— Ужо ідзе напружаная падрыхтоўка: урок англійскай мовы, спорт, прымерка касцюмаў, танец беларускіх рыхтую і гэтак далей. 14 снежня фінал конкурсу ў Лондане. На мяне

ляжыць вялікая адказнасць — прадстаўляць Беларусь на міжнароднай арэне. Таму галоўнае для мяне — зрабіць гэта годна.

— Думалі пра тое, каб працягнуць займацца мадэльным бізнесам?

— Кар'еру ў мадэльным бізнесе можна будаваць толькі да пэўнага ўзросту. Сёння я ўдзельнічаю ў модных паказах, і мне падабаецца гэта, я карыстаюся магчымасцю паспрабаваць сябе ў новым амплуа. Але разумею, што так не будзе ўсё жыццё, трэба мець іншую прафесію. Аднак кожны вольны выбіраць менавіта тое, да чаго ляжыць душа.

— І чым жа вы цікавіцеся па жыцці?

— Калі не прападаю на рабоце, то знаходжу час для прагляду фільмаў альбо для чытання. Нядаўна перачытвала Маргарэт Мітчэл «Знесеныя ветрам», а наогул больш цікаўлюся навуковай літаратурай. Цяпер найбольшы інтарэс у мяне выклікае касметалогія. Хацелася б засяродзіцца менавіта на гэтай сваёй страцы.

«...Немалаважна, ці задаволены вы ўсім на працы, у асабістым жыцці, бо тады мы шчаслівыя і, як вынік, прыгожыя».

— Што робіце для падтрымання прыгажосці?

— Наведваю трэнажорную залу. Атрымліваецца не заўсёды, але стараюся займацца больш-менш сістэматычна. Ні на якіх дыетах я не сяджу. Люблю салодкае, але ем дэсерты толькі ў першай палове дня. Хлеб наогул выключыла са свайго рацыёну. А вось стравы з рыбы, морапрадуктаў мне падабаюцца. Плюс зеляніна, садавіна. Гатаваць нешта люблю пад настрой. Самае важнае, каб было смачна і карысна.

— Прыгожая жанчына, па-вашаму, як выглядае?

— Я лічу, што кожная жанчына прыгожая па-свойму. Часам мы маем нейкія недахопы, аднак не факт, што іх заўважаюць іншыя, калі мы не акцэнтуюем на гэтым увагу. Таму пры ўменні падаць сябе — а гэта немалым чынам, на мой погляд, без унутранай упэўненасці ў сабе, — усе будучы ўспрымаюць вас адпаведна. І, немалаважна, ці задаволены вы ўсім на працы, у асабістым жыцці, бо тады мы шчаслівыя і, як вынік, прыгожыя. А калі жыццё паб'е, галоўнае — не падаць духам і заставацца самай сабой.

Алена ДРАПКО.
Фота Надзеі БУЖАН
і з уласнага архіва
Вікторыі МІГАНОВІЧ.

ЧЫРВОНКА
ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты —

рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Дырэктар-галоўны рэдактар

КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказныя за выпуск: першы намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА, рэдактар аддзела Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41.

e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве

«Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013,

г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.010.

Нумар падпісаны ў 19.30 03.12.2014 г.

■ На мове душы

ГАВАРЫЦЬ З НЯБЁСАМІ ПА-БЕЛАРУСКУ

Знаўца дзевяці моў, кандыдат багаслоўя протаіерэй
Сергій Гардун сярод усіх свядома выбірае беларускую.
І тлумачыць, што гэта зусім не дзіва

У пакоі прыёму Свята-Духава кафедральнага сабора Мінска ўсё аскетична проста: стол, тэлефон, крэслы, шафа ды абразы на сценах. Айцец Сергій сустракае мяне родным «Добры дзень». Зрэшты, чаго здзіўляцца: менавіта яго голас па-беларуску мы чуем за кадрам трансляцый вялікіх праваслаўных набажэнстваў па беларускім тэлебачанні.

— Айцец Сергій, вы размаўляеце па-беларуску штодзённа?

— Так. З жонкай і дзецьмі. Па-за сям'ёю гавару на той мове, на якой са мной размаўляюць. Калі мяне запрашаюць у школу ці да студэнтаў, звычайна выступаю па-беларуску.

У Мінскай духоўнай акадэміі і семінарыі я выкладаю цалкам па-беларуску ўжо 25 гадоў, ад самага яе пачатку. Таксама і ў духоўнай акадэміі. І ў кафедральным Свята-Духавым саборы, дзе я служу ўжо 20 гадоў, прапаведую толькі на роднай мове, — працягвае суразмоўца. А вось у Інстытуце тэалогіі БДУ вяду заняткі пераважна па-руску. Так склалася гістарычна. Там я пачынаў выкладаць у 1994 годзе. Тады гэта быў не інстытут, а факультэт тэалогіі ў складзе Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта, рэктар якога не прымаў беларускую мову. У 2004 годзе мы перайшлі ў склад БДУ, але я ўжо не падымаў пытання пра мову выкладання. Праўда, і тут, у Інстытуце тэалогіі, у мяне ёсць курс, прысвечаны развіццю беларускай мовы менавіта ў царкоўным асяроддзі. Натуральна, я яго вяду па-беларуску.

Я скончыў Інстытут замежных моў. Спецыяльнасць — выкладчык англійскай і французскай моў. Цяпер валодаю дзевяццю мовамі: беларускай, рускай, украінскай, грэчаскай, лацінскай, царкоўнаславянскай, англійскай, французскай, польскай. Было нават так, што даводзілася служыць набажэнства цалкам па-англійску.

— Наколькі часта можна сустраць беларускамоўнага святара?

— Нячаста. З той жа прычыны, што і беларускамоўнага лекара. І нават беларускамоўнага міністра. Але беларускамоўныя святшчэннікі ёсць. Думаю, пару дзясяткаў набярэцца.

«Часам ініцыятыва

ўключыць беларускую мову ў пропаведзь ідзе ад святара, настаіцеля, спевакоў хору або прыхаджан. І служба можа стаць беларускамоўнай у любым храме».

Раней, праўда, іх было значна больш. Напрыклад, падчас «хрушчоўскай адлігі» (сярэдня 1950-х — сярэдня 1960-х). Тады быў узят курс на пабудову камунізму і зліццё моў у адну агульную. А праваслаўныя святшчэннікі ў той час амаль усе размаўлялі па-беларуску. Гэта была для іх натуральная мова. І гэта, дарэчы, тады адрознівала іх ад ксяндзоў, якія размаўлялі па-польску. Памятаю, як ужо ў 1981 годзе я сустракаўся з адзіным тады на ўсю Беларусь беларускамоўным ксяндзом Уладзімірам Чарняўскім, і ён мне паказваў запіскі, якія яму пісалі прыхаджанкі польскімі літарамі: «Не буду хадзіць да касцёла ў Вішнёва, бо тут у вас усё па-беларуску, як у праваслаўнай царкве».

І ў 1970-я гады некалькі дзясяткаў святшчэннікаў актыўна карысталіся роднай мовай у пропаведзях. І нават пісалі па-беларуску вершы. Вось, напрыклад, радкі з верша протаіерэя Іаана Міцько:

*Калі ты астаўся адзін
І трэба табе дапамога,
Хоць пару маленькіх хвілін
Успомні пра Бога.*

Яшчэ раней, у XIX стагоддзі, вядомыя нам са школьных падручнікаў дзеячы таксама сумяшчалі царкоўнае служэнне і мову. Напрыклад, Іван Іванавіч Насовіч, рэктар Віцебскага духоўнага вучылішча. Акрамя сваёй царкоўна-педагагічнай дзейнасці, ён займаўся фальклорам і выдаў у Санкт-Пецярбургу зборнік беларускіх прыказак і прымавак, а таксама песень. У 1870 годзе надрукаваў першы слоўнік сучаснай беларускай мовы. Яўхім Карскі, аўтар працы «Беларусы», — выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі. Мікалай Байкоў і Сцяпан Некрашэвіч, выпускнікі духоўных семінарыяў, у 1920-я гады выдалі руска-беларускі слоўнік, якім мы карыстаемся дагэтуль.

Цэлая плеяда беларускамоўных царкоўных дзеячаў была ў 20-30-я гады мінулага стагоддзя ў Заходняй Беларусі. Найбольш вядомыя — гэта Сяргей Паўловіч, які склаў даў падручнікі па Законе Божым на беларускай мове і выдаваў часопіс для дзяцей «Снапок». Таксама Вячаслаў Багдановіч, які ў 20-я гады ў Вільні выдаваў часопіс «Праваслаў-

ная Беларусь». А з нашай больш даўняй гісторыі мне вельмі хацелася б прыгадаць прападобнамучаніка Афанасія Філіповіча, ігумена Берасцейскага. Пра яго вельмі добра распавёў Кастусь Тарасаў у сваім гістарычным нарысе «Гонар». Раю кожнаму пачытаць.

— На якой мове праходзяць праваслаўныя набажэнствы?

— У Праваслаўнай Царкве па ўсім свеце адзін з асноўных прынцыпаў — гэта служэнне на роднай мове. Што датычыцца нашай краіны, калі на беларускія землі прыйшло хрысціянства (канец X стагоддзя), тады панавала мова, якую найчасцей называюць старажытнарускаяй, але больш дакладна яна завецца агульнаўсходнеславянскай. На гэтай мове пісалі і размаўлялі продкі сённяшніх украінцаў, беларусаў, рускіх. Абапіраючыся на яе з улікам кірыла-мефодзіеўскай традыцыі, сфарміравалася царкоўнаславянская мова. Гэта родная мова нашых продкаў, а значыць, і наша. На ёй цяпер і ідуць набажэнствы.

Праваслаўная Царква па сваёй прыродзе вельмі кансерватыўная. Мы верым у тое, што адкрыў нам Бог. І мы не можам выдумляць штосьці іншае. Баючыся страціць змест, праваслаўныя баяцца мяняць мову богаслужэння. Але архаічная мова можа быць часам незразумелай сучаснаму чалавеку. Таму Царква дазваляе мяняць мову набажэнства на больш зразумелую — рускую ці беларускую.

Але ў Расіі такая практыка не прыжылася. Там няма ніводнага храма, у якім служба ішла б па-руску. Сучасная мова ў іх лічыцца штодзённай, побытавай. А царкоўнаславянская — сродак для размовы з Богам. Тая самая сітуацыя ў Грэцыі і Грузіі: там службы ідуць не на сучасных мовах, а на старажытных. Іншая сітуацыя ў Балгарыі і Сербіі: у Балгарыі служба правіцца па-царкоўнаславянску, але Свяшчэннае Пісанне чытаецца на сучаснай мове. У

Сербіі на богаслужэннях ужываюцца абедзве мовы: царкоўнаславянская і сербская. У Польшчы, ва Украіне і ў нас у Беларусі службы правіцца па-царкоўнаславянску, але дапускаюцца набажэнствы на роднай для краіны мове.

«Памятаю, як ужо ў 1981 годзе я сустракаўся з адзіным тады на ўсю Беларусь беларускамоўным ксяндзом Уладзімірам Чарняўскім, і ён мне паказваў запіскі, якія яму пісалі прыхаджанкі польскімі літарамі: «Не буду хадзіць да касцёла ў Вішнёва, бо тут у вас усё па-беларуску, як у праваслаўнай царкве».

— Калі чалавек вырашыць духоўна адукоўвацца па-беларуску, у яго будзе такая магчымасць?

— Безумоўна. У 1989 годзе была створана Беларуская біблейская камісія, якая займаецца перакладам тэкстаў Свяшчэннага Пісання і набажэнстваў на беларускую мову. Штогод выдаецца праваслаўны календар на роднай мове. Таксама можна набыць перакладзены праваслаўны малітваслоў. Усё гэта ёсць у кнігарнях Беларусі.

Часам ініцыятыва ўключыць беларускую мову ў пропаведзь ідзе ад святара, настаіцеля, спевакоў хору або прыхаджан. І служба можа стаць беларускамоўнай у любым храме. Напрыклад, у Свята-Петра-Паўлаўскім саборы ў Мінску не радзей чым раз на тыдзень літургія служыцца па-беларуску (раніцай у суботу). І калісьці гэта таксама была чыясыці прапанова, якая стала традыцыяй.

Вераніка ПУСТАВІТ,
студэнтка IV курса Інстытута журналістыкі БДУ

■ Што бачу...

ВЯРНУЦЦА ДА СЯБЕ

І СВЕТА ПАВЕРЫЎ БЫ...

Летам неяк ішоў праз парк, што ў нашай вёсцы, параўнаўся з пляцоўкай, дзе гуляла дзятва гадкоў чатырох-пяці, і пачуў адтуль: «Здрастуйця... здрастуйця!». Па вымаўленні слоў было зразумела, што гэтыя хлопчыкі і дзяўчкі, ну вядома ж, з тутэйшых, беларускіх сем'яў. Таму я спытаў: «А чаму вы гаворыце «здрастуйце»? Ваша радзіма — Беларусь, вы — беларусы. Таму вітаючыся, кажыце «добры дзень!»».

Параіў так і пайшоў сабе далей. Праз колькі хвілін паўз тую ж гульнявую пляцоўку вяртаюся назад. Чую адтуль: «Добры дзень! Добры дзень!»...

Галасы гучаць наперабой, як бы ў спаборніцтве — хто прыгажэй прамовіць гэтыя і без таго прыгожыя словы...

Міжволі замілаваўся — і дзіцячай шчырасцю, і непасрэднасцю. Падумаў: вучылі б мы свайму, роднаму ў сям'і, у дзіцячых садках, колькі б падрасцала беларускамоўных дзятка!

З ахвотай яны пайшлі б у беларускія школы, у гімназіі, каледжы, у ВНУ... Глядзіш, з цягам часу на абсягах Беларусі — ад Добруша да Камянца, ад Расонаў да Хойнікаў — загучала б беларуская мова. І паверыў бы свет, што мы — беларусы.

З НАДЗЕЯЙ НА ПАМЯЦЬ

Зноў жа летам па пуцёўцы трапіў у Віцебскі абласны шпіталь інвалідаў вайны. Непадалёк ад яго знаходзілася крама. Усе надпісы там, вядома ж, былі на рускай мове, пакупнікі і прадаўцы таксама гаварылі па-руску. Але ж я, звяртаючыся да гэтых дзяўчат — як і да ўсіх іншых на прыёмах у дактароў, у прыватных гутарках — заўсёды гаварыў на роднай мове...

Гляджу: і яны, падаючы мне той ці іншы тавар, сталі казаць «калі ласка», а потым і «дзякуй за пакупку». Прытым кожны раз па-добраму ўсміхаліся...

Логіка паказвае, што пачынаць трэба з сябе. Глядзіш, і ў таго, з кім загаворыш на роднай мове, нешта ў душы зварухнецца, спрацуе генная памяць, і чалавек, магчыма, на здзіўленне сабе, загаворыць на мове продкаў-ліцвінаў. Ды яшчэ і ўзрадуецца, што (вось бач ты!) вярнуўся да сябе — беларуса.

Цяжкі, як той казаў, толькі пачатак.

НІБЫ Ў ПУСТЫНІ

...Карэспандэнту давала інтэрв'ю жанчына — па-беларуску. Не настаўніца роднай мовы і літаратуры, не беларуская пісьменніца — загадчыца аддзела сацыяльнага забес-

пачэння, здаецца, Заводскага раёна Мінска (на жаль, не запомніў прозвішча).

І было адчуванне, нібы ў пустыні, сярод сучасных пясчох, натрапіў на жывую, зялёную расліннасць... Ці на крынічку з жывою вадою.

ВАМ І НЕ СПІЛАСЯ

У вёсцы Камаі, дзе я жыву, пяць крам. Як ні сумна, у іх не відаць ніводнага беларускага слова, — ці гэта шылда, ці нейкая аб'ява, ці цэннік, ці нешта яшчэ. І прадаўцы там рускамоўныя (чытай: прамаўляюць рускія словы ў беларускім фанетычным афармленні: *благодару, прыятна, пранік...*).

І вельмі павінен з'явіцца новы гандлёвы аб'ект. Напярэдадні на дзвярах яго чытаю абвестку: «Шаноўныя землякі! 6 лістапада 2014 года (чацвер) адбудзецца адкрыццё крамы «Грошык». Шчыра запрашаем! М.К. Давыдоўская».

Марыя Казіміраўна — былая настаўніца нашай школы, выкладала дзецям матэматыку, што, вядома ж, не замянала ёй ведаць і любіць родную мову, літаратуру. А таму ў нашай новай крамцы па-беларуску не толькі таблічка з указаннем рэжыму працы, але і цэннікі на тавары.

Сын Марыі Казіміраўны Павел Давыдоўскі выдатна валодае беларускай мовай і з пакупнікамі гаворыць толькі па-беларуску.

Такога ў Камаях, хоць гэта вёска і беларуская, яшчэ не было.

ЯК ТРЭБА

Прыемна ўразіў будынак аўтавакзала ў гарадскім пасёлку Купа (Мядзельскі раён). Калі ж зайшоў усярэдзіну памяшкання і агледзеўся, то не адразу змог зразумець, чаму так сумеўся, што прыцягнула ўвагу.

На сценах віселі вялізныя стэнды з тэкстамі — напрыклад, «Правы і абавязкі пасажыраў». Зверху тэкст напісаны на беларускай мове, ніжэй — на рускай.

Прайшоўся па доўгім калідоры — на ўсіх дзвярах службовых кабінетаў таблічкі, напісаныя па-беларуску. Выйшаў у двор, там недалёка — «Міні-крама».

На табло, што вісіць над пляцоўкамі, дзе спыняюцца аўтобусы, таксама свецяцца беларускія словы.

Відаць, што мясцовая ўлада паважліва ставіцца да абедзвюх моў. Прытым першае месца адводзіць беларускай — мове тытульнай нацыі, на што арыентуе і Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь.

Але ці ўсюды так?

Аркадзь НАФРАНОВІЧ,

Пастаўскі раён

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	
	- капитальное строение, инв. № 400/С-88123 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – спальный корпус), общей площадью 172,5 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15. - капитальное строение, инв. № 400/С-88102 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – навес для тенниса), общей площадью 28,3 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15. - капитальное строение, инв. № 400/С-88120 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – навес для тенниса), общей площадью 23,1 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15. - капитальное строение, инв. № 400/С-90352 (назначение – сооружение специализированное энергетика, наименование – трансформаторная подстанция), общей площадью 22,7 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15. - капитальное строение, инв. № 400/С-90351 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – сторожевой домик), общей площадью 16,1 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/1. - капитальное строение, инв. № 400/С-88124 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – здание склада из газосиликатных блоков), общей площадью 176,3 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/2. - капитальное строение, инв. № 400/С-88110 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – уборная), общей площадью 21,3 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/3. - капитальное строение, инв. № 400/С-88118 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – спальный корпус 2), общей площадью 505,0 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/4. - капитальное строение, инв. № 400/С-88117 (назначение – здание специализированное для общественного питания, наименование – столовая), общей площадью 472,9 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/5. - капитальное строение, инв. № 400/С-88121 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – камера хранения), общей площадью 35,0 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/6. - капитальное строение, инв. № 400/С-88122 (назначение – здание специализированное культурно-просветительного и зрелищного назначения, наименование – клуб), общей площадью 155,0 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/7. - капитальное строение, инв. № 400/С-88108 (назначение – здание специализированное для бытового обслуживания населения, наименование – баня), общей площадью 375,6 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/8. - капитальное строение, инв. № 400/С-88109 (назначение – здание специализированное для бытового обслуживания населения, наименование – баня), общей площадью 71,0 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/9. - капитальное строение, инв. № 400/С-88106 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – уборная), общей площадью 26,5 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/10. - капитальное строение, инв. № 400/С-88126 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – дом воспитателей и вожатых), общей площадью 25,8 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/11. - капитальное строение, инв. № 400/С-62181 (назначение – здание специализированное для лечебно-профилактических и санаторно-курортных целей, наименование – спальный корпус № 1), общей площадью 108,9 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/12. - капитальное строение, инв. № 400/С-88127 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – умывальник), общей площадью 38,9 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/14. - капитальное строение, инв. № 400/С-88115 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – дом воспитателя и вожатых), общей площадью 27,3 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/15. - капитальное строение, инв. № 400/С-88114 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – спальный корпус № 2), общей площадью 119,6 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/16. - капитальное строение, инв. № 400/С-88116 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – читальный зал), общей площадью 11,4 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/18. - капитальное строение, инв. № 400/С-88113 (назначение – здание специализированное для органов государственного управления, обороны, государственной безопасности, внутренних дел, наименование – домик для охраны), общей площадью 11,1 кв.м, г. Гродно, Урочище Пышки, 15/19.

Наименование объекта, краткая характеристика

Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 440100000002006123, площадью 4,6896 га (назначение – земельный участок для эксплуатации и обслуживания строений оздоровительного лагеря «Лесная сказка») по адресу: г. Гродно, Урочище Пышки, 15
Начальная цена продажи	12 000 000 000 (двенадцать миллиардов) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	600 000 000 (шестьсот миллионов) белорусских рублей
Продавец	Гродненское областное потребительское общество, 230023, г. Гродно, ул. 1 Мая, д. 28, тел. 72-30-50
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 41-98-32, 41-98-34
Условия аукциона	Без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	р/с 3012579170017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, БИК 153001739, УНП 500833225.

Аукцион состоится 22 декабря 2014 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209.

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении;

юридическим лицом – резидентом Республики Беларусь – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица;

индивидуальным предпринимателем – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; *юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь* – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя;

физическим лицам – документ, удостоверяющий личность физического лица;

представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.

Прием заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленные организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатором аукциона извещаются участники аукциона.

В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 16.10.2014 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница).

Последний день приема заявлений – 16 декабря 2014 г. до 15.00.

Телефон для справок: 41-98-32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

Технический администратор доменной зоны BY УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ»

сообщает о проведении благотворительного аукциона на регистрацию доменных имен, исключенных из реестра.

Средства от аукциона, кроме стандартной стоимости услуг по регистрации доменного имени и налогов, будут перечислены на нужды детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

Предметом аукциона являются доменные имена в доменной зоне BY, исключенные из реестра национальной доменной зоны. Перечень доменных имен, предлагаемых к регистрации по результатам аукциона, размещается на сайте <https://auction.cctld.by>.

Дата начала аукциона – 12 января 2015 г., дата окончания аукциона – 22 января 2015 г.

Время начала аукциона – 12.00 даты начала аукциона, время окончания аукциона – 12.00 даты окончания аукциона. В случае, если в течение последних 2 минут до окончания аукциона была сделана ставка, срок проведения аукциона автоматически продлевается еще на 5 минут.

Аукцион проводится на интернет-ресурсе <http://auction.cctld.by>.

В отношении каждого доменного имени, являющегося предметом аукциона, размещается программная форма, позволяющая участнику аукциона сделать ставки.

Участниками аукциона могут быть юридические и физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, являющиеся резидентами или нерезидентами Республики Беларусь. Для участия в аукционе

участник должен пройти регистрацию на сайте <http://auction.cctld.by>.

Начальная цена предмета аукциона составляет 300 000 белорусских рублей. Шаг аукциона – 50 000 белорусских рублей.

Прием ставок прекращается по истечении 10 календарных дней после начала аукциона по каждому доменному имени.

Аукцион считается состоявшимся при наличии хотя бы одной ставки.

Победившим в аукционе считается тот участник, который сделал максимальную ставку к моменту окончания аукциона.

Текст Положения о порядке проведения аукциона на регистрацию доменных имен, исключенных из реестра, находится на сайте <http://auction.cctld.by> в разделе «Правила проведения аукционов»

Организатор аукциона:
УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ», УНП 100160363,
e-mail: au@hoster.by
Тел. организатора +375 17 239 57 02.
Тел. комиссии по организации и проведению аукциона +375 17 239 57 77.

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 октября 2014 года

«Приорбанк» Открытое акционерное общество

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	на 1 октября 2014	на 1 октября 2013
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		989 372	898 788
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		2 577	5 291
4	Средства в Национальном банке	1103		1 275 227	1 467 348
5	Средства в банках	1104		1 385 677	521 613
6	Ценные бумаги	1105		1 801 109	1 687
7	Кредиты клиентам	1106		13 620 458	12 991 391
8	Производные финансовые активы	1107		913 810	1 366 921
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		3 912	772
10	Инвестиции в зависимые юридические лица			-	-
11	Инвестиции в совместно контролируемые юридические лица			-	-
12	Основные средства и нематериальные активы	1109		1 335 716	1 102 339
13	Имущество, предназначенное для продажи	1110		2 010	911
14	Деловая репутация			-	-
15	Отложенные налоговые активы	1111		79	-
16	Прочие активы	1112		828 306	787 071
17	ИТОГО активы	11		22 158 253	19 144 132
18	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
19	Средства Национального банка	1201		5 601	704
20	Средства банков	1202		4 560 161	5 200 559
21	Средства клиентов	1203		12 831 631	10 104 013
22	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		209 236	346 824
23	Производные финансовые обязательства	1205		4 343	19 458
24	Отложенные налоговые обязательства	1206		-	-
25	Прочие обязательства	1207		1 147 413	760 933
26	ВСЕГО обязательств	120		18 758 385	16 432 491
27	СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ				
28	Уставный фонд	1211		412 279	412 279
29	Эмиссионный доход	1212		-	-
30	Резервный фонд	1213		954 469	658 967
31	Фонд переоценки статей баланса	1214		657 344	596 043
32	Накопленная прибыль	1215		1 338 833	1 023 774
33	Всего собственный капитал, принадлежащий головной организации-банку			3 362 925	2 691 063
34	Доля неконтролирующих акционеров			36 943	20 578
35	Всего собственный капитал	121		3 399 868	2 711 641
36	Итого обязательства и собственный капитал	12		22 158 253	19 144 132
37	Капитал дочерних юридических лиц			-	-

КОНСОЛИДИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 октября 2014 года

«Приорбанк» Открытое акционерное общество

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт примечаний	на 1 октября 2014	на 1 октября 2013
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		1 640 145	1 210 434
2	Процентные расходы	2012		768 180	648 926
3	Чистые процентные доходы	201		871 965	561 508
4	Комиссионные доходы	2021		911 713	792 017
5	Комиссионные расходы	2022		140 529	121 212
6	Чистые комиссионные доходы	202		771 184	670 805
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		578	731
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		98	2
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		180 645	(37 734)
10	Чистый доход по операциям с производными инструментами	206		92 520	170 297
11	Чистые отчисления в резервы	207		474 229	216 696
12	Прочие доходы	208		887 842	640 172
13	Операционные расходы	209		1 439 968	1 054 827
14	Прочие расходы	210		87 481	128 069
15	Прибыль до налогообложения	211		803 154	606 189
16	Налог на прибыль	212		132 942	121 428
17	ПРИБЫЛЬ	2		670 212	484 761
18	Доля в прибыли (убытке) зависимых юридических лиц			-	-
19	Доля в прибыли (убытке) совместно контролируемых юридических лиц			-	-
20	ИТОГО ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)			670 212	484 761
19	Доля в прибыли (убытке), принадлежащая головной организации-банку			654 750	486 223
20	Доля неконтролирующих акционеров в прибыли (убытке)			15 462	(1 462)

Председатель Правления

С.А. Костюченко

Главный бухгалтер

В.В. Манцивода

http://www.priorbank.by/r/news/accounting/quarter_cons/quarter_2014/quarter_10_14/

Лицензия на осуществление банковской деятельности НБ РБ № 12 от 06.05.2013 года. УНП 100220190.

Фондом «Гроднооблимушество» УНП 500042135
30 декабря 2014 года в 12.00
 по адресу: г. Гродно, ул. 17 Сентября, 39
ПРОВОДИТСЯ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА,
 находящегося в собственности Волковысского района
 с установлением начальной цены продажи,
 равной одной базовой величине:

КАПИТАЛЬНОГО СТРОЕНИЯ, инв. № 410/С-27758
 (главный корпус (здание цеха овощных консервов)
 с четырьмя пристройками,
 двумя навесами, крытой платформой),
 расположенного по адресу:
 г. Волковыск, ул. Октябрьская, 157Л.

Начальная цена предмета аукциона – 1 базовая величина,
 размер задатка – 1 базовая величина.

Контактные телефоны:
 (8-01512) 4 50 25, 4 32 82, (8-0152) 77 29 15, 72 25 18.

Подробная информация об объекте на сайтах:
<http://region.grodno.by>; <http://volkovysk.grodno-region.by>; <http://volkvk.by/>.

Паритетбанк
www.paritetbank.by

Открытое акционерное общество «Паритетбанк»,
 расположенное по адресу: 220002, г. Минск, ул. Киселева, 61а,
 сообщает, что 15 декабря 2014 года
 в соответствии с решением Наблюдательного Совета
 ОАО «Паритетбанк»
**ПРОВОДИТСЯ ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ
 СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ В ЗАОЧНОЙ ФОРМЕ
 С ПОВЕСТКОЙ ДНЯ:**

Об увеличении уставного фонда ОАО «Паритетбанк» путем вы-
 пуска дополнительных акций, размещаемых путём проведения за-
 крытой подписки.

Собрание проводится по адресу: г. Минск, ул. Киселева, 61а,
 комн. 205.

Список лиц, имеющих право на участие во внеочередном Общем
 собрании акционеров, составляется на основании реестра владель-
 цев ценных бумаг, сформированного по состоянию на 5 декабря
 2014 года.

Регистрация лиц, имеющих право на участие во внеочередном
 Общем собрании акционеров, будет проводиться при получении
 бюллетеней при предъявлении документов, удостоверяющих лич-
 ность (подтверждающих их полномочия).

Получить бюллетени для заочного голосования и ознакомиться
 с материалами к собранию участники собрания могут по адресу:
 г. Минск, ул. Киселева, 61а, комн. 216 – 9 декабря 2014 года с 9.00
 до 13.00 по месту проведения внеочередного Общего собрания
 акционеров.

Заполненные бюллетени для заочного голосования должны быть
 возвращены не позднее 11 декабря 2014 года по месту проведения
 внеочередного Общего собрания акционеров, дата подсчета голосов
 – 12 декабря 2014 года.

Принявшими участие во внеочередном Общем собрании акцио-
 неров считаются лица, заполненные бюллетени которых получены
 ОАО «Паритетбанк» в указанном порядке, которые включаются в
 единственный список.

Телефон для справок: 288 63 31.
 Правление ОАО «Паритетбанк».

Лицензия на осуществление банковской деятельности Национального банка
 Республики Беларусь от 08.05.2013 г. № 5. УНП 100233809.

**ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА
 НА ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА
 ОРГАНИЗАТОР: ЧАШНИКСКИЙ РАЙОННЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ**

Адрес земельного участка	Витебская обл., Чашникский р-н, г. Чашники, ул. Космонавтов, район дома № 17
Кадастровый номер участка	225150100001002584
Площадь, га	0,0100
Целевое назначение (назначение земельного участка в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества)	для установки и обслуживания торгового павильона (земельный участок для размещения объектов розничной торговли)
Характеристика территории и расположенных на участке инженерных коммуникаций, строений и сооружений; инженерно-геологические условия*	инженерно-геологические условия будут определены на стадии производства проектно-изыскательских работ

Условия проведения аукциона

Наличие не менее двух участников;
 Заключение с Чашникским районным исполнительным комитетом соглашения;
 Победителю аукциона либо в случае признания аукциона несостоявшимся, единственному участнику несостоявшегося аукциона, выразившего согласие на предоставление ему земельного участка в аренду:
 - возместить расходы, связанные с проведением аукциона;
 - внести плату за право заключения договора аренды земельного участка;
 - заключить с Чашникским районным исполнительным комитетом договор аренды земельного участка;
 - обратиться в течение двух месяцев со дня заключения договора аренды земельного участка в установленном порядке за государственной регистрацией прав, ограничений (обременений) прав на него в Чашникское бюро Лепельского филиала республиканского унитарного предприятия «Витебское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру»;
 - получить в установленном порядке разрешения на проведение проектно-изыскательских работ и разработки проектного проекта на строительство объекта в срок, не превышающий два года;
 - занять данный участок в соответствии с целью и условиями его предоставления в течение шести месяцев со дня государственной регистрации создания земельного участка и возникновения права на него;
 - снять плодородный слой с площадки застройки и использовать его для благоустройства отводимого участка.

Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории

подключение к сетям и сооружениям инженерной инфраструктуры выполняется по техническим условиям эксплуатирующей организации с учетом нагрузок, определенных при разработке ПСД

Срок аренды (лет) 5

Начальная стоимость (руб.) 764 048

Сумма задатка (руб.) 76 404

Стоимость расходов по подготовке и изготовлению документации, подлежащей возмещению (руб.) 4 032 000

Дата и место проведения аукциона, сроки приема документов

Аукцион состоится 5 января 2015 года в 15.00 по адресу: г. Чашники, ул. Советская, 44, (здание райисполкома) кабинет № 37. Заявления и пакет необходимых документов предоставляются участниками с 8.00 до 17.00 по 26 декабря 2014 года включительно по адресу: г. Чашники, ул. Космонавтов, 2, кабинет № 3 (земслужба)

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА
 ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона)
 по поручению ОАО «СтанкоГомель» (продавец)
**ПРОВОДИТ ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН
 ПО ПРОДАЖЕ ОДНИМ ЛОТОМ ИМУЩЕСТВА,
 расположенного по адресу:**
г. Гомель, ул. Интернациональная, 10, в составе:

- изолированное производственное помещение, инв. № 350/D-277634, общей площадью 477,7 кв.м;
- изолированное производственное помещение, инв. № 350/D-277638, общей площадью 1715,2 кв.м;
- изолированное производственное помещение, инв. № 350/D-277640, общей площадью 387,8 кв.м;
- здание административно-хозяйственное, инв. № 350/С-111631, общей площадью 81,7 кв.м;
- забор, пл. 84 кв.м (кирпичная кладка на кирпичном основании с кирпичными столбами L-16.66 м, h-3.10 м, металлические гофрированные листы h – 1,94 м);
- асфальтобетонное покрытие пл. 1241 кв.м.

Начальная цена с НДС – 13 032 249 699 бел. руб.

Объекты недвижимости расположены на земельном участке пл. **0,3458 га**, предоставленном продавцу на праве постоянного пользования для эксплуатации и обслуживания административно-хозяйственного и производственных помещений.

Объекты недвижимости являются историко-культурной ценностью, в связи с чем, новый собственник имущества обязан в течение одного месяца с момента регистрации права собственности подписать охранный обязательство.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) – 3012343265044; в российских рублях (RUB) – 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона.

Условия оплаты: Если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и порядке оплаты за объект, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после проведения аукциона.

Предыдущее извещение о проведении аукциона было опубликовано в газете «Сельская газета» от 10.06.2014.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, а также определения лица, выигравшего аукцион, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Аукцион состоится **24.12.2014** в 14.00 по адресу: г. Гомель, ул. Интернациональная, 10, зал заседаний ОАО «СтанкоГомель».

Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **22.12.2014** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703.

Тел.: +375 17 280 36 37; +375 29 183 69 71.
www.cpo.by. E-mail: auction@cpo.by

**ИЗВЕЩЕНИЕ
 о проведении 16 декабря 2014 года
 повторных торгов с условиями
 по продаже имущества, принадлежащего
 на праве хозяйственного ведения
 производственному унитарному предприятию
 «Пищевой комбинат Белкоопсоюза»**

Предмет торгов (сведения о продаваемом имуществе)	Капитальное строение с инвентарным номером 500/С-19459 общей площадью 218,2 кв. м, расположенное по адресу: г. Минск, ул. Щедрина, 75А (наименование – Магазин; назначение – здание специализированное розничной торговли)
Сведения о земельном участке	Площадь – 0,0879 га, кадастровый номер 500000000007002259, назначение – эксплуатация и обслуживание здания специализированного розничной торговли
Продавец имущества	Унитарное предприятие «Пищевой комбинат Белкоопсоюза», пр-т Партизанский, 168, 220075, г. Минск
Организатор торгов	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск
Начальная цена предмета торгов (без учета НДС)	2 770 320 000 белорусских рублей
Сумма задатка	277 032 000 белорусских рублей
Условие торгов (условие продажи)	Победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.
Наличие обременений	Аренда

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего на праве хозяйственного ведения унитарному предприятию «Пищевой комбинат Белкоопсоюза», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012104971019 в региональной дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369, УНП 190398583 в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае, если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Торги проводятся **16 декабря 2014 года в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **05.12.2014 по 15.12.2014 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:
(017)327-48-36 (УП «Минский городской центр недвижимости»);
(044)585-87-88 (Унитарное предприятие «Пищевой комбинат Белкоопсоюза»).

Начальник землеустроительной службы Чашникского райисполкома А.Ф.Семеш

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА
 Государственное предприятие
 «Минский областной центр инвестиций и приватизации»
 (организатор аукциона) по поручению
 Республиканского унитарного предприятия
 «Управляющая компания холдинга «Белавтодор» (продавец)
 проводит повторный открытый аукцион по продаже
легкового автомобиля VAZ - 21104-01
 (2005 г.в., г/н 9045 НК-7, кузов № ХТА21104050859113).
 Транспортное средство находится
 в г. Минск, ул. Кальварийская, 37.

Начальная цена с НДС – 14 630 400 бел. руб.
 Цена снижена на 20%.

Задаток в размере 10% (1 463 000 бел. руб.) от начальной цены предмета аукциона, перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБВ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015 государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 10 (десяти) банковских дней после подписания договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rft.by.

Предыдущее извещение опубликовано в газете «Звезда» от 18.10.2014.

Аукцион состоится **15.12.2014 в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. Чакалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **12.12.2014 до 16.00** по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224-61-34, (8029) 102-21-17.

**ИЗВЕЩЕНИЕ
 о проведении 16 декабря 2014 года
 повторных торгов с условиями
 по продаже имущества, принадлежащего
 на праве хозяйственного ведения
 производственному унитарному предприятию
 «Пищевой комбинат Белкоопсоюза»**

Предмет торгов (сведения о продаваемом имуществе)	Капитальное строение с инвентарным номером 500/С-19459 общей площадью 218,2 кв. м, расположенное по адресу: г. Минск, ул. Щедрина, 75А (наименование – Магазин; назначение – здание специализированное розничной торговли)
Сведения о земельном участке	Площадь – 0,0879 га, кадастровый номер 500000000007002259, назначение – эксплуатация и обслуживание здания специализированного розничной торговли
Продавец имущества	Унитарное предприятие «Пищевой комбинат Белкоопсоюза», пр-т Партизанский, 168, 220075, г. Минск
Организатор торгов	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск
Начальная цена предмета торгов (без учета НДС)	2 770 320 000 белорусских рублей
Сумма задатка	277 032 000 белорусских рублей
Условие торгов (условие продажи)	Победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.
Наличие обременений	Аренда

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего на праве хозяйственного ведения унитарному предприятию «Пищевой комбинат Белкоопсоюза», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012104971019 в региональной дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369, УНП 190398583 в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае, если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов.

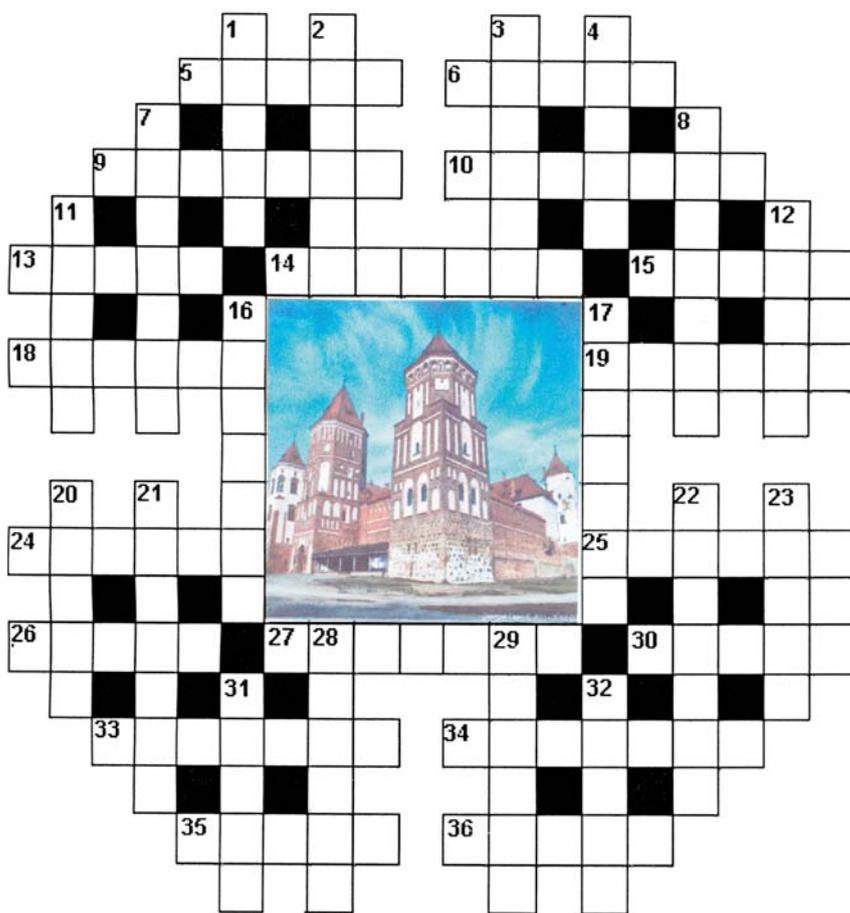
Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Торги проводятся **16 декабря 2014 года в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **05.12.2014 по 15.12.2014 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:
(017)327-48-36 (УП «Минский городской центр недвижимости»);
(044)585-87-88 (Унитарное предприятие «Пищевой комбинат Белкоопсоюза»).

Старадаўнія сядзібы, замкі Беларусі

Па гарызанталі: 5. Мураванае збудаванне ў радавым маёнтку пісьменніка, філосафа і тэолага Фларыяна Бохвіца нападальку ад г. Ляхавічы; тут часта гасцявалі Ажэшкі з Людвінава, Радзівілы з Нясвіжа і іншыя вядомыя асобы. 6. Сядзіба на Піншчыне, дзе прайшлі дзіцячыя гады гісторыка і паэта, асветніка і грамадскага дзеяча А. Нарушэвіча. 9. Бастыённы замак маршалка Вялікага Княства Літоўскага Яна Дольскага, пабудаваны ў канцы XVI стагоддзя ў прыгарадзе Пінска. 10. Штучны вадаём — традыцыйны кампазіцыйны элемент колішніх палацава-паркавых ансамбляў. 13. Рака, на якой размясціў свае ўмацаванні старажытны Лагойск, згадана ўпершыню ў пісьмовых крыніцах пад годам 1078-м. 14. Фальварак, што належаў старадаўняму палескаму роду Фурсаў; як гістарычная і архітэктурная каштоўнасць узяты пад ахову дзяржавы. 15. Вялікі камень, устаноўлены на мяжу былога маёнтка Рэпіхава на Ляхавіччыне ў гонар сьляханага паэта і фалькларыста Яна Чачота, аднаго з бліжэйшых сяброў А. Міцкевіча. 18. Кампактная аб'ёмна-просторавая кампазіцыя ў старадаўніх парках. 19. Паселішча ў Прыдзвінні, заснаванае полацкімі крывічамі; з XIV стагоддзя згадваецца ўмацаваны замак. 24. Абаронная агароджа ў выглядзе частаколу ў старажытных гарадах. 25. Паўднёвае дрэва, што аздабляла многія колішнія маёнткі, палацава-паркавыя кампазіцыі. 26. Сядзіба ў Дрыбінскім раёне — помнік архітэктуры неакласіцызму з элементамі драўлянага дойлідства. 27. Адзін з апошніх уладальнікаў Заказельскага палацава-паркавага ансамбля, у ранейшы час галоўнай рэзідэнцыі вядомага на Беларусі роду Ажэшкаў. 30. Жанр праявіўся на творах У. Караткевіча «Чорны замак Альшанскі». 33. Гандлёва-рамеснае паселішча на Берасцейшчыне, цэнтрам абароны якога быў бастыённы замак значных памераў. 34. Выспа, утвораная рукавамі Мухаўца і Заходняга Буга, дзе было ўзведзена цэнтральнае ўмацаванне магутнай Брэст-Літоўскай фартэцыі. 35. Насып са слупам як межавы знак. 36. Ручай, воды якога разам з р. Случ ахоўвалі Верхні замак сярэднявечнага Слуцка.

Івана Грознага быў пабудаваны драўляны замак. 8. Тканіна, з якой вырабляліся паясы — галоўная ўзнагарода пераможцам спаборніцтваў стралкоў, што кожны год ладзіліся ў старажытным Нясвіжы. 11. Гандлёва-рамесная частка горада з краснаю сцяной у X—XVIII стагоддзях. 12. Старадаўняя сядзіба Радзівілаў на Камянецчыне, славілася драўляным палацам і вялікім паркам са звырэнцам. 16. Колішні палескі двор, згадваецца ў пісьмовых крыніцах з 1220 года ў сувязі з вялікай бітвай князёў Літвы і Уладзіміра-Валынскага. 17. Маёнтка нападальку ад г. Пружаны, у XIX стагоддзі належаў насядкам роду Быхаўцоў. 20. Умацаванае мястэчка з замкам на левым беразе Іслачы, узведзеным у XVI стагоддзі. 21. Вядомы вучоны-медык, актыўны ўдзельнік нацыянальна-вызваленчага паўстання 1863 года, які нарадзіўся ў мястэчку Сялец — колішнім цэнтры вобласці. 22. Беларускі этнограф XIX—XX стагоддзяў, выступаў за абарону помнікаў гісторыі і нацыянальнай культуры. 23. Старадаўні двор, уладальнікамі якога з'яўляліся князь Свідрыгайла, затым Гаштольды, Хадкевічы, Салегі. 28. Вёска ў Бешанковіцкім раёне, дзе выяўлена пяць стаянак

эпохі неаліту і бронзавага веку, рэшткі жылля славаў канструкцыі. 29. Сядзіба роду Прушынскіх паблізу Баранавіч; тут у паркавай зоне захаваўся дуб, пасаджаны ў 1884 годзе пэтам А. Адынцом і вядомым вучоным-геолагам, нацыянальным героем Чылі І. Дамейкам, пра што сведчыць мемарыяльная дошка. 31. Гэта, згодна з пастановай магістрата, павінен быў мець кожны ўладальнік дома старажытнага Нясвіжа для абароны горада. 32. Традыцыйны комплекс беларускага народнага адзення, характэрны для пэўнай мясцовасці.

Склаў Іосіф КАРПЫЗА,

г. Ляхавічы.

ПАВЕРЦЕ, КАЛІ ПАСКА, АДКАЗЫ:
 Па гарызанталі: 1. Паэты: 1. Радзівілаў, 2. Ляўчанка, 3. Ружанка, 4. Салегі, 5. Пружанскі, 6. Дубавіч, 7. Калінін, 8. Ажэшкі, 9. Калінін, 10. Салегі, 11. Радзівілаў, 12. Таран, 13. Салегі, 14. Хадкевічы, 15. Валун, 16. Салегі, 17. Гайдука, 18. Салегі, 19. Дзюба, 20. Радзівілаў, 21. Салегі, 22. Радзівілаў, 23. Радзівілаў, 24. Радзівілаў, 25. Радзівілаў, 26. Радзівілаў, 27. Радзівілаў, 28. Радзівілаў, 29. Радзівілаў, 30. Радзівілаў, 31. Радзівілаў, 32. Радзівілаў, 33. Радзівілаў, 34. Радзівілаў, 35. Радзівілаў, 36. Радзівілаў.

Па вертыкалі: 1. Легендарны князь, якому паданне прыпісвае пабудову Камянецкай вежы. 2. Цяжкая драбінка з патоўшчаным канцом, што ў старажытнасці служыла зброяй. 3. Старадаўні палацава-паркавы ансамбль, галоўная рэзідэнцыя роду Салегі, адзін з найвыдатнейшых помнікаў архітэктуры Беларусі XVIII—XVIII стагоддзяў. 4. Вялічэйшае пяцівежавае каменнае збудаванне ў паселішчы Мір, вядомым з 1395 года (гл. фота). 7. Уладанне князёў Лукомскіх, паблізу якога ў XVI стагоддзі на загад

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	9.09	16.50	7.41
Віцебск	9.05	16.33	7.28
Магілёў	8.59	16.40	7.41
Гомель	8.47	16.45	7.58
Гродна	9.23	17.07	7.44
Брэст	9.15	17.15	8.00

Месяц

Поўня 6 снежня.
Месяц у сузор'і Цяльца.

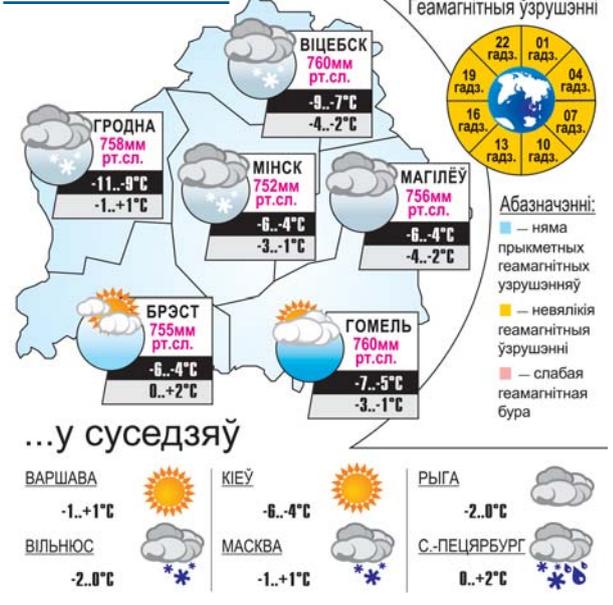
Імяніны

Пр. УВЯДЗЕННЕ У ХРАМ БОЖАЙ МАЦІ.
К. Барбары, Хрысціны, Барнада, Яна.

Фота Аляксандра ШАБЛЮКА.

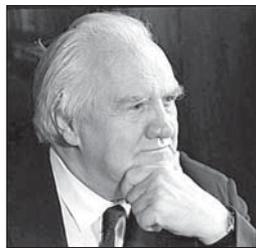
ЗАЎТРА

Даты Падзеі Людзі

1856 год — у будынку бібліятэкі Віленскага ўніверсітэта адкрыўся Віленскі музей старажытнасцяў, заснаваны ў 1855 годзе беларускім археолагам і гісторыкам Яўстахам Тышкевічам. Уласныя калекцыі перадалі музею Канстанцін Тышкевіч, адзін з заснавальнікаў беларускай навуковай археалогіі, паэт Уладзіслаў Сыракомля, член-карэспандэнт Імператарскага археалагічнага таварыства Адам Кіркор, беларускі гісторык і археолаг Тэадор Нарбут, паэт і празаік Францішак Багушэвіч. У музеі былі створаны аддзелы археалогіі, этнаграфіі, мастацтва, мінералогіі, арніталогіі, а таксама збройны. У канцы XIX стагоддзя ў яго фондах налічвалася больш за 12 тысяч экспанатаў, у тым ліку старажытныя рукапісы, рэдкія выданні, багатыя калекцыі зброі, слупкі паясоў, габеленаў, графікі, скульптуры, гербаў гарадоў, вырабаў з фарфору і бронзы, манет і партрэтаў вядомых прадстаўнікоў з роду Радзівілаў, Тышкевічаў, Салегі і інш. Музей існаваў да Першай сусветнай вайны. Большасць экспанатаў цяпер захоўваецца ў гісторыка-этнаграфічным музеі Акадэміі навук Літвы, Дзяржаўным гістарычным музеі ў Маскве і Народным музеі ў Варшаве.

1896 год — нарадзіўся Мікалай Ціханаў, рускі пісьменнік. Ён заўсёды быў чалавекам адважным і верным: на фронце, у дружбе, у працы. Прайшоў дзве сусветныя вайны. У часы рэпрэсій не баяўся выступаць

Ціханаў, былі і героі яго апавяданняў і вершаў, у якіх смерць на баявым пасту лічылася найвышэйшай ступенню чалавечай годнасці.

1939 год — 75 гадоў таму на тэрыторыі Заходняй Беларусі, узяўднанай з БССР, утвораны вобласці: Баранавіцкая, Беластоцкая, Брэсцкая, Вілейская, Пінская. У выніку на тэрыторыі Беларусі існавала 10 абласцей.

Было сказана

Кузьма ЧОРНЫ, пісьменнік, публіцыст, перакладчык:

«Адзін любіць родную зямлю грызці, а другі на чужой старане пірагі есці».

у падтрымку арыштаваных літаратараў. А яго самога ад арышту выратавала толькі праца карэспандэнтам на савецка-фінскай вайне. Падчас блакады Ленінграда, не губляючы веры ў перамогу, Ціханаў працягваў літаратурную і грамадскую дзейнасць. Падтрымліваў ленинградцаў выступленнямі на радыё. Такімі, як Ціханаў, былі і героі яго апавяданняў і вершаў, у якіх смерць на баявым пасту лічылася найвышэйшай ступенню чалавечай годнасці.

НАРОДЖАНЫЯ 4 СНЕЖНЯ

Гэта разумныя, але крыху агрэсіўныя асобы, якім хапае рашучасці і смеласці адстойваць свае погляды і тое, у чым яны перакананы. У іх ёсць досыць вялікі шанец дасягнуць высокіх мэт, што адбудзецца дзякуючы спалучэнню вытанчанасці і жыццёстойкасці, вытрымцы і ўпартасці. Ідэалы і імкненні гэтых людзей пазбаўлены карысліваці, яны гатовыя ахвяраваць асабістым камфортам дзеля таго, чаму вераць. Валодаюць арганізатарскім талентам, не пераносяць пагрозы сваёй уладзе; ім трэба дакладна размяжоўваць для сябе грамадскае і асабістае. Яны валодаюць крытычным розумам, здольныя лёгка і імгненна выказаць неабходны аргумент і ацаніць апанента. Ім неабходна назіраць за тым, каб энергія іх агрэсіўнасці не выйшла з-пад кантролю — гэта неабходна для іх жа ўласнага спакою і дабрабыту.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕННЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСЬКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдагу: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by/>
 e-mail: info@zviazda.minsk.by, (для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.010. Індэкс 63850. Зак. № 4874.

Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

3 снежня 2014 года.